

T.C.

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ANTRENÖRLÜK EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

GENÇ SPORCULARIN SPOR YAŞAMLARI BOYUNCA

YAŞADIKLARI

FIRSAT VE ZORLUKLAR

Yüksek Lisans Tezi

Hilal SEVAL

Çorum- 2025

**GENÇ SPORCULARIN SPOR YAŞAMLARI BOYUNCA YAŞADIKLARI
FIRSAT VE ZORLUKLAR**

Hilal SEVAL

**Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Antrenörlük Eğitimi Ana Bilim Dalı**

Yüksek Lisans Tezi

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Erkan DEMİRKAN

Çorum- 2025

T.C.
HİTİT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı : Hilal SEVAL

Numarası : 220435029

Ana Bilim Dalı : BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

Programı : BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR

Danışmanı : Prof. Dr. Erkan DEMİRKAN

Tez Savunma Tarihi : 28/06/2025 Saati: 12.30

Tez Başlığı : "Genç Sporcuların Spor Yaşamları Boyunca Yaşadıkları Fırsat ve Zorluklar"

Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği'nin **9. maddesi** uyarınca, yapılmış olan tez savunma sınavı sonunda adayın tezinin **KABULÜNE OY BİRLİĞİ** ile karar verilmiştir.

TEZ SAVUNMA SINAV JÜRİSİ		KARAR	
Ünvanı Adı ve Soyadı	Görevi	Kabul	Ret
Prof. Dr. Alparslan ÜNVEREN	Jüri Başkanı	☒	☐
Prof. Dr. Erkan DEMİRKAN	Tez Danışmanı	☒	☐
Dr. Öğr. Üyesi Metin KUŞ	Üye	☒	☐

Prof. Dr. Osman ÇUBUK

Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını beyan ederim.

Hilal SEVAL

**GENÇ SPORCULARIN SPOR YAŞAMLARI BOYUNCA YAŞADIKLARI
FIRSAT VE ZORLUKLAR**

Hilal SEVAL

ORCID: 0009-0008-4521-6370

HİTİT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Yüksek Lisans Tezi

Haziran 2025

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, farklı spor branşlarında (takım sporları, bireysel sporlar ve mücadele sporları) aktif olarak yer alan genç elit sporcuların spor yaşamları süresince karşılaştıkları fırsatları ve zorlukları ortaya koymak, bu deneyimleri sosyolojik ve psikolojik bağlamda değerlendirmek ve elde edilen bulgular doğrultusunda mevcut spor politikalarına yönelik öneriler geliştirmektir. Çalışmada, genç sporcuların spora yönelme süreçleri, sporu sürdürme motivasyonları ve karşılaştıkları engeller hem ortak hem de branşa özgü faktörler çerçevesinde analiz edilmiştir.

Araştırma, nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) yöntemiyle yürütülmüştür. Çalışma grubunu, 15-38 yaş aralığında, en az üç yıllık spor geçmişine sahip olan judo, güreş, boks, yüzme, atletizm, voleybol, basketbol, sualtı hokeyi ile kriket branşlarında faaliyet gösteren toplam 86 genç sporcu oluşturmaktadır. Veriler, bireysel görüşmeler, gözlem ve doküman analizi yoluyla; yarı yapılandırılmış görüşme ve gözlem formları aracılığıyla toplanmıştır.

Araştırma bulguları, genç sporcuların spor yaşamlarında karşılaştıkları fırsatların; maddi-manevi kazanımlar, kişisel ve mesleki gelişim, fiziksel sağlık ve sosyal çevrenin genişlemesi gibi alanlarda yoğunlaştığını göstermektedir. Takım sporlarının sosyal beceri ve iş birliği gelişimine katkı sağladığı; mücadele sporlarının motivasyon ve öz disiplin açısından öne

çıkıtiğı; bireysel sporların ise öz farkındalık ve bireysel gelişim açısından avantaj sunduğu belirlenmiştir. Aile ve çevre desteği, spora yönelim ve devamlılık açısından belirleyici bir unsur olarak öne çıkmakta; ancak bu desteğin bransa göre farklılık gösterdiği gözlemlenmektedir.

Öte yandan, genç sporcuların karşılaştığı zorluklar; fiziksel yorgunluk ve sakatlıklar, psikolojik baskılar, eğitim-spor dengesini kurma güçlüğu, maddi yetersizlikler, altyapı eksiklikleri ve sosyal-duygusal sorunlar şeklinde sınıflandırılmıştır. Eğitimle sporu dengeleme çabası, sistemsel destek eksiklikleri ve yoğun rekabet ortamı, sporcuların motivasyonunu olumsuz yönde etkileyen temel etkenler arasında yer almıştır.

Sonuç olarak, araştırmanın birinci bölümünde, genç sporcuların spor yaşamlarında karşılaştıkları fırsatların maddi-manevi kazanımlar, kişisel ve mesleki gelişim, fiziksel sağlık ve sosyal çevre gibi alanlarda yoğunlaştığı; spor branşlarına göre farklı avantajlar sunduğu ve aile-çevre desteğinin bu süreçte belirleyici olduğu ortaya konmuştur. İkinci bölümde ise genç sporcuların karşılaştığı zorlukların fiziksel, psikolojik, eğitimsel ve sosyo-ekonomik boyutlarıyla ele alındığı; özellikle spor-eğitim dengesi, sistemsel destek eksiklikleri ve rekabet baskısının motivasyon üzerinde olumsuz etkiler oluşturduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda, genç sporculara yönelik destek sistemlerinin güçlendirilmesi, spor ve eğitim kurumları arasında daha etkili bir iş birliği sağlanması, psikolojik danışmanlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve aile farkındalığını artıracak eğitim programlarının geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kavramlar: Genç Sporcular, Bireysel, Mücadele ve Takım Sporları, Fırsatlar ve Zorluklar, Nitel Araştırma

Bilim Kodu: 130202

OPPORTUNITIES AND CHALLENGES OF YOUNG ATHLETES THROUGHOUT THEIR SPORTING CAREERS

Hilal SEVAL

ORCID: 0009-0008-4521-6370

HITIT UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL

Master of Science Thesis

June 2025

ABSTRACT

The study adopts a qualitative research design, specifically the phenomenological (interpretive) approach. The research sample consists of 86 young athletes aged between 15 and 38, each with at least three years of sports experience in disciplines such as judo, wrestling, boxing, swimming, athletics, volleyball, basketball, underwater hockey, and cricket. Data were collected through individual interviews, observations, and document analysis, using semi-structured interview and observation forms.

Findings indicate that the opportunities encountered by young athletes include material and moral gains, personal and professional development, physical well-being, and the expansion of their social networks. Team sports were found to enhance social and cooperative skills; combat sports contributed significantly to motivation and self-discipline; while individual sports promoted self-awareness and personal growth. Family and environmental support emerged as crucial determinants in sport selection and sustained participation, although such support varied by sport discipline.

Conversely, the challenges faced by young athletes were grouped into several categories: physical fatigue and injuries, psychological pressures, difficulties in balancing education and sport, financial constraints, infrastructure deficiencies, and socio-emotional barriers. Struggles in maintaining an education-sport balance, lack of systemic support, and intense competitive environments were identified as key factors negatively affecting motivation.

In conclusion, the findings underscore the necessity of developing holistic support mechanisms at both individual and structural levels to ensure the sustainability and success of young athletes' sporting careers.

In conclusion, the first part of the study revealed that the opportunities encountered by young athletes throughout their sports careers are primarily concentrated in areas such as material and moral gains, personal and professional development, physical health, and social networks. It was also found that different sports disciplines offer distinct advantages, and that family and environmental support play a decisive role in this process. In the second part, the challenges faced by young athletes were examined in physical, psychological, educational, and socio-economic dimensions. Notably, it was determined that balancing sports and education, lack of systemic support, and the pressure of competition negatively affect motivation. In this context, it is recommended that support systems for young athletes be strengthened, more effective collaboration between sports and educational institutions be established, psychological counseling services be expanded, and educational programs aimed at increasing family awareness be developed.

Key Terms: Young Athletes, Individual, Combat and Team Sports, Opportunities and Challenges, Qualitative Research

Science Code: 130202

TEŞEKKÜR

Tezimin her aşamasında gerek mesleki gerekse akademik bilgi ve tecrübelerini cömert bir şekilde benimle paylaşarak bana yol gösteren, sabrı ve anlayıŐıyla desteğini hiç esirgemeyen değerli danıŐman hocam Prof. Dr. Erkan DEMİRKAN' a teşekkür ederim.

Bilgisinden ve yol gösterici önerilerinden faydalandığım, büyük desteğini gördüğüm, tez çalışmamın her aşamasında yanımda olan Dr. Öğr. Üyesi. Metin KUŞ' a yüksek lisans eğitimim süresince yaptığı katkılardan dolayı teŐekkürlerimi sunarım.

Tezim süresince desteğini üzerimde hep hissettiğim maddi ve manevi yanımda olan en büyük destekçim ve hakkını asla ödeyemeyeceğim sevgili annem Nezahat SEVAL' e çok teşekkür ederim.

Bu süreçte birbirimize olan inancımızı ve desteğimizi hiç eksik etmediğimiz yüksek lisansın bana kazandırdığı arkadaşım Öykü KİŐ' a da teŐekkürlerimi sunarım.

Hilal SEVAL

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR.....	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar DİZİNİ.....	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR	xv
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. 1. Gençlik ve Spor	4
1.1.1. Sporun kavramı ve kapsamı.....	4
1.1.2. Gençlik dönemi: gelişimsel özellikler ve gereksinimler	6
1.1.3. Sporun gençler üzerine etkisi.....	8
1.2. Genç Sporcuların Spor Hayatına Katılımları	9
1.2.1. Genç sporcuların elit sporcu olma süreci	9
1.2.2. Genç sporcuların spora başlama motivasyonları	9
1.3. Genç Sporcuların Karşılaştığı Zorluklar	11
1.3.1. Fiziksel zorluklar	11
1.3.2. Psikolojik zorluklar.....	12
1.3.3. Sosyal zorluklar	13
1.3.4. Akademik zorluklar	13
1.3.5. Ekonomik zorluklar	14
1.3.6. Kurumsal ve sistemsel engeller	14

1.4. Genç Sporcular İçin Sporun Sağladığı Fırsatlar	14
1.4.1. Fiziksel ve psikolojik gelişim	14
1.4.2. Sağlıklı yaşam alışkanlıkları	15
1.4.3. Sosyal beceri ve öz disiplin gelişimi.....	16
1.4.4. Akademik ve kariyer olanakları	16
1.5. Türkiye’de Gençlik ve Spor Politikaları.....	17
1.5.1. Gençlik ve spor bakanlığının rolü	17
1.5.2. Genç sporculara yönelik destek ve burslar	18
1.6. İlgili Kuramsal Yaklaşımlar ve Modeller.....	19
1.6.1. Gelişimsel spor katılım modelleri.....	19
1.6.2. Kendini gerçekleştirme teorisi	20
1.6.3. Öz- Yeterlik teorisi	21
1.7. İlgili Araştırmalar	22
1.7.1. Yerli araştırmalar	22
1.7.2. Yabancı araştırmalar.....	25

2. BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli.....	27
2.2. Çalışma Grubu.....	27
2.3. Veri Toplama Araçları	30
2.3.2. Bireysel görüşme	31
2.3.3. Gözlem.....	31
2.4. Veri Analizi.....	31
2.5. Geçerlilik ve Güvenirlilik.....	32
2.5.1. İnandırıcılık (Credibility)	33
2.5.2. Transfer edilebilirlik (Transferability).....	33
2.5.3 Uygunluk (Conformability)	33

2.5.4. Araştırmacının rolü	34
2.6. Araştırmada Alınan Etik Önlemler	34
3. BÖLÜM	
BULGULAR	
3.1 Nitel Veriler ile İlgili Bulgular	35
3.1.1. Verilerden elde edilen kodlar	36
4. BÖLÜM	
TARTIşMA	
4.1. Genç Sporcuların Spor Yaşamlarında Karşılaştıkları Fırsatlar	72
4.2. Genç Sporcuların Spor Yaşamlarında Zorluklar Fırsatlar	76
SONUÇ VE ÖNERİLER	80
KAYNAKÇA	82
EKLER	90
EK-1 Etik kurulu	91
EK-2 Araştırmada kullanılan bilgi formu ve sorular	92
EK-3 18 yaş altı veli-vasi formu	94
EK-4 18 yaş üstü gönüllülük formu	95

TABLolar DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 2.1. Takım sporlarında bireysel görüşme yapılan katılımcıların demografi özellikleri	25
Tablo 2.2. Mücadele sporlarında bireysel görüşme yapılan katılımcıların demografi özellikleri	26
Tablo 2.3. Mücadele sporlarında bireysel görüşme yapılan katılımcıların demografi özellikleri	27
Tablo 2.4. Veri toplama araçları.....	27
Tablo 3.1 Takım spor branşı tercihini etkileyen faktörler.....	36
Tablo 3.2. Mücadele spor branşı tercihini etkileyen faktörler.....	38
Tablo 3.3. Bireysel spor branşı tercihini etkileyen faktörler	40
Tablo 3.4. Sporcuların bireysel, mücadele ve takım sporlarını seçmelerini etkileyen faktörler	41
Tablo 3.5. Takım sporuna yönelik tepkiler.....	42
Tablo 3.6. Mücadele sporlara yönelik tepkiler	43
Tablo3.7. Bireysel spora yönelik tepkiler	44
Tablo 3.8. Spor türlerine göre aile ve çevre tepkilerinin karşılaştırmalı tematik analizi	45
Tablo 3.9. Takım sporunun genç sporcuların hayatlarına etkisi.....	46
Tablo 3.10. Mücadele sporlarının genç sporcuların hayatlarına etkisi	47
Tablo 3.11. Bireysel sporun genç sporcuların hayatlarına etkisi.....	48
Tablo 3.12. Genç sporcuların hayatlarına sporun etkisinin karşılaştırmalı tematik analizi	49
Tablo 3.13. Takım sporu yapan genç sporculara spor branşının sağladığı fırsatlar	50
Tablo 3.14. Mücadele sporu yapan genç sporculara spor branşının sağladığı fırsatlar	51
Tablo 3.15. Bireysel spor yapan genç sporculara spor branşının sağladığı fırsatlar	52
Tablo 3.16. Spor branşlarının sağladığı fırsatlara yönelik karşılaştırmalı tematik analiz	53
Tablo 3.17. Takım sporu yapan genç sporcuların spordan beklentileri.....	54

Tablo 3.18. mücadele sporu yapan genç sporcuların spordan beklentileri	56
Tablo 3.19. Bireysel spor yapan genç sporcuların spordan beklentileri.....	57
Tablo 3.20. Genç sporcuların spordan beklentilerinin karşılaştırmalı tematik analizi	58
Tablo 3.21. Takım sporu yapan genç sporcuların yaşadıkları zorluklar	59
Tablo 3.22. Mücadele sporu yapan genç sporcuların yaşadıkları zorluklar	61
Tablo 3.23. Bireysel sporu yapan genç sporcuların yaşadıkları zorluklar	62
Tablo 3.24. Genç sporcuların yaşadıkları zorlukların karşılaştırmalı tematik analizi	63
Tablo 3.25. Takım sporu yapan genç sporcuların spor branşının geleceğine ilişkin beklentileri	64
Tablo 3.26. Mücadele sporu yapan genç sporcuların spor branşının geleceğine ilişkin beklentileri	66
Tablo 3.27. Bireysel sporu yapan genç sporcuların spor branşının geleceğine ilişkin geleceğine ilişkin beklentileri	67
Tablo 3.28. Genç sporcuların spor branşlarının geleceğine ilişkin beklentilerinin karşılaştırmalı tematik analizi	69
Tablo 3.29. Genç sporcuların yaptıkları spor branşlarının kendileri için anlamları	70
Tablo 3.30. Genç sporcuların spor branşlarının metaforik algılarının spor türlerine göre dağılımı.....	71

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
Şekil 1.1. Abraham maslow'un ihtiyaçlar piramidi	20
Şekil 2.1. Nitel araştırmada veri analizi süreci	32

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
GSB	Gençlik ve Spor Bakanlığı
YÖK	Yükseköğretim Kurumu
ÖSYM	Öğrenci Seçme Yerleştirme Merkezi
YKS	Yükseköğretim Kurumları Sınavı
SGM	Spor Genel Müdürlüğü
TOHM	Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri
SEM	Sporcu Eğitim Merkezi
M.1,2...	Madde 1,2, 3...
VE DİĞ.	Ve Diğerleri
DMSP	Gelişimsel Spor Katılım Modelleri

GİRİŞ

Kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı, temel haklar arasında yer almakta olup; bu hak devredilemez ve vazgeçilemez bir nitelik taşımaktadır. Bu gelişim sürecine katkı sağlayan faaliyetlerden biri de spordur. Evrensel bir etkinlik olan spor, bireyin fiziksel, ruhsal ve kişisel gelişimini desteklemekte; özgün kurallarıyla disiplin kazandırmakta ve bireyin eğitimi, sağlığı ile sosyal ve ekonomik yaşamdaki başarısına katkı sağlamaktadır (Kartal, 2020). Tarihsel süreçte eğlence, sağlık, mücadele ve dayanışma gibi çeşitli amaçlarla yapılan spor, günümüzde bireyin yaşam kalitesini yükselten, toplumsal bağları kuvvetlendiren ve sosyal bütünleşmeye hizmet eden önemli bir sosyokültürel olgu hâline gelmiştir (Yalçınkaya, 1993; Tiryaki, 2000). Spor sayesinde hem kendisiyle hem de toplumla kurduğu ilişkiyi derinleştirirken, aynı zamanda disiplin, öz denetim, sabır, hedef belirleme ve ekip çalışması gibi yaşamsal beceriler kazanma fırsatı da elde etmektedir (Erkal, 1992; Tabuk, 2009). Sporun birey üzerindeki etkileri yalnızca fiziksel sağlığı güçlendirmekle sınırlı değildir; ruhsal iyilik hâlini destekleyen, bireylerin özgüven geliştirmesine yardımcı olan ve yaşam doyumunu artıran yönleriyle de dikkat çekmektedir (Üçkardeşler, 2020; Yetim, 2000). Özellikle genç yaşlarda spora başlayan bireyler hem sosyal çevre edinmekte hem de hayatın zorluklarıyla başa çıkma becerilerini geliştirmektedir. Bu nedenle spor, bireysel gelişim kadar toplumsal uyum açısından da stratejik bir araç olarak değerlendirilmektedir (Karaküçük, 2002; Küçük & Koç, 2004). Ancak spora katılım, her birey için eşit derecede erişilebilir ve sürdürülebilir değildir. Özellikle elit düzeyde spor yapan genç bireylerin, kariyer süreçlerinde çeşitli fırsatlar elde etmekle birlikte önemli zorluklarla da karşılaştıkları görülmektedir. Aile desteği eksikliği, cinsiyet temelli ön yargılar, eğitim ve sporun dengesini sağlamakta yaşanan güçlükler, yaralanma riski, antrenörle iletişim problemleri, psikolojik baskı ve tükenmişlik gibi pek çok faktör, genç sporcuların spora katılım sürecinde karşılaştıkları başlıca sorunlar arasında yer almaktadır (Nordqvist, 2003; Merkel & Molony, 2012; Hsu, Meierbachtol, George & Chmielewski, 2017). Öte yandan devletin genç sporculara sağladığı destekler gerek eğitsel teşviklerle gerekse kurumsal yapıların katkılarıyla önemli fırsatlar yaratmaktadır. Özellikle Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında yapılan iş birliği protokolleri sayesinde milli sporculara ek puanlar, özel kontenjanlar ve eğitimde esneklik sağlanmakta, bu da elit düzeydeki genç sporcuların akademik kariyerlerine olumlu katkı sunmaktadır (Uslu, 2022; ÖSYM, 2024). Bu bağlamda, sporun sadece bireysel gelişime değil, aynı zamanda toplumsal refaha da hizmet ettiği anlaşılmaktadır (Sunay, 2021). Mevcut literatür incelendiğinde, sporun fiziksel, psikolojik ve sosyal yönlerine ilişkin çok sayıda çalışmanın bulunduğu görülmektedir (Ardıç, 2014; Akkaya, 2021). Ancak özellikle elit düzeydeki genç sporcuların deneyimledikleri fırsat ve zorluklara dair kapsamlı, nitel araştırmaların sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Nitel araştırma yöntemlerinin sağladığı derinlikli veri toplama imkânları doğrultusunda, bu çalışma, elit düzeyde spor yapan genç bireylerin yaşadıkları özgün deneyimleri çok boyutlu bir bakış açısıyla incelemeyi ve bu bağlamda literatürdeki mevcut boşluğu doldurmayı hedeflemektedir (Esin & Bayköse, 2023). Her ne kadar sporun

birey ve toplum üzerindeki çok yönlü etkileri uzun süredir akademik çalışmaların odağında yer alsa da genç sporcuların deneyimlerine yönelik nitel çalışmalar sınırlı düzeydedir. Özellikle farklı branşlarda faaliyet gösteren genç elit sporcuların karşılaştıkları zorluklar ve elde ettikleri fırsatların bireysel, ailevi, eğitsel ve kurumsal bağlamda bütüncül olarak değerlendirilmesi hem literatürdeki bir boşluğu doldurabilecek hem de mevcut spor politikalarının geliştirilmesine katkı sunabilecektir. Bu çalışma, genç elit sporcuların görüşlerini doğrudan yansıtma potansiyeli taşıyan nitel yöntemlere dayalı olarak, onların yaşadıkları özgün durumların daha iyi anlaşılmasını sağlamayı hedeflemektedir. Elde edilecek veriler, sadece akademik çevreler için değil; antrenörler, eğitimciler, aileler ve politika yapıcılar açısından da yol gösterici nitelikte olabilecektir. Bu yönüyle araştırma, sporun bireysel ve toplumsal etkilerini daha derinlemesine kavramaya ve spor alanında kapsayıcı, sürdürülebilir stratejilerin geliştirilmesine hizmet etmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, farklı spor branşlarında (takım sporu, bireysel spor ve mücadele sporları) aktif olarak yer alan genç elit sporcuların spor yaşamları süresince karşılaştıkları fırsatları ve zorlukları ortaya koymak, bu deneyimleri sosyolojik ve psikolojik bağlamda değerlendirmek ve elde edilen bulgular ışığında mevcut spor politikalarına ve uygulamalarına yönelik çözüm önerileri geliştirmektir. Böylelikle hem akademik literatüre katkı sunulması hem de sporcular, antrenörler ve politika yapıcılar için rehber niteliğinde veriler sağlanması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Genç sporcuların yaptıkları spor branşını seçmelerini etkileyen faktörler nelerdir?
2. Genç sporcuların spor branşlarını yaparken olumlu veya olumsuz aldıkları yaklaşımlar nelerdir?
3. Genç sporcuların yaptıkları spor branşlarının hayatlarına etkisi nelerdir?
4. Genç sporcuların yaptıkları spora karşı beklentileri nelerdir?
5. Genç sporcuların yaptıkları spor branşının kendilerine hangi imkân ve fırsatları sağladığına yönelik görüşleri nasıldır?
6. Genç sporcuların yaptıkları spor branşında yaşadıkları zorluklara ilişkin görüşleri nasıldır?
7. Genç sporcuların yaptıkları spor branşının geleceğine ilişkin görüşleri nasıldır?
8. Genç sporcuların yaptıkları spor branşlarının kendilerine ne anlam ifade etmektedir?

Bu araştırma, bazı sınırlılıklar çerçevesinde yürütülmüştür. Öncelikle çalışma, yalnızca belirli yaş aralığındaki genç elit sporcularla sınırlıdır; dolayısıyla farklı yaş gruplarındaki sporcuların deneyimlerini kapsamamaktadır. Araştırmada nitel veri toplama yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşmeler kullanılmış olup, elde edilen bulgular genellenebilirlikten ziyade derinlemesine anlamaya yöneliktir. Katılımcıların büyük çoğunluğu Türkiye’de faaliyet gösteren sporcular arasından seçildiği için kültürel ve kurumsal farklılıklar gözetenmemiştir. Görüşmelerde katılımcıların kendi algılarına dayalı ifadeler esas alındığı için, veriler öznel

değerlendirmeleri yansıtmaktadır. Araştırma belirli spor branşlarıyla (takım sporu, bireysel spor, mücadele sporları) sınırlı olup, bu branşlar dışındaki spor dallarındaki genç elit sporcuların deneyimlerini kapsamamaktadır.

1. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Spor ve Gençlik

1.1.1. Spor kavramı ve kapsamı

Tarihte spordan bahsedildiğinde akla genellikle Antikçağ gelmektedir. Antikçağ 'da iki temel spor faaliyeti bulunmaktaydı; bunlar, günümüzde Yarışma Sporları ve Beden Eğitimi olarak adlandırılmaktadır. Bu iki etkinlik, sporun temel yapıtaşı olarak kabul edilebilir. Ancak günümüzde spor, yalnızca bir yarışma olmaktan çıkmış, yarışmayı da kapsayan daha geniş bir sportif uğraş niteliği kazanmıştır (Polat, 2022). Spor, İngilizlerin yardımıyla tüm dünyaya tanıtılmış olmasına rağmen, İngilizce kökenli olmayıp, Latince “dağıtmak, birbirinden ayırmak” anlamına gelen “Disportare” ve “Deportare” sözcüklerinden oluşmuş bir kavramdır (Doğan,1979). İlk zamanlarda İngiltere’de Disport veya Desport şeklinde kullanılan kelimeler; 17. yy.’dan itibaren çok kullanılması sonucu ilk hecesinin çıkarılmasıyla şimdiki kullandığımız “spor” kelimesi halini almıştır (Keten, 1993).

Spor Nedir? sorusunun birden fazla boyutlu yapıya sahip olması nedeni ile, çok sayıda yazar tarafından sporla ilgili çeşitli tanımlar ve farklı görüşler ortaya koyulmuştur. Bu durumun nedeni, sporun kapsamının, hedeflerinin, branşlarının, spor yapma biçimlerinin ve içeriklerinin farklı şekillerde algılanmasıdır (Polat, 2022). Tanım ve değerlendirmelerden bazıları aşağıda şu şekilde sunulabilir:

Genel bir ifade olarak spor; bireylerin yaşam boyu fiziksel, duygusal, sosyal ve zihinsel gelişimlerine imkân tanıyan bir araçtır (Sunay, 2002). Spor kendi içerisinde bireysel ve takım sporu olmak üzere ikiye ayrılır (Fişek,1998). Bireysel spor; iki sporcunun karşılıklı mücadele ettiği bir durum olduğu gibi bir sporcunun doğaya karşıda verdiği mücadeledir (Demir,2018). Bireysel sporda takım olarak hareket edilmediğinden başarıda başarısızlıkta sporcunun kendine ait olan bir yarışma kategorisidir (Tuzcuoğulları, 2014). Bu sporlara örnek; yüzme, atletizm, dağcılık, dövüş sporları vb. spor dallarını örnek verebiliriz (Ezelsoy, 2015). Takım sporu ise; iki veya daha çok sporcunun bir araya gelerek oluşturdukları grupların diğer bir grup ile karşılıklı rekabetine dayalı gösterdiği mücadeleye takım sporu denmektedir (Gürbüz vd., 2019), bir başka ifade ile ortak paydalara ve hedeflere sahip olan sporculardan oluşan ve takımların birbirleri ile mücadele ettiği sporlara da denilmektedir (Konur, 2019). Takım sporlarına örnek verecek olursak basketbol, voleybol, sualtı hokeyi, kriket vb. spor dallarını örnek verebiliriz (Rahimov, 2020).

Spor ilk başlarda küçük toplulukların eğlenmek amacıyla, serbest zamanlarında yapmış olduğu aktiviteler iken, günümüzde gelişim göstererek profesyonel bir yapı haline gelmiştir (Yüksel, 2020). Başlarda bireysel bir öge olarak tanımlanan spor, daha sonraları bilimsel bir nitelik kazanarak daha prestijli olup topluluklara daha fazla yayılmıştır (Tabuk, 2009). Tarih boyunca tüm topluluklar da varlığını hissettiren ve evrensel bir kültürel olguya sahip olan spor (Amman, 2000), bireyleri dil, din, ırk ayrımını gözetmeksizin bir araya gelmelerini sağlayan ve hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelen evrensel bir durum olmasının yanı sıra bireylere disiplin ve vizyon katan, bilimsel yanları olan, dünya barışını ve kardeşlik bağlarının oluşmasını da etkisi olan unsur olarak tanımlayabiliriz (Tiryaki, 2000). 20. yüzyılda milletlerarası spor faaliyetlerinin düzenlenmesi ile sporun eğlence ve oyun oynama amacının dışına çıktığı uluslararası bir kimlik yarattığı, ülkelerin kendi kültürlerini duyurduğu hem de milletlerin gelenek ve göreneklerini tanıttıkları evrensel bir anlam yüklenmiştir. Bu şekilde sportif faaliyetler ulusların dostluklarını geliştiren, sorunların diplomatik yollarla çözülmesini sağlayan, ulusların kültürlerini birbirlerine tanıtmalarına imkan sağladığı misyonunun yanı sıra ulusların gelişmişlik seviyelerini, ekonomik ve siyasal güçlerini de gösterdikleri bir alan olmuştur (Tanrıverdi, 2012). Kısaca sporu doğru bir şekilde anlamak ve aktarabilmek için sporu yalnızca eğlence aracı olarak görmeyip toplumların gelişmesini ve kültürleşmesine katkı sağlayan süreç olarak tanımlayabiliriz (Yalçınkaya, 1993).

Sporun her branşı, bireylerin fizyolojik ve psikolojik gelişimlerine olumlu yönde etki göstermektedir (Kuru, 2003). Sportif faaliyetler, bireylerin ruhsal sağlıklarını geliştiren, sosyal ilişkilerini olumlu etkileyen, fiziksel ve zihinsel gelişimlerini belirli bir seviyeye gelmesini sağlayan önemli bir yapıdır (Üçkardeşler, 2020). Başka bir ifadeyle spor; bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlıklarını destekleyen, kişilik ve karakteristik özelliklerini bulmalarını sağlayan, zihinsel gelişimine destek veren, çevresindeki kişilerle etkileşimini geliştiren, toplumların anlaşmasını, kaynaşmasını ve başarıların arttırmasını destekleyen, bireysel veya ferdi olarak belirli kurallar çerçevesinde yapılan, müsabakalarda bireylerin rekabet gücünün gelişmesini sağlayan, rekabet içerisinde fair play davranışları da öğreten aktivitelerdir (Yalçın, 2006). Bireyler spor ile kazandıkları özellikleri gündelik hayatlarına uyarlayabilirler. Bunun yanı sıra bireylerin dış görünüşünü şekillendirir, vücudun hastalıklara karşı daha dirençli olmasını sağlayarak yaşamın geçerli olan her alanında yeterli olmasına katkı da bulunur. Sporun kişisel açıdan bireye faydası olduğu kadar toplumsal açıdan da birçok şekilde faydası vardır. Bireylerin kendilerini keşfetmeyi, neler yapıp yapamayacaklarını anlamayı, düzenli ve disiplinli olmayı, çevresi ile düzgün ve sürekli iletişimde olmayı, vatanına hizmet etmeyi, ortak paydalarda buluşmak gibi birçok faydası vardır. Sporun, bireye ve topluma faydası olduğu kadar ekonomiye de göz ardı edilemeyecek kadar faydası vardır (İnal, 2000). Bu bakımdan spor bireyin her yönden doyumunu sağlayan bir ifadedir (Bindesen, 2020).

1.1.2. Gençlik dönemi: gelişimsel özellikler ve gereksinimler

Gençlik dönemi ile ilgili literatürde çeşitli tanımlamalar ve yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu tanımlardan bazıları şu şekildedir. Türk Dil Kurumuna (1988) göre gençliğin tanımı “ yeni gelişmekte olan, kısa bir geçmişi olan” olarak tanımlamıştır. Gençlik, çocuklukla yetişkinlik arasında yer alan ve insan hayatının en kıymet verdiği ve duyarlı davrandığı safhadır (Peker, 2010). Başka bir ifadeyle bireyin yaşam döngüsü, her toplumda çocukluk, gençlik ve yaşlılık olmak üzere üç temel evreden oluşup; sosyal ve kültürel temel faktörlerin şekillendirdiği toplumsal yapı içerisinde tamamlanmaktadır. Bu evrelerden biri olan gençlik ise, kendine has inançları, ifade biçimleri, etkinlikleri, tutumları ve davranışlarıyla ayırt edici özellikler taşıyan toplumsal bir kategori olarak tanımlanır (Karaşahin,2012). Gençlik kavramı ile ilgili çok fazla açıklama ve tanım olmasına rağmen genel anlamda kabul görmüş bir tanımı veya açıklaması yoktur. Bu zamana kadar yapılan tanımlamalarda gençlik ile ilgili psikolojik, fizyolojik ve sosyolojik açıdan herhangi bir değişikliklere yer verilmemiştir. Bu sebeple gençlikle kavramı ilgili kalıcı ve sağlıklı bir tanımlama bulunmamaktadır (Baş, 2017).

İnsan hem içsel hem de dışsal etkenlerin etkisiyle sürekli gelişen ve değişen bir varlıktır; bu gelişim, anne karnında başlayıp yaşam boyu, ölüme dek süren bir süreçtir. Bireyin gelişimi; fizyolojik, psikolojik, sosyolojik ve duyuşsal yönleriyle birbirini etkileyen ve tamamlayan bir bütün olarak ele alınır (Önder, 2023).

1.1.2.1. Fiziksel Gelişim

Spor, kişilerin kuvvet ve gücünü oluşturan kaslar, bağlar, kemikler ve eklemler gibi fiziksel görünüşü etkileyen unsurların gelişmesini sağlar (Yetim,2006). Sporu düzenli olarak yapmak, sağlıklı bir fiziksel görünüş elde etmenin yanı sıra spordan sonra insan vücudunda salgılanan endorfin ve opioidler ağrı eşiğini arttırarak, bireylerin psikolojik olarak kendini iyi hissetmesini sağlar (Özer, 2001). Kişiler sağlık ile birlikte geliştirilen psiko motor beceriler arasında denge, refleks ve koordinasyon yetenekleri de vardır. Gelişen psiko motor becerilerin bireyin daha sağlıklı bir yaşam sürmesini ve zihinsel olarakta yaşamaya teşvik ettiği söylenebilir (Orhan & Ayham, 2018).

Kişilerin spor sayesinde bazı kazandığı fizyolojik faydaları maddeler halinde şu şekilde sıralayabiliriz;

1. Bireyin enerjisini yükseltirsek canlı olmasını yardımcı olur.
2. Psikolojik ve fiziksel yorgunluğu azaltır.
3. Vücut direncini artırır.
4. Obez olmayı önler.
5. Kalp kriz ile ilgili olası durumu önler.

6. Kalbin vücuda pompaladığı kanın miktarını artırır ve kalbin beslenmesini sağlayan kroner damarların daha çok genişlemesini sağlar (İnal, 2003).

1.1.2.2. Bilişsel Gelişim

Yapılan araştırmaların birçoğunda sporun fiziksel kabiliyeti artırmanın yanı sıra bilişsel gelişime faydası olduğunu da ortaya çıkarmıştır (Trudea & Shephard, 2008). Bireylerin spor yapmadaki amaçları sadece psiko motor ve fiziksel olarak iyi olmalarının yanı sıra bilişsel gelişimlerini daha iyi seviyeye getirmek istemeleridir (Tekin, 2018). Spor yapan bireylerin fiziksel olarak rahatlamamanın dışında bilişsel gelişimlerinde; stresi azaltma, odaklanmayı artırma, kavrama yetisini artırma, dikkati artırma, fiziksel koordinasyonu artırma, vücut dengesini geliştirme, hızlı okumayı, hızlı düşünüp hızlı karar verme gibi bilişsel özelliklere faydası olduğu kanıtlanmıştır (Akkaya, 2021). Spor devamlı yenilenen bir yapı olduğundan bireyleri her daim dinamik bir yapıda tutar ve günlük hayatın monotonluğunun dışına çıkarır buda yaşamı daha etkili ve verimli kullanmalarını sağlar. Bilişsel gelişim ile bireylerin beyni ve nöronları arasında yeni bağlantılar oluşturarak bireyi zihinsel ve fiziksel olarak hazır eder (Akkaya, 2021).

1.1.2.3. Psiko-Sosyal Gelişim

Spor, hiç kuşkusuz modern toplumların en yaygın şekilde kullandığı sosyalleşme etkinlik aracıdır (Çaha & Aracı, 1999). Spor toplumların yaşamına değişik yollardan girerek kişileri doğrudan veya dolaylı olarak kendine bağlayarak ve her daim canlı kalmasını sağlayan bir sosyal öğedir (Kılçığıl, 1998). Sosyal varlık olarak yaratılmış olan insanoğlu iletişim becerilerini geliştirmesi ve başkaları ile bağ kurabilmesi için yapılan sporsal faaliyetler önemli bir fırsat sunar (Stark, 2017). Sporun sosyal gelişim için sağladığı faydalar; spor faaliyetleri esnasında kişilerin gruplar içerisindeki davranışlarını kontrol etme bilinci kazandırır, arkadaşlık kurma hissini kuvvetlendirir, kişilerin beraber hareket edebilme ve çalışma yeteneğini ortaya çıkarır, kişilerde sosyal bilinci oluşturur, lider olabilme özelliğini kazandırır, kişilerin birbirlerine karşı sevgi, saygı ve güven gibi önemli duygularını güçlendirir, kişilerin öfke, saldırganlık gibi zararlı duygularını kontrol etmeyi öğretir (Tamer, 1988). Bir diğer sağladığı faydalar ise; bireylerin mutlu, huzurlu ve güçlü olmalarını sağlar, kişilere statü kazandırır, profesyonel bir şekilde yapıldığında ekonomik kazanç sağlar, mücadeleci ruhu ve rekabet etme isteğini artırır, kişinin kendine olan güvenini artırır, kişinin kazanma hissini geliştirir, kişinin iradesinin güçlü olmasını sağlar (Yetim, 2000). Bu açıdan sporun yalnızca fiziksel aktiviteler bütünü olarak görülmemesi, aynı zamanda bireyin sosyal, duygusal ve toplumsal açıdan gelişiminde de büyük bir rol oynayan önemli bir sosyal olgu olduğu akıldan çıkarılmamalıdır (Aracı, 2001).

1.1.2.4 Duygusal Gelişim

Duygusal zekâ; kişinin kendi duygularını ve başkalarının duygularını yönetme, bunlar arasından seçim yapma ve bu duyguları yaşamına yönlendirmede kullanma becerisini kapsayan bir sosyal zekâ türüdür (Mayer, Carusa & Salovey, 2000). Duygular, bireyin yaşamında büyük bir öneme sahip olmanın yanı sıra, bedensel ve ruhsal sağlığın korunmasında da etkili bir rol oynar (Eraslan, 2016). Duygusal zekâsı gelişmiş kişiler, içinde buldukları ruh halini doğru analiz edebilmeli ve performanslarını artırmak için duygularının değişebileceğini fark edebilmelidir. Birey, mevcut duygularıyla ulaşmak istediği duygular arasındaki farkı belirlediğinde, bu farkı azaltmak adına çeşitli stratejiler geliştirmelidir. Sürekli kaygı hisseden ve bu durumun performansına zarar vereceğini düşünen sporcu, kaygısını kontrol altına almak için etkili yöntemler uygulamalıdır (Gill ve diğ., 2011). Sporcular, takım oyunundaki performanslarını en üst seviyeye çıkarmak için kendi duygularının yanı sıra rakiplerinin ve takım arkadaşlarının duygularına da duyarlı olmalıdır (Zizzi ve diğ., 2003). Spor bağlamında ele alındığında, duygusal zekâ hem sporcular hem de antrenörler için büyük bir öneme sahiptir. Antrenörler açısından duygusal zekâ, kişilik gelişimi, motive etme ve etkili koçluk yapma gibi unsurlarla doğrudan ilişkilidir. Sporcular açısından ise duygusal zekâ, stresle başa çıkma yeteneğiyle bağlantılı olup, performansın artmasına katkı sağlayan ve rekabet öncesi duygu ve kaygılarla doğrudan ilişkili bir faktördür (Laborde ve diğ., 2011).

1.1.3. Sporun gençler üzerine etkisi

Gençlik döneminde yapılan sportif aktiviteler gençlerin kendilerini yalnızca oyalanmasına değil fiziksel ve zihinsel gelişimlerine de yardımcı olmaktadır (İlter, 2021). Spor ve sportif aktiviteler, bireyin hem bedensel gelişimini hem de zihinsel olgunlaşmasını destekler; çünkü bu süreçte kazanılan beceriler zamanla otomatikleşir, bellekte yer edinir ve bireyin daha koordineli, dengeli, kesin ve etkili hareket etmesine katkı sağlar (Yıldırım, 2003). Ergenlik çağındaki bireyler içinse bedensel ve ruhsal açıdan dengeli bir biçimde gelişmesine spor büyük ölçüde destek olur. Sportif etkinlikler sayesinde bireylerin vücuduna yüksek miktarda oksijen girer ve beyin hücreleri oksijen açısından zengin kanla beslenir. Bu durum, zihinsel faaliyetlerde ve derslerde daha dirençli olmalarını sağlar, düşünme yetisinin netleşmesine katkı sunar ve dolayısıyla akademik başarı üzerinde olumlu etkiler yaratır. Aynı zamanda, ergenlerin fiziksel güçlerine uygun şekilde düzenlenmiş spor aktiviteleri; kemiklerin sağlamlaşmasına, kasların esnek, güçlü ve dayanıklı biçimde gelişmesine destek olur (Kara, 1991). Spor ve spor takımları, bireylerin sosyalleşmesine katkı sağlar. Gençler için, spor, arkadaşlık kurma ve birbirlerini tanıma fırsatları sunar. Sportif gruplarda kurulan arkadaşlıklar, ortak bir amaç doğrultusunda birlikte çalışmayı, birbirine destek olmayı, sorumluluk bilinci edinmeyi ve grup üyelerinin kurallarına saygı göstermeyi teşvik eder. Bu süreç, bireylerin sosyalleşme becerilerini geliştirirken sürekli bir ilerleme kaydetmelerine de yardımcı olur (İkizler, 1997). Spor aynı zamanda sinir sisteminin dengelenmesini sağlar,

bireyin davranışlarını kontrol altına almasına yardımcı olur ve çevresiyle olan ilişkilerini olumlu biçimde etkiler. Bu sayede spor, gerginlik, öfke ve saldırganlık gibi olumsuz duyguları azaltırken, yaratıcı düşünme becerisinin gelişimine de katkıda bulunur (Sarman, 1998). Düzenli olarak sporla ilgilenen ergenler, "bir gruba ait olma" ve "o grupla iş birliği içinde hareket etme" gibi sosyal sorumlulukları da yerine getirmiş olurlar. Bu sayede spor, toplumsal bağları güçlü ve uyum içinde yaşayan bireylerin yetişmesine katkı sağlar. Takım sporlarında yüksek başarı gösteren bireyler, "olumlu grup içi etkileşimlerin" ve "gerilimsiz bir ortamın" parçası olduklarının bilincindedir ve bu durum onların sosyal gelişimlerinin farkında olmalarını sağlar (İlter, 2021).

1.2. Genç Sporcuların Spor Hayatına Katılımları

1.2.1. Genç sporcuların elit sporcu olma süreci

Elit sporcu kavramı sık sık kullanılan bir açıklamaya göre 5 ile 10 yıl arası tecrübe kazanarak en üst seviyede yarışan sporcular olarak tanımlanmıştır (Erikson, 1993; Wylleman, 2004). Piggott (2015) ise; elit sporcu olabilmenin 10 yıllık atletik spor tecrübesinin olması gerektiğini ifade etmektedir. Diğer açıklamalarda ise elit sporcu kavramı için, milli takım sporcusu (Bertollo, 2012), üniversite sporcuları (Steiner, 2010), olimpiyat sporcuları (Grant ve Schempp, 2013), rekabetçi takım sporcuları (Voss, 2010) ve/ veya profesyonel sporcular (Jordet, 2012) gibi birçok farklı tanımlamalar yapılmıştır (Kıran, 2021). Profesyonel spor yaklaşımını felsefi bir durumuna getirmiş, işinin sorumluluklarını yapan, yaşamdan zevk alan, zorluklar karşısında duygularına yenilmeden halledebilen, her türlü durumda kendini kontrol altında tutmayı başaran bireyler olarak bilinen üst düzey sporculardır (Anonim, 2020). Elit bir sporcu olmanın yolu planlı ve yoğun bir antrenman temposundan geçmektedir (Kavuncuoğlu, 2006). Elit sporcu olmanın bir diğer şartı ise kendine özgü antrenmanlar yapmak ve çocuk yaşta başlamaktır (Cote, 1999). Diğer bir şartı ise elit sporcu olmanın çevresel, yeteneksel ve genetiksel etmenlerin müthiş bir denge içerisinde olması gerekmektedir (Daniel, Mac & Kathryn, 2004). Elit spor seçiciliğinden sadece bünyesine performansı iyi sporcuları alır. Bundan ötürü sporcu olmak isteyen bir sürü genç arasından elit seviyede sporcu olabilen az sporcu çıkmaktadır ve elit sporcu olabilmektedir (Öztürk, 1998). Elit sporcular, elit seviyeye ulaşmadan önce spora yönelirken, onu bir meslek olarak görmekten ziyade, ilgi duydukları bir uğraş olarak benimserler. Ancak zamanla, çeşitli gelişim süreçlerinden geçerek sporculuğa daha fazla adanmış hale gelirler. Sporcularda öncelikle fiziksel gelişim süreci başlar ve sporla birlikte bu gelişim devam eder. Fiziksel gelişimin sürekliliği sağlandığında ise performans gelişimi ortaya çıkar ve sporcu giderek daha üst seviyelere ulaşır (Öztürk,1998).

1.2.2. Genç sporcuların spora başlama motivasyonları

Şimdiki zamanda spor ve gündelik hayat birbirlerinden ayrılmaz bir hal almıştır. Bu sebepten yaşıңыз ne olursa olsun bilinçli ve sistemli yapılan sporun bireylerin yaşam boyunca zinde kalmasını, sağlıklı olmasını, başarılı olmasını, mutlu olmasını ve kişinin var olan güç performansını dinç tutmasında önemli rol oynamaktadır (Berkant & Öztürk, 2005). Spora yönelimde kişilerin sağlıklı olma isteğinin yanı sıra, heyecan ve adrenalin tutkuları, mutlu olma istekleri, keyif alma istekleri gibi kişisel duygularında önemli bir etkisi olduğunu söylenmesi mümkündür (Ardahan & Lapa, 2011). Gençlerin spora katılmasının farklı nedenleri vardır. Gill ve diğ. (1983)'nin yaz spor okullarına devam eden 1138 sporcu üzerinde geliştirdiği Katılım Motivasyonu Envanteri (Participation Motivation Questionnaire- PMQ) ile elde ettiği sonuçlara göre; sırasıyla "başarı/ statü", "takım atmosferi", "fiziksel uygunluk", "enerji harcama", "beceri gelişimi", "arkadaşlık ve eğlence" güdülerinden dolayı spora katıldıkları bulunmuştur. Bireysel ve takım sporlarını sürdürme isteği ise takım ruhu, beceriyi geliştirme ve rekabet her iki cinsiyet için de geçerli olan ana faktörler olduğu analiz edilmiştir (Moliner ve diğ., 2009). Türk gençleri üzerinde yapılmış olan çalışmalarda ise, tesisten yararlanma, malzemelerden yararlanma, aile ve arkadaşlarının istekli olması, gibi nedenlerin üstünde daha çok yoğunlaşıldığının ve bunların haricinde yapılan spor branşında yükselme isteği, beceriyi geliştirme isteği, kişinin fiziksel olarak daha iyi olma isteği, eğlenme isteği, yeni beceriler öğrenmek isteği gibi etkenlerinde gençlerin spora yönelmesini önemli nedenleri olarak görülmüştür (Oyar ve diğ., 2001). Gençlerin spora katılmasını araştıran Fejgi'ne (1993) göre, spor yapan gençlerin disiplin problemlerinin aza indiği, kendine güvenin arttığı, kendini kontrol etmeyi öğrendiği gibi etkilerinin sporcular üzerinde olumlu etkilerini keşfetmiştir (Fejgin, 2001).

Bakker, Whiting ve Van Der Brug (1990) ise genç sporcuların spora yönelim göstermesinin sebeplerini 3 şekilde açıklamıştır.

1. Genç sporcuların eğlenmek ve haz duygusunu geliştirebilmek için,
2. Sporun bedensel, ruhsal açıdan sağlığı geliştirdiği için,
3. Genç sporculara mücadeleci ve yarışma ruhunu tattırdığı için spora yönelim sağlamışlardır.

Bir diğer spora yönelmelerinin sebeplerini sıralamak istersek;

1. Belirli bir oranda sosyal ihtiyaçları gidermek,
2. Fiziksel uygunluğunu geliştirmek ve sağlığını iyi bir hale getirmek,
3. Duygusal stresin getirdiği olumsuzluklarla baş etme yöntemleri öğrenmek,
4. Spor sayesinde bilgiyi deneyimlemek,
5. Mutluluk, eğlence, zevk almak gibi duygulara sahip olmak,

6. Yeni deneyimler oluşturmak,
7. Kendini kanıtlamak ve göstermek,
8. Kendine olan özsaygısını arttırmak,
9. Boş zamanlarını iyi değerlendirme istedikleri içinde spora yönelmişlerdir (Zorba, 2006).

Spora yönelmeyi etkileyen bir diğer faktör arkadaşlıktır; arkadaşlıklar spora katılımı, spora devamlılığı, birbirlerine olan desteği, duyguları paylaşmayı, problem çözümlenmeyi, eğlenmeyi ve haz gibi duyguları içerdiği için önemli bir etkisi vardır (Zhang ve diğ., 2012).

1.3. Genç Sporcuların Karşılaştığı Zorluklar

1.3.1. Fiziksel zorluklar

Sporcular, kariyerleri süresince ulusal ve uluslararası pek çok arenada rekabet ederler. Bir sporcu açısından; il ve bölge yarışmalarından başlayarak, ulusal şampiyonalar, Avrupa Şampiyonası, Dünya Şampiyonası ve Olimpiyat Oyunları gibi üst düzey organizasyonlara katılmak ve bu etkinliklerde başarı elde etmek son derece önemlidir (Leopkey & Parent, 2012; Ritchie, Shipway & Cleeve, 2009). Bu yüzden elit düzeyde spor yapan sporcuların yoğun ve aşırı antrenman yüklerinin altına girmesi nedeniyle fiziksel ve psikolojik sağlıkları olumsuz etkilenebilmektedir (Karakaya ve diğ. 2006). Yoğun tempoda spor yapan elit düzeydeki sporcuların doğal olarak yaralanma riskleri yüksektir. Yapılan sert spor branşlarında bireylerin fiziksel olarak yıpranmalarına daha ileri seviye beyin fonksiyonlarının hasar almasına yol açabilir (Merkel & Molony, 2012). Spor yaralanmaları elit sporcular için fizyolojik etkileri olduğu kadar psikolojik etkileri de olmaktadır. Bazı sakatlıklar elit sporcuların kariyerlerini sonlandırmaya gidecek kadar ciddi boyutlar taşır. Bunun yanı sıra sakatlığın derecesi elit sporcuların antrenmanlarından geri kalmasına sebep olduğundan performansta düşüşe neden olabilir. Elit sporcuların branşlarına dönmelerine engel teşvik eden herhangi bir fiziksel sakatlıkları kalmadığı halde psikolojik olarak kendilerini hazır hissetmedikleri için iyi olma sürelerini veya kendilerinden beklenen performanslarını sergileyemeyeceklerini belirtmektedirler (Hsu, Meierbachtol, George & Chmielewski, 2017). Elit sporcular yarışmalar sürecinde, yorgunluk, sezonun uzunluğu ve maruz kaldıkları yoğun baskı nedeniyle fiziksel ve psikolojik tükenmişlik sendromu yaşayabilmektedirler (Pires ve diğ., 2016).

1.3.2. Psikolojik zorluklar

Spor psikolojisinin temel odak noktalarından biri, yarışma sürecindeki sporcuların içinde buldukları psikolojik ortamları analiz etmek ve bu ortamların sporcular üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkilerini değerlendirmektir (Vanak & Brajit, 1970). İnsan, yalnızca fiziksel ve fizyolojik özellikleriyle değil; aynı zamanda psikolojik, sosyolojik ve kültürel boyutlarıyla da bütüncül bir varlıktır. Bu bağlamda, spor ortamında sporcunun içinde bulunduğu zihinsel ve duygusal durum, doğrudan performansı üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir (Başer, 1996). Üst düzey performans sergileyen elit sporcular, erken yaşlardan itibaren yoğun antrenman süreçlerine dâhil olduklarında, ruh sağlıkları olumsuz yönde etkilenebilmektedir (Karakaya ve diğ. 2006). Bu olumsuz etki küçük yaştan beri tempolu antrenmanlara uyum sağlama sürecinde olan elit sporcuların önemli bir kısmı tükenmişlik hissini yaşamasını kaçınılmaz bir hale getirmiştir (Coakley, 1992; Nixdorf, 2018). Bu nedenle, yüksek tempolu ve zorlu antrenmanlar yapan sporcular zamanla aşırı antrenmana maruz kalıp kronik yorgunluk yaşayarak spor kariyerlerini sonlandırma kararı alabilmektedir (Stambulova,2009). Benzer şekilde, spordan emekli olan sporcuların spor sonrası yaşama geçiş sürecinde psikolojik dayanıklılıklarının ve iyi olma hallerinin, yeni hayatlarına uyum sağlamalarını etkilediği ifade edilmiştir (Schlossberg, 1981; Krylowicz, 1999). Elit sporcuların müsabaka öncesi veya müsabaka sırasında yüksek oranlarda yaşamış oldukları kaygı ve stres duyguları düşünüldüğünde hakimiyeti sağlanamamış kaygı durumu elit sporcuların sergileyeceği performansları kötü etkileyebilmekte ve başarısız bir sonuç elde etmektedir (Bedir, 2008). Kaygı, sporcuların doğru karar alma yetilerini olumsuz yönde etkilerken, kaygı düzeyi arttıkça, sporcu hem karar verme süreçlerinde zorlanır hem de sahip olduğu becerileri etkili biçimde ortaya koymakta güçlük çeker. Aşırı baskı altındaki sporcular, bu durumun etkisiyle hatalı davranışlar sergileyebilir. Yoğun kaygı, sporcunun antrenmanlarda defalarca başarıyla gerçekleştirdiği hareketleri unutmasına neden olabileceği gibi, duygusal karmaşa yaratarak istenmeyen performans sorunlarına da yol açabilir. Elit sporcularda psikolojiyi olumsuz yönde etkileyen bir diğer önemli unsur ise ciddi spor yaralanmalarıdır; bu tür yaralanmalar, kaçınılmaz olarak çeşitli psikolojik tepkileri de beraberinde getirir. Kendini denetleme becerisi gelişmiş bir sporcu dahi, yaralanma sonrasında; yetenek kaybı, yetersizlik algısı, acı çekme, hayal kırıklığına uğratma/ uğrama, sosyal desteği yitirme ve yeniden yaralanma gibi pek çok kaygı türü ile karşı karşıya kalabilir ve bu durum çeşitli stres belirtilerine yol açabilir (Lysens, Vanden Auweele & Ostyn, 1986; Rex & Metzler, 2016). Kısacası yaralanmalar fiziki sorunları olduğu kadar ruhsal bozukluklara, psikolojik dengesizliklere, ruhsal çöküntüye ve arkadaşlarından kopmaya sebep olabilir (Hedstrom & Gould, 2004). Rekabet, sporcuların endişe düzeyini artırabilir ve dikkatlerini olumsuz yönde etkileyerek konsantrasyonlarını bozabilir. Bir sporcu ödüle odaklandığında, sürece değil sonuca yönelir; bu durum, etkinliğe katılım motivasyonunu azaltarak performans düşüşüne yol açabilir (Alfie, 1992).

1.3.3. Sosyal zorluklar

Elit sporcuları en çok zorlayan konuların başında ailenin spora desteği gelmektedir (Nordqvist, 2003). Yapılan çalışmalarda sporcuların spora karşı istekli olmalarının yanında ailelerinde spora karşı istek ve arzulu olmaları gerekmektedir (Pehlivan, 2013). Araştırmalar ailenin desteğinin sporcu açısından spora teşvik, sporcuda yeterlilik hissi, spordan haz ve zevk almak, spora karşı istek duyması ile olumlu bir bağ olduğunu ortaya koymuştur (Gagné ve diğ, 2003). Diğer bir ifade ile ailelerin çocuklarını ne kadar spora yönlendirip teşvik edip arkalarında durursa çocuğunda sportif etkinliklerden zevk alması, başarılı olması o kadar çok olacaktır (Dorsch ve diğ, 2021; Gould ve diğ, 2008). Kızların spora katılımındaki sosyal faktörler arasında ailenin sporu desteklemesi, ailenin sporla ilgilenmesi, ailenin spor yapması, antrenörünün ve beden eğitimi ve spor öğretmeninin destek çıkması ve takım ruhu oluşturmaktadır. Ebeveyn desteği kız çocuklarının spora aktif katılımın başında gelen en önemli faktördür (Casey ve diğ., 2009; Côté & Hay, 2002). Bunun yanı sıra sporu erkeklerin fiziksel özellikleri ile bütünleştirerek, erkeğin yapacağı bir durum olarak algılamak, erkekleri toplum içinde ataerkil olarak kabul edilmeleri anlayışlarından toplumsal cinsiyet rollerinin erkeklerin ve kadınların spora katılımı arasında bir bağ oluşturmuştur. Çok sayıdaki topluluklarda olduğu gibi, Türk toplumunda da cinsiyet rollerinin öğrenilmesinde ailenin ve okulun önemi vardır (Kağıtçıbaşı,1982). Örnek verecek olursak, erkek çocuklarının eril güçlerini geliştirmeleri için spora teşvik eden aile, kız çocuklarının dişil enerjilerini ve kadınsal özelliklerini kaybetmemesi için ağır olan sporlardan uzak tuttuğundan spora katılımları düşük oranda olunduğu ileri sürülmektedir (Koca,2006). İnsan vücudu toplumsal cinsiyet rollerine göre bir çerçeve içerisinde oluşmasına önemli rol oynamıştır. Yapılan nitelikli araştırmalarda sporun toplumsal cinsiyet alt yapılı olduğunu göstermektedir (Koivula,2001). Bu belirleme sonucunda kadın sporcuların belirlenen kalıptaki spor branşlarının dışında spor branşları seçmeleri sonucu dışlanma, engellenme ve ayrımcılıklarla karşılaştıkları olmuştur (Rowe,1996).

1.3.4. Akademik zorluklar

Spor kariyerini sürdüren öğrenci sporcular, akademik başarı hedeflerinin yanı sıra yoğun antrenman ve müsabaka programları, çift yönlü kariyer yönetimi, kamplar ve okul takımı sorumlulukları gibi çeşitli yükümlülükleri eş zamanlı olarak yerine getirmektedir (De Knop, Wylleman, Van Hoecke De Martalaer & Bollaert, 1999). Elit sporcular, uzun süreli milli takım kampları ve kulüplerin yoğun antrenman programları nedeniyle akademik performanslarında zaman zaman düşüşler ve dalgalanmalar yaşayabilmektedirler (Alp, 2020). Elit sporcuların karşılaştıkları bir diğer zorluk ise; elit sporcu olmak için kendilerini ilerletirken eğitim hayatlarına yönelik stratejik planlarının az olmasıdır (Wylleman & Reints, 2010). Okulla ilişkili sorumluluklar, çalışma, aile içindeki çatışmalar, ekonomik ve ahlaki zorunluluklar, genç sporcuların sporlarını sürdürülebilirliğini etkileyen önemli faktörlerdir. Bu faktörler,

bireylerin spor yapma kararını verebilmesi üzerinde doğrudan etkili olabilir (Lindner ve diğ., 1991). Ailelerin elit sporcuların spor yapmalarından dolayı derslerine devam edemediğini ve spor yaptığı için akademik başarısızlık elde edeceklerini düşünmeleri sporcuların karşılaştıkları bir diğer zorluktur (Pehlivan,2013). Ailenin sporcuya spor yapma yönünde ve başarılı olması konusunda baskıcı tutumu sporcuda strese neden olduğunu göstermiştir. Aile desteğinin olumlu olduğu kadar bazen de olumsuz etkileri olabilir (Dunn ve diğ., 2016; Ryan. 1995).

1.3.5. Ekonomik zorluklar

Spor komplekslerinin yetersizliği, uygun altyapı eksikliği ve erişim olanaklarının kısıtlılığı, sportif rekreasyon faaliyetlerinin önünde fiziksel engeller oluşturmaktadır. Bu yapısal sorunlar, özellikle kırsal bölgelerde daha belirgin şekilde kendini göstermektedir (Bull, 2003). Düşük ekonomik gelir düzeyi, spor ekipmanlarının yüksek maliyeti ve spor tesislerine erişim giderleri, bireylerin sportif faaliyetlere katılımını kısıtlayan temel sosyoekonomik engeller arasında yer almaktadır (Coalter, 2007). Stodolska ve Yi (2003), düşük gelir düzeyine sahip bireylerin spor tesislerine erişiminde ciddi kısıtlamalar yaşadıklarını ve bu durumun sportif rekreasyon faaliyetlerine katılım üzerinde olumsuz etkiler yarattığını ifade etmektedir. Aynı zamanda, düşük gelirli ailelerin çocuklarının spor ekipmanlarına erişim ve sportif etkinliklere katılım gibi maliyetleri karşılamakta güçlük çektikleri de vurgulanmaktadır. Bunun yanı sıra bir sporcu, bir müsabakayı kaybettiğinde, bunun sadece fiziksel anlamda değil, ekonomik ve sosyal açıdan da kayıplara yol açacağını bilir (Akarçeşme,2004).

1.3.6. Kurumsal ve sistemsel engeller

Antrenörü ile olan olumsuz ilişki, sporcunun takımda kendini yalnız hissetmesine yol açabilir. Ayrıca, başarısızlık algısı, sporcuların özgüvenlerini sarsarak, sporla ilgili olumsuz duygular geliştirmelerine neden olabilir (Molinero ve diğ. 2006). Antrenörü ile iyi bir iletişim kuramayan elit sporcuların az istek ve düşük performans gösterdiklerini belirtmişlerdir (Kalkan & Sarı,2021). Takım atmosferinin eksikliği de bireylerin takım ruhunu ve iş birliği duygusunu kaybetmesine, bu da sporun keyifli ve motive edici yönlerinin ortadan kalkmasına sebep olabilir (Molinero ve diğ. 2006). Sporun amacına uygun olmayan, Olimpizm ruhuna aykırı ve etik değerlere zarar veren kayırmacılık olgusunun bir sorun olarak kabul edilmesi için, öncelikle çeşitli incelemelerle ortaya çıkarılması gerekmektedir. Sporda kayırmacı tutumlar, gelecekte tercih edilen ve başarılı bir sporcunun haksızlığa uğrayarak yarışmayı kaybetmesi durumunda, spor kariyerini sonlandırma riski de beraberinde gelebilir (Kavasoğlu, Özer & Yener, 2016).

1.4. Genç Sporcular İçin Sporun Sağladığı Fırsatlar

1.4.1. Fiziksel ve psikolojik gelişim

Düzenli fiziksel aktivite, kardiyovasküler sağlığın iyileştirilmesine, obezitenin önlenmesine ve genel fiziksel performansın artırılmasına katkı sağlamaktadır (Çelik, 2019). Aynı zamanda, kas ve kemik sağlığının korunmasına yardımcı olmakta; vücut esnekliği ile dayanıklılığı artırmaktadır. Sportif faaliyetleri, kas-iskelet sistemi sağlığını destekleyici etkiler göstermektedir. Düzenli egzersizler, kas kuvvetini ve esnekliğini artırırken, kemik mineral yoğunluğunu koruyarak osteoporoz riskinin azalmasına katkı sağlamaktadır (Yılmaz, 2015). Sportif faaliyetler, bireylerin stres düzeylerini azaltarak, depresyon ve anksiyete gibi ruh sağlığı sorunlarıyla başa çıkmalarına yardımcı olmaktadır. Fiziksel aktivitenin endorfin salgısını artırıcı etkisi sayesinde ruh halini iyileştirmekte ve genel zihinsel sağlığı desteklemektedir (Erdoğan, 2017). Ayrıca, sporun genç bireyler arasında öz güven gelişimini desteklediği ve olumlu etkiler oluşturduğu çeşitli çalışmalarda vurgulanmıştır (Gümüşdağ, 2019).

1.4.2. Sağlıklı yaşam alışkanlıkları

Sağlıklı yaşam tarzı; bireyin beslenme düzeni, kişisel gelişim çabaları, sağlıkla ilgili sorumluluk alma düzeyi, egzersiz yapma alışkanlıkları, sosyal destek ilişkileri ve stresle başa çıkma becerilerinin bir araya gelmesiyle oluşan bütünsel bir yapı olarak tanımlanmaktadır (Bidlack, 1996). Spor, bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlıklarını destekleyen, kişilik ve karakteristik özelliklerini bulmalarını sağlayan, zihinsel gelişimine destek veren, çevresindeki kişilerle etkileşimini geliştiren, toplumların anlaşmasını, kaynaşmasını ve başarıların arttırmasını destekleyen, bireysel veya ferdi olarak belirli kurallar çerçevesinde yapılan, müsabakalarda bireylerin rekabet gücünün gelişmesini sağlayan, rekabet içerisinde fair play davranışları da öğreten aktivitelerdir (Yalçın, 2006). Spor faaliyetleri bireylerin psiko-sosyal yönden fayda sağlarken, fiziki olarak yeterli olmayı bilişsel olarakta hazır olmayı sağlar, bu yönü ile yaşam alanımıza uygulanan faaliyetlerin bilimsel çalışma alanıdır (Sunay & Saraçoğlu, 2003). Fiziksel aktivitenin sağlık üzerinde olumlu etkiler sağladığı; buna karşılık, yetersiz fiziksel aktivitenin çeşitli sağlık sorunlarının ortaya çıkmasına neden olduğu kabul edilmektedir (Warburton ve diğ., 2006). Spor, gençlerin daha sağlam ve sağlıklı bir şekilde yetiştirilmesinde büyük öneme sahiptir. Çünkü spor, yalnızca fiziksel sağlığı değil, aynı zamanda ruhsal ve sosyal sağlığı da olumlu yönde etkiler. Ayrıca, gençlerin serbest zamanlarını kaliteli bir biçimde kullanmalarını sağlayarak, kötü alışkanlıklardan uzak durmalarına yardımcı olur (Karaküçük, 2002).

1.4.3. Sosyal beceri ve öz disiplin gelişimi

Günümüzde yaşamın vazgeçilmez unsurlarından biri haline gelen spor, bireyin sağlığını korumasına katkıda bulunmanın yanı sıra sosyal becerilerini geliştirmesinde de önemli bir rol oynamaktadır. Sporun fertlere bir başka katkısı ise boş zamanlarını kaliteli bir biçimde değerlendirmelerine olanak sağlamasıdır (Tabuk,2009). Spor sayesinde fertler, başka insanlara ve kurallara özen göstermeyi, başarıyı ve başarısızlığı kabullenmeyi, hoşgörü, sorumluluk ve dayanışma gibi değerleri benimsemeyi öğrenirler. Ayrıca, sevinç, üzüntü ve heyecan gibi duygular aracılığıyla kendine güven duygusunun gelişmesine yardımcı olur. Bunun yanı sıra, spor yapan bireylerde dikkat ve odaklanma yeteneği artarken, problem çözme becerileri, yaratıcılık, üretkenlik ve kurallara uyma alışkanlığı da güçlenir (Yetim, 2000). Spor aktiviteleri, bireylere birlikte çalışma ve takım ruhu oluşturma becerisi kazandırır. Spor sayesinde, bireyler disiplinli bir şekilde çalışmayı öğrenir, cesaretle mücadele etme azmi geliştirir ve rekabet yeteneklerini güçlendirir (Şahan, 2007). Spor yapan gençler, kendi benliklerini tanımakta, ne istediklerini keşfetmekte, çevresini nasıl algılaması gerektiği konusunda bilinçlenmektedir. Toplum içinde kabul görmelerini sağlayacağı bazı değerleri sevmeye, hoş görülme olma, saygı duyulma ve bir yere ait olma gibi duygular karşılandığı zaman sporcuların topluma uyumlu olmasını pozitif yönde etkiler (İmamoğlu,1992). Sporun, genç sporcuların üyesi olduğu toplumda bir grup içerisine dahil olma hissini kazandırması ve keşfettirmesini sağlar (Nirun,1990). Sporun bir diğer kazanımı sporcuların kendilerine olan güvenleri, takım ruhu, toplumsal yardımlaşma, dayanışma ve paylaşım gibi değerlerin gelişmesine ve kavranmasını destekleyen spor, sporcuların kültür seviyelerinin artmasına ve sosyal bir birey olmasına aracılık etmektedir. (Erkal,1992). Bunun yanı sıra spor yapan kişiler de spor iradelerini güçlendirmekte, kişisel karakterlerinin oluşmasında görev almakta ayrıca sporunun kendine olan güven duygusunu sağlamaktadır (Özdenk,2018). Spor, dostça mücadeleyi geliştirerek sporcuların rekabet korkularını yok etmelerini sağlamaktadır. Genç sporculara takımlarında takım kaptanı olma fırsatı vererek liderlik vasfının gelişmesine yardım olabilir (Sporda Meslek Etiği).

1.4.4. Akademik ve kariyer olanakları

Türkiye’de öğrenci olan sporculara özel olarak yapılandırılmış bir kariyer destek programı, kurumsal bir birim ya da sistematik bir rehberlik hizmeti henüz bulunmamaktadır. Ancak, öğrenci sporcuların hem akademik hem de sportif kariyerlerini eş zamanlı sürdürebilmeleri amacıyla çeşitli politika ve uygulamalarla destek sağlanmaya çalışılmaktadır. Millî sporcular için yükseköğretim kurumlarının spor bölümlerine girişte özel kontenjanlar sağlanmakta, ayrıca bu adaylar için diğer öğrencilere kıyasla daha düşük taban puan uygulaması yapılmaktadır. “*Olimpiyatlarda, Dünya ve Avrupa Şampiyonluklarında ilk üç dereceye giren sporcuları 2024 yükseköğretim kurumları sınavının 7.4 maddesinde*” göre belirlenen kontenjanlar doğrultusunda yükseköğretim kurumunun spor bölümlerine yerleştirilmektedir

(ÖSYM, 2024). Millî Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nin İkinci Bölümü'nün 9. maddesi uyarınca, olimpiik branşlarda derece elde eden veya en az on kez millî formayı giymiş sporculara, belirli kriterleri sağlamaları hâlinde, Beden Eğitimi Öğretmenliği atamalarında özel kontenjan ayrılmaktadır. Bu kapsamda başvuran sporcular, ilgili yıl içinde başarı sıralarına göre merkezi sınav şartı aranmaksızın öğretmen olarak atanabilmektedir (MEB, 2015). 2020 yılından itibaren, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın (GSB) girişimleriyle olimpiik ve paralimpiik branşlarda başarı gösteren millî sporculara, Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) yerleştirme şartını sağlamaları hâlinde, 52 vakıf üniversitesi tarafından tam burslu öğrenim görme imkânı tanınmıştır (GSB, 2019). Ayrıca, başarılı öğrenci sporculara destek sağlamak amacıyla Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri (TOHM) ve Sporcu Eğitim Merkezleri (SEM) gibi yapılar oluşturulmuştur. TOHM'ların temel hedefi, ortaöğretim çağındaki yetenekli sporcuların eğitim hayatlarını kesintiye uğratmadan sportif kariyerlerini sürdürmelerine olanak tanımaktır (OHMK, 2015). Sporcular, akademik kariyer, antrenörlük, kulüplerin farklı kademelerinde yöneticilik ve öğretmenlik gibi pek çok farklı alana yönelerek mesleki yaşamlarını çeşitli yollarla sürdürebilmektedirler (Taylor & Ogilvie, 1994; Wylleman, 2004; Marthinus, 2007).

Bir bireyin spor kariyeri, kendisine atfedilen sportif rol çerçevesinde beklentilerini, hedeflerini, duygularını ve arzularını gerçekleştirebilmesi için gerekli eğitimi alarak; bilgi, beceri, yetenek ve çalışma isteği doğrultusunda spor alanında ilerlemesini ifade etmektedir (Bingöl,2011). Profesyonel spor, bireylerin sportif etkinlikleri bir meslek olarak icra ettikleri ve bu faaliyetlerden maddi gelir elde ettikleri bir uğraş alanı olarak tanımlanabilir (Özdemir, 2023). Milli olmuş sporcularımıza yükseköğretim kurumunun spor bölümlerine girişte özel kontenjanlar ayrılmaktadır ve diğer öğrencilere göre taban puanlar daha düşük tutulmaktadır.

1.5. Türkiye'de Gençlik ve Spor Politikaları

1.5.1. Gençlik ve spor bakanlığının rolü

Sporun ülke genelindeki değişen ve gelişen koşullara uyum sağlayabilmesi amacıyla, 1986 yılında çıkarılan 3289 sayılı Kanun doğrultusunda, Türkiye'de spor hizmet ve faaliyetlerinin sevk ve idaresinden sorumlu devletin resmî spor kurumu olarak kabul edilen Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün (GSGM) yetki, görev ve sorumlulukları yeniden düzenlenmiş ve bu çerçevede kuruma ait görevler belirlenmiştir. Söz konusu görevler aşağıda sıralanmıştır:

1. Yurttaşların ve okul dışındaki gençlerin fiziksel, moral ve yetenek gelişimlerini destekleyen beden eğitimi, oyun, jimnastik ve sportif aktiviteleri planlamak, yürütmek ve yönetmek,

2. Gençlerimizin boş zamanlarını verimli şekilde değerlendirmelerine yönelik hizmetleri organize etmek,
3. Fertlerin bilgi ve becerilerini artırmaya yönelik kurslar düzenlemek,
4. Gençleri zararlı alışkanlıklardan korumak amacıyla gerekli önleyici tedbirleri almak,
5. Spor federasyonlarının kurulması ve spor dallarının belirlenmesi için gerekli ilke ve esasları saptamak,
6. Spor kulüplerini her açıdan denetlemek ve düzenli kontrol altında tutmak.

Spor Genel Müdürlüğü (SGM) bünyesinde yürütülen sportif faaliyetler aşağıdaki şekilde gerçekleştirilmektedir:

1. Sporcuların resmî müsabakalara katılabilmeleri ve sağlık açısından herhangi bir engellerinin bulunmadığını belgeleyen "sporcu lisansı", Spor Genel Müdürlüğü'nün yürürlükteki Sporcu Lisans, Tescil, Vize ve Transfer Yönetmeliği çerçevesinde, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlükleri tarafından ya da yetki devri yapılmışsa ilgili spor federasyonları tarafından düzenlenmektedir.
2. Sportif yaşamda kulüpler, temel organizasyon birimleri olarak kabul edilmekte ve hem sportif faaliyetlerin yürütülmesinde hem de sporcuların gelişiminde önemli görevler üstlenmektedir. Spor kulüpleri, tercihlerine bağlı olarak bir ya da birden fazla spor dalında faaliyet gösterebilirler. Bu kulüpler, 5253 sayılı Dernekler Kanunu kapsamında kurulan, özel hukuk tüzel kişiliğine sahip dernek statüsündedir. Ancak bir spor kulübünün, Spor Genel Müdürlüğü (SGM) bünyesinde faaliyet gösterebilmesi ve ilgili spor branşında resmî karşılaşmalara katılabilmesi için, SGM tarafından tescil edilmesi zorunludur.
3. Spor federasyonları, görev alanlarına giren spor dallarında teknik ve idari kararları alma yetkisine sahip kuruluşlardır. Bu federasyonlara ilişkin temel ilkeler, 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun ile belirlenmiştir. Kanunun "Federasyonların Teşkili ve Profesyonel Dalların Tespiti" başlıklı 18. maddesinde, "*bir veya birden fazla spor dalının, teknik ve idari açıdan bir federasyon bünyesine bağlanacağı*" hükme bağlanmıştır.

1.5.2. Genç sporculara yönelik destek ve burslar

Ülkemizde ve diğer ülkelerde, sporda elde edilen başarıların artırılması ve sporun yaygınlaştırılarak teşvik edilmesi amacıyla çeşitli yasal düzenlemelerin hayata geçirildiği bilinmektedir. Sporculara sağlanacak maddi desteklerin hukuki çerçevede düzenlenmesi, insan hakları bağlamında da büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, ülkemizde spora ilişkin düzenlemeler anayasa, ilgili kanunlar ve yönetmeliklerde kapsamlı bir şekilde yer almaktadır (Mungan, 1995). 1982 Anayasası, spora ilişkin özel düzenlemesi kapsamında devleti, sporun toplumun geniş kesimlerine yayılmasını teşvik etmekle ve başarılı sporcuları koruma yükümlülüğüyle sorumlu tutmaktadır. Anayasamızın 59. maddesinde, devletin spora ilişkin

sorumlulukları şu şekilde ifade edilmiştir: “Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet, başarılı sporcuyla korur.” (Ek fıkra: 17/3/2011 6214/1 md.). Ayrıca, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, genel müdürlüğün sorumlulukları arasında, başarılı sporculara ve antrenörlere ayni ve nakdi yardımlar yapılmasını sağlamak ve onları ödüllendirmek görevine de yer vermektedir (m.2/n). Aynı kanunun “Ödül” başlıklı ek maddesi (Ek m.3/1) ise, spor kuruluşlarına ayni ve nakdi ödül verilmesini ve bu ödüllerin usul ve esaslarının yönetmelikle düzenleneceğini hükme bağlamaktadır. Görüldüğü üzere, yasa koyucu, vatandaşları spora teşvik etmek ve başarılı sporcuları korumak konusunda devlete açık bir sorumluluk yüklemektedir. Ayrıca, başarılı sporculara ve spor alanında görev yapan kişilere ayni ve nakdi yardımlar yapılmasını ve ödüllendirilmesini yasal güvence altına alarak bu hususu mevzuat düzeyine taşımıştır. Bu yaklaşım, insan davranışına ilişkin olarak, teşvik ve ödül mekanizmalarının sporla ilgilenen bireyler üzerinde olumlu etkiler yaratacağı anlayışına dayanmaktadır. Bu bağlamda, sporun gelişimiyle bireysel başarı arasındaki ilişkiyi destekleyici bir politika tercih edilmiştir (Mungan, 1995). Millî sporcular, spor alanındaki yükseköğretim programlarına yerleştirme sürecinde belirli ayrıcalıklardan yararlanmaktadır. Bu kapsamda, ilgili adaylara özel kontenjanlar tahsis edilmekte ve başvuru için aranan taban puanlar, diğer adaylara kıyasla daha düşük tutulmaktadır. Olimpiyat Oyunları, Dünya ve Avrupa Şampiyonalarında ilk üç dereceyi elde eden millî sporcular ise, 2024-Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Kılavuzu’nun 7.4. maddesi uyarınca, belirlenen kontenjanlar dâhilinde spor alanındaki yükseköğretim kurumlarına yerleştirilmektedir (ÖSYM,2024).

1.6. İlgili Kuramsal Yaklaşımlar ve Modeller

1.6.1. Gelişimsel spor katılım modelleri

Elit sporcular üzerinde yapılan çalışmalar, genellikle geçmişe dönük olarak farklı antrenman evrelerini ve bu evrelerde uygulanan antrenman içeriklerini anket veya envanter gibi yöntemlerle sorgulama yoluyla elde edilen verilere dayanmaktadır. Bu nedenle söz konusu model, doğrudan bilimsel bir araştırmaya değil; daha çok spor kültürü ve geleneği içinde gelişen, uygulamalara dayalı ve deneme-yanılma yöntemleriyle şekillenen bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir (Cote, 1999). Bu konuyla ilgili ilk sistematik tanımlamayı, bir eğitim modeli çerçevesinde “başlama”, “geliştirme” ve “mükemmelleştirme” evreleriyle Bloom (1985) ortaya koymuştur. Ancak Côté (1999), elit spora yönelik olarak Uzun Süreli Sporcu Gelişim Modeli (DMSP) kapsamında bu süreci farklı bir terminolojiyle ele almış ve modeli “katılım”, “özelleşme” ve “yatkinlaşma/gelişim” evreleri şeklinde üç aşamada tanımlamıştır. Bu konuyla ilgili ilk kavramsal çerçeve, Bloom (1985) tarafından bir eğitim modeli bağlamında “başlama”, “geliştirme” ve “mükelleştirme” evreleriyle ortaya konmuştur. Ancak Côté (1999), elit spora

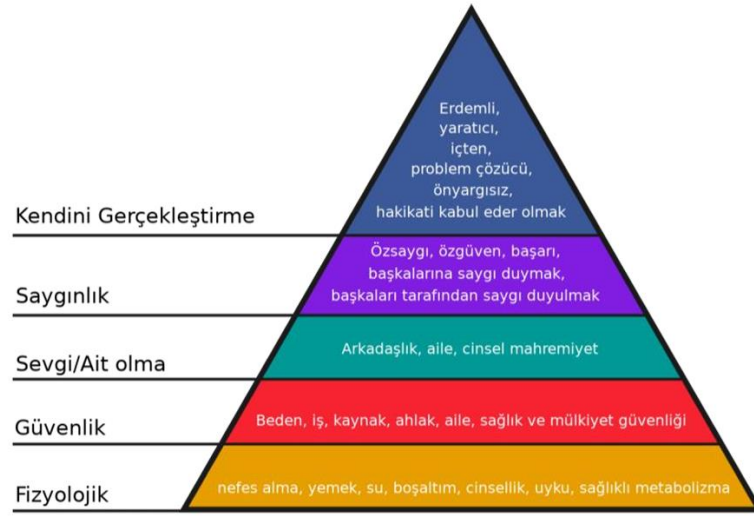
yönelik uzun süreli sporcu gelişimini açıklamak amacıyla Gelişimsel Spor Katılım Modeli (GSKM) kapsamında farklı bir terminoloji kullanarak bu süreci üç temel evrede tanımlamıştır: “katılım”, “özelleşme” ve “yatkınlama/gelişim”. Katılım evresi, yaklaşık 6–12 yaş arasındaki çocukların, eğlenceli ve çok yönlü temel hareket becerilerini geliştirebilecekleri ortamlara dâhil olmalarının teşvik edildiği, deneyim kazanarak keyif aldıkları bir dönem olarak tanımlanır (Côté, 1999). Özelleşme evresi, 13–15 yaş aralığında bireylerin daha az sayıda spor dalına yöneldikleri, belirli bir spor branşında yoğunlaşmaya başladıkları dönemi ifade eder. Gelişim evresi ise 16 yaş ve üzerindeki genç sporcuların, seçtikleri branşta daha yüksek performans hedefiyle antrenmanlara odaklandıkları ve spora daha büyük bir bağlılık sergiledikleri aşamadır.

Bu modelde, yetişkinlik dönemine ulaşılmadan önce sporcuların motor becerilerinin geliştiği sürece ilişkin iki temel yol öne çıkar:

1. Erken çok yönlülük – Sporcu çeşitli branşlarda deneyim kazanarak geniş bir hareket repertuarı geliştirir.
2. Erken özelleşme – Sporcu küçük yaşlardan itibaren tek bir spor dalına odaklanarak branşlaşmaya yönelir (Ford ve diğ., 2009).

1.6.2. Kendini gerçekleştirme teorisi

Abraham Maslow tarafından geliştirilen ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramı çerçevesinde, bireysel gereksinimlerin belirli bir sıra ve düzen içerisinde yapılandığı, her bir düzeydeki ihtiyacın karşılanmasının ardından bir üst düzey gereksinime yönelmenin mümkün olduğu ifade edilmektedir. Bu kurama göre, sağlıklı bir kişilik gelişiminin gerçekleşebilmesi için tüm ihtiyaçların belirli oranlarda karşılanması gereklidir. Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisinde öne sürdüğü katı sıralama, bu kuramın çeşitli eleştirilere konu olmasına neden olmuştur. Maslow, her bireyin hiyerarşide alt düzeyden üst düzeye doğru ilerledikçe, her ihtiyaç düzeyinde farklı oranlarda doyum yaşadığını belirtmiş; bu doğrultuda, ortalama bir bireyin ihtiyaçlarının tatmin düzeyinin en alt basamakta yaklaşık %85 iken, en üst düzeye çıktığında bu oranın %10’a kadar düşebileceğini ifade etmiştir (Kondo,1990).

Şekil 1.1 Abraham Maslow'un İhtiyaçlar Piramidi

(Maslow,1943)

Şekil 1.1'de yer alan Maslow'un İhtiyaçlar Piramidi 'ne (1943) göre, hiyerarşinin en alt basamağında bireyin hayatta kalabilmesi için temel olan fiziyojik ihtiyaçlar yer almaktadır. Bu düzeyde; beslenme, su, oksijen, uyku, cinsellik ve boşaltım gibi yaşamsal gereksinimler bulunur. İkinci basamak olan güvenlik ihtiyaçları seviyesinde ise bireyin kendini tehlikelerden koruma arzusu, güvenli bir yaşam sürme isteği, düzenli bir yaşam ortamı, iş sahibi olma ve ahlaki değerlere bağlılık gibi unsurlar ön plana çıkar. Üçüncü düzey, ait olma ve sevgi gereksinimlerini içerir; bireyin toplumsal ilişkilere girme, bir gruba aidiyet hissetme, sevmeye ve sevilme ihtiyacının karşılanması bu aşamada önem kazanır. Dördüncü basamakta ise birey, saygı ve değer görme ihtiyacını karşılamak ister; bu bağlamda prestij, başarı, toplum tarafından kabul görme ve özsaygı gibi gereksinimler öne çıkar. Piramidin en üst seviyesi olan kendini gerçekleştirme aşamasında ise birey; potansiyelini kullanma, yaratıcılık, problem çözme, içtenlik, bireysel doyum ve anlam arayışı gibi özellikler göstererek tam bir kişisel gelişim hedefler.

1.6.3 Öz- Yeterlik teorisi

Öz yeterlik inançları, bireylerin yalnızca motivasyon ve davranışlarını şekillendirmekle kalmaz, aynı zamanda yaşamlarını dönüştürebilecek eylemleri de doğrudan etkiler. Bandura (1977), öz yeterliği, "bireyin gelecekte karşılaşabileceği durumları yönetebilmek için gerekli davranış biçimlerini planlayıp uygulama konusundaki kendi yeteneklerine olan inancı" olarak tanımlamaktadır. Lunenburg'a (2011) göre, öz yeterlik, özsaygının eyleme özgü bir biçimi olarak değerlendirilmektedir (Redmond, 2015). Öz Yeterlik Kuramı'nın temel ilkesi, bireylerin kendilerini yeterli hissettikleri alanlarda eyleme geçme olasılıklarının yüksek, yeterli

görmedikleri alanlarda ise bu olasılığın düşük olduğudur. Gecas (2004), bireylerin genellikle başlangıçta sahip oldukları inançları doğrulayacak biçimde davrandıklarını, bu yönüyle öz yeterlik inançlarının kendini gerçekleştiren bir kehanet işlevi gördüğünü belirtmektedir. Öz yeterlik teorisi, Bandura'nın sosyal bilişsel kuramına dayanmaktadır. Bu kuram, bireyin davranışlarının ya da davranış değişikliklerinin, belirli görevleri veya eylemleri yerine getirebileceğine dair inancı tarafından belirlendiğini öne sürmektedir (Tobin, Tippins & Gallard, 1994). Nabavi (2012), öz yeterliği bireyin kendi yetkinliğine olan inancı doğrultusunda belirli etkinlikleri planlayabilme, organize edebilme ve gerçekleştirebilme kapasitesi olarak tanımlamaktadır.

Öz yeterlik yargıları, genellikle üç temel boyut üzerinden değerlendirilir: düzey, güç ve genellenebilirlik.

- Öz yeterlik düzeyi, bireyin belirli bir görevi yerine getirirken karşılaşılabileceğini düşündüğü zorluk derecesine ilişkin algısını ifade eder (örneğin kolay, orta, zor). Bu bağlamda birey, "Derslerim ne kadar zor?" veya "Sınavlarım kolay mı, zor mu?" gibi sorular üzerinden kendi yeterlik düzeyini sorgular.
- Öz yeterlik gücü, bireyin özellikle zorlayıcı durumlar karşısında başarılı performans gösterebilme kapasitesine olan inanç düzeyini ifade eder. Bu boyut, bireyin "İşyerinde üstün başarı gösterebilir miyim?" veya "Başarı merdivenlerini tırmanabileceğime ne kadar inanıyorum?" gibi sorulara verdiği yanıtlarla ortaya konur.
- Öz yeterlilik genellenebilirliği, "bireyin beklentilerinin farklı durumlara ne ölçüde genellenebileceğini" ifade eder. Örneğin, "Öğrendiklerimin işime yarayacağından ne kadar eminim?" sorusu, bireyin farklı bağlamlarda sahip olduğu öz yeterlik algısının ne denli yayılabileceğini değerlendirmeye olanak tanır (Bandura, 1997).

1.7. İlgili Araştırmalar

1.7.1. Yurtiçinde yapılan araştırmalar

Bu bölümde, yurt içinde yürütülen ve sporcuların spor yaparken karşılaştıkları zorluklar ile fırsatları ele alan çalışmalara odaklanılmaktadır. İncelenen literatürde, sporcuların deneyimledikleri fırsat ve zorlukların tek bir başlık altında toplanmadığı; aksine, geniş kapsamlı ve çok boyutlu araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Bu bağlamda, gerçekleştirilen bazı araştırmalar aşağıda sunulmaktadır.

Bayraktar ve Sunay (2006) tarafından yapılan araştırma kapsamında Türkiye'de elit düzeyde voleybol oynayan sporculara yönelik ulaşılan veriler de dikkat çekici sonuçlar ortaya koymuştur. Voleybola başlama sürecine en etkili faktörler beden eğitimi öğretmenleri ve aile

olduğu, buna karşılık televizyon, gazete ve diğer kitle iletişim araçlarının etkisinin oldukça sınırlı kaldığı saptanmıştır. Bu durum, sporcuların yönelmelerinde kişisel temasın ve eğitimsel çevrenin önemine işaret etmektedir. Voleybol sporuna yönelmedeki temel nedenlerin ise sporun kendisine duyulan sevgi ve başarı elde etmekten alınan haz olduğu belirlenmiştir. Elit voleybolcuların motivasyonlarını artıran bu içsel nedenler, uzun vadede sporcu bağlılığını da güçlendirmektedir. Aynı zamanda voleybolcuların büyük çoğunluğunun bu sporla uğraşmalarındaki temel beklentilerinin, sağlıklı kalmak, sağlığını korumak ve iyi bir sporcu olarak profesyonel düzeyde gelir elde etmek olduğu vurgulanmıştır.

Özbek ve Şanlı (2011) tarafından yapılan çalışmanın amacı üniversite düzeyindeki elit karate sporcularının bu branşa yönelme, beklenti ve uğraşma nedenlerine ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma bulgularına göre, sporcuların karate ile ilgilenme gerekçeleri arasında başarı kazanmaktan haz alma en belirgin motivasyon olarak öne çıkarken, arkadaş çevresine kolayca dâhil olma en düşük motivasyon kaynağı olarak değerlendirilmiştir. Millî düzeyde yarışan sporcuların; başarıdan haz alma, maddi kazanç sağlama ve ülke çapında tanınma beklentilerinin, millî olmayan sporculara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, karate ile uğraşma süresi arttıkça sporcuların maddi beklentileri, toplumsal tanınırlıkları, antrenörlük veya hakemlik yapma arzuları, millî sporcu olma isteği ve başarıdan elde edilen haz düzeyi artış göstermektedir. Bu sonuçlar, sporculuk deneyiminin derinleştikçe bireylerin mesleki ve statüye dayalı beklentilerinin de çeşitlendiğini göstermektedir.

Yüksel (2014) tarafından yapılan bu araştırmanın bulgularına göre, kadınların ve erkeklerin spor branşlarına ilgileri eğitim seviyesi ile değiştğini ortaya koymuştur. Buna göre yüzme, fitness, pilates, step-aerobik, voleybol, jimnastik, tenis ve yürüyüş gibi spor dallarının daha çok kadınlar tarafından tercih edildiği; atletizm, futbol, basketbol, güreş ve boks gibi branşların ise erkeklerin ilgisini çektiği görülmektedir. Bulgular farklı bir açıdan incelendiğinde, erkeklerin genellikle pilates, step-aerobik, yoga, bale ve power-plate gibi spor dallarını tercih etmediği; buna karşılık kadınların ise uzakdoğu sporları, paraşüt, halter, su topu, vücut geliştirme, yelken, buz hokeyi, dağcılık, avcılık, snowboard, cirit, Tayland boksı, kürek ve futsal gibi branşlara ilgi göstermediği vurgulanmıştır. Kısacası araştırma sonuçları, spor branşlarının toplumsal cinsiyet rollerine göre şekillendiğini ve “güç” algısının spor tercihlerini etkilediğini ortaya koymaktadır. Erkeklerin daha çok fiziksel güç, dayanıklılık ve mücadele gerektiren sporları (güreş, halter, futbol, boks vb.) tercih etmeleri; kadınların ise daha çok estetik, denge ve esneklik odaklı branşlara (pilates, yoga, bale vb.) yönelmeleri, güçle ilgili toplumsal beklentilerin spora da yansıdığını göstermektedir. Bu durum, sporun yalnızca fiziksel bir etkinlik değil, aynı zamanda toplumsal normlar ve güç temsilleriyle şekillenen bir alan olduğunu ortaya koymuştur.

Urhan ve Fişne (2020) tarafından hazırlanan bu çalışma da hem milli sporcu kimliğini sürdüren hem de akademik eğitimine devam eden sporcu öğrencilerin, çeşitli yaşam alanlarında çok yönlü zorluklarla karşılaştıkları araştırılmıştır. Özellikle sosyal yaşam, akademik eğitim

süreçleri, kamp ve müsabaka dönemleri, aktif sporculuk yaşamı, aile içi ilişkiler, antrenör ve öğretmenlerle olan iletişim, psikolojik iyi oluş durumu ve geleceğe yönelik meslek planlaması gibi alt boyutlarda dikkat çekici problemler yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu bulgular, çift kariyer yürüten sporcuların yalnızca fiziksel performans değil, aynı zamanda psikososyal ve akademik alanlarda da ciddi destek ihtiyaçları olduğunu ortaya koymaktadır. Söz konusu sorunlar hem spor kariyerine hem de eğitim yaşamına aynı anda odaklanmanın getirdiği yoğunluk, zaman yönetimi güçlükleri, sosyal izolasyon, psikolojik baskılar ve geleceğe dair belirsizlik gibi faktörlerden kaynaklanmaktadır. Bu durum, çift kariyer yürüten öğrenci sporcular için daha bütüncül destek mekanizmalarının geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koymuştur.

Namlı ve Buzdağlı (2020) tarafından yapılan çalışma, aktif sporcuların yaşadığı yaralanma sonrası kaygı düzeylerini incelemiştir. Çalışmaya katılan 154 sporcudan elde edilen verilere göre, yaş arttıkça yeniden yaralanma kaygısı da artmaktadır. Ayrıca, kısa süreli (1-7 gün) spordan uzak kalan sporcular, “hayal kırıklığına uğratma” ve “sosyal desteği kaybetme” konularında daha yüksek düzeyde kaygı yaşadıkları saptanmıştır. Genel olarak sporcuların en çok “zayıf algılanma” ve “sosyal desteği kaybetme” endişesi taşıdığı görülmüştür. Bu bulgular doğrultusunda yapılan çalışma, spor yaralanmalarının yalnızca fiziksel değil, psikolojik etkilerinin de güçlü olduğunu vurgulamıştır.

Çakto ve Bayram (2020) tarafından yapılan çalışmanın analizleri doğrultusunda, araştırmaya katılan sporcuların millî takımların imajını etkileyen faktörleri çeşitli kategoriler altında topladıkları görülmüştür. Bu faktörler; sporcuya özgü etkenler, antrenör yeterliliği, altyapı koşulları, müsabaka süreçleri ve yönetsel unsurlar olarak sınıflandırılmıştır. Katılımcılar, özellikle millî bilinç eksikliği, bireysel disiplin sorunları, altyapı yetersizlikleri, antrenör eğitimi ve mesleki donanım eksikliği gibi faktörleri ön plana çıkarmışlardır. Bunun yanı sıra; federasyon yönetimlerinde görülen siyasileşme, adam kayırma, torpil ve taraftar gruplarının olumsuz tutumları da millî takım imajını zedeleyen başlıca unsurlar olarak ifade edilmiştir. Bu bulgular, millî spor yapılarının sürdürülebilir başarısı için hem teknik hem de yapısal reformlara duyulan ihtiyacı ortaya koymuştur.

Duru (2021) tarafından yapılan araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, Ağrı ilinde boks sporunun sporcular açısından çok yönlü bir temsil ve değer aracı olduğu belirlenmiştir. Boksörlük, sporcular tarafından hem bir meslek hem de kariyer fırsatı olarak görülmekte; fiziksel, kültürel ve kişisel gelişimlerini destekleyen bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca, boksun sosyal destek sağladığı, bireysel itibarı artırdığı ve sporcu etiği kazandırdığı da ortaya koyulmuştur. Öte yandan, sporcuların karşılaştığı temel zorluklar arasında yetersiz beslenme, hazırlık maçlarının eksikliği, sert iklim koşulları, tesis eksiklikleri ve boksun sıklet temelli bir spor dalı olması yer almaktadır. Çalışmanın bir diğer önemli bulgusu ise, Ağrı’da boks sporunun toplumsal cinsiyet bağlamında farklı algılandığını ortaya koyulmasıdır. Bu durum, cinsiyete dayalı spor katılımında kültürel faktörlerin etkili olduğunu göstermektedir.

Teke ve Karakuş (2022) tarafından yapılan çalışma, sporun sosyal gelişime olan etkisi araştırmıştır. Bu araştırma kapsamında spor bireylerin yaşamları boyunca fiziksel, duygusal ve psiko-motor alanlarda gelişim göstermelerine katkı sağlamakta; aynı zamanda sosyal kimlik edinmeleri ve grup üyeliği bilinci kazanarak etkili bir performans sergilemelerine olanak tanımaktadır. Bireyler spor yoluyla diyalog kurmayı, grup normlarına uymayı, fiziksel ve ruhsal oto-kontrol sağlamayı öğrenmekte; böylece kişisel ve sosyal disiplinin temellerini atmaktadır. Bu yapılan çalışma, bireylerin spor faaliyetleri aracılığıyla kazandıkları farkındalık sayesinde elde ettikleri bireysel ve sosyal gelişim süreçleri ele alınacak ve bu değişimlerin olası sonuçları vurgulamaktadır.

Esin ve Bayköse (2023) tarafından yapılmış bu araştırma sporcu anne- baba tutumlarının, çocuğun spor hayatındaki gelişimini doğrudan etkilediği yönünde önemli bir faktör olduğunu ortaya koymuştur. Anne- babaların çocuklarını sporla tanışma süreçlerinden itibaren onların yönlendirilmesi, motivasyonlarının sağlanması ve hem maddi hem de manevi anlamda desteklenmesi gibi çok boyutlu katkılarına saptamıştır. Sporcu ebeveynleri, sergiledikleri tutum ve davranışlarla çocuklarının spor kariyerinde olumlu ya da olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Bu bağlamda, ebeveynlik tarzlarının, sporcu çocuğun psikolojik sağlığı, performansı ve spora olan bakış açısı üzerinde belirleyici olduğu söylenebilir. Dolayısıyla sporcu ebeveynliğini yalnızca destek sağlama süreci olarak değil, aynı zamanda bilinçli ve dengeli ebeveynlik davranışlarının bir bütünü olarak ele alınması gerektiği vurgulanmıştır.

Gül ve Urhan (2024) tarafından yapılan çalışma, nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Çalışmanın kapsamında elit düzeydeki sporcuların kayırmacılıkla karşılaştıkları sorunları ve bu sorunlarla başa çıkma yöntemlerini ortaya koymak amaç edinildiği vurgulanmıştır.

1.7.2. Yurtdışında yapılan araştırmalar

Bu bölümde de yurt dışında yürütülen ve sporcuların spor yaparken karşılaştıkları zorluklar ile fırsatları ele alan çalışmalar aşağıda verilmiştir.

Snyder ve Spreitzer (1973) tarafından yapılan bu çalışmanın amacı üç temel boyutta şekillenmiştir: (1) spor katılımını davranışsal, duygusal ve bilişsel alt boyutlar çerçevesinde işlevselleştirmek; (2) yaş, eğitim düzeyi, meslek ve cinsiyet değişkenlerinin spor katılımıyla olan ilişkisini inceleyen önceki araştırmaları tekrarlamak ve (3) spor katılımının bir yordayıcısı olarak aile etkisini analiz ederek mevcut literatüre katkı sunmak. Cinsiyetin kontrol değişkeni olarak alındığı analizlerde, spor katılımının alt boyutlarıyla ele alınmasının anlamlı ve açıklayıcı bir yaklaşım olduğu ortaya konmuştur. Spor katılımının daha ayrıntılı ölçütlerle değerlendirilmesi, önceki araştırma bulgularının yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini göstermektedir. Hem bireyin yetiştiği aile (yönelim ailesi) hem de kurduğu aile bağlamında ele

alınan aile etkisi değişkenlerinin, kadın ve erkek bireyler için spor katılımının anlamı vurgulanmıştır.

Wankel ve Berger (1990) tarafından yapılan araştırma, sporun ve fiziksel aktivitenin bireysel ve sosyal sonuçlara katkıda bulunmadaki rolüne ilişkin kanıtlarını inceler. Özellikle, bu aktivitelere katılımın kişisel zevki nasıl desteklediğini, kişisel gelişimi nasıl teşvik ettiğini, sosyal entegrasyonu nasıl desteklediğini ve sosyal değişim için bir katalizör görevi gördüğünü araştırmıştır.

Zhan, Solmon, Gao ve Kosma (2011) tarafından yapılan bu çalışma, sosyal ekolojik bir bakış açısıyla yönlendirilerek, okul çağındaki öğrenciler arasında fiziksel aktivite düzeylerini etkileyen bireysel (öz-yeterlik), sosyal çevresel (ebeveyn, arkadaş ve beden eğitimi öğretmeni desteği) ve fiziksel çevresel (ekipman erişilebilirliği, mahalle güvenliği) değişkenlerin yordayıcı gücünü incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemini, bir banliyö devlet okuluna devam eden 285 öğrenci oluşturmuştur. Hiyerarşik doğrusal regresyon analizi sonucunda, öz-yeterliğin yanı sıra sosyal destek unsurları ve ekipman erişilebilirliğinin öğrencilerin fiziksel aktivite düzeyleri üzerinde anlamlı etkileri olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, beden eğitimi öğretmenleri ve sağlık alanında çalışan uygulayıcıların, fiziksel aktiviteyi teşvik etmeye yönelik müdahaleleri planlarken çok boyutlu etmenleri dikkate almalarının gerekliliğine işaret etmektedir. Ayrıca çalışma, öğrencilerin fiziksel aktivite davranışlarının anlaşılmasında sosyal ekolojik modelin kullanımını desteklemektedir.

Pavlıdıs ve Gargalianos (2014), tarafından hazırlanan bu çalışma, Yüksek Performanslı Sporcular için eğitimin taşıdığı değeri araştırmayı amaçlamakta olup, sporcuların spor kariyerlerini eğitimle birleştirme sürecinde karşılaştıkları zorlukları ve bu süreçte kendilerine sunulan fırsatları incelemektedir. Çalışmada, sporcuların eğitimle ilgili deneyimleri çok boyutlu olarak ele alınmış hem bireysel hem de çevresel etmenler bağlamında değerlendirilmeye çalışılmıştır.

2. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizine ilişkin bilgiler verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni bireylerin yaşadıkları deneyimleri ve bu deneyimlere yükledikleri anlamları ortaya çıkarmayı amaçlayan bir yaklaşımdır (Creswell, 2013). Fenomenoloji, bireylerin belirli bir olguya ilişkin yaşantılarını, bu yaşantılara yükledikleri anlamları ve bu anlamların özünü anlamaya odaklanan bir nitel araştırma yaklaşımıdır. Bu model, bireylerin deneyimlerini doğrudan kendilerinden öğrenmeyi ve bu deneyimlerin özünde ne olduğunu ortaya çıkarmayı hedeflemektedir (Creswell, 2013; Patton, 2014). Fenomenoloji, özellikle katılımcıların ortak yaşantıları aracılığıyla bir olgunun anlamını keşfetmek için kullanılmaktadır. Fenomenoloji, bireyin öznel deneyimlerinin derinlemesine incelenmesini sağlarken, olguya doğrudan maruz kalmış bireylerin deneyimlerine odaklanmaktadır. Genellikle yarı yapılandırılmış veya açık uçlu görüşmeler kullanılmakta ve veriler analiz edilirken anlamlı temalar, kavramlar belirlenmektedir. Bu araştırma, genç sporcuların spor yaşamları süresince karşılaştıkları fırsatları ve zorlukları derinlemesine anlamayı amaçlayan nitel bir çalışmadır. Araştırmada, bireylerin yaşantılarına ilişkin anlamlarını ve bu yaşantıların özünü ortaya koymak amacıyla fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji, bireylerin belirli bir olguya ilişkin yaşantılarına odaklanarak, bu yaşantıların anlamlarını ve ortak yönlerini ortaya çıkarma amacını taşımaktadır. Bu çalışmada temel alınan fenomenolojik yaklaşım, genç sporcuların kendi ifadeleriyle spor yaşamlarında karşılaştıkları deneyimlerin özünü anlamaya yöneliktir. Katılımcıların yaşadığı sosyal, fiziksel, psikolojik ve eğitimsel zorluklar ile elde ettikleri fırsatlara dair deneyimlerinden yola çıkarak, olgunun anlamı yorumlayıcı bir yaklaşımla analiz edilmiştir (Creswell, 2013; Patton, 2014).

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu 15-38 yaş aralığında olan Kocaeli il sınırları içerisinde yaşamını devam ettiren ve spor geçmişleri en az 3 yıl olan judo, güreş, boks, yüzme, atletizm, voleybol, basketbol, sualtı hokeyi, kriket branşlarını yapan toplam 86 katılımcıdan oluşmaktadır. Bireysel görüşme yapılan katılımcıların demografik özellikleri tablo 2.1, 2.2, 2.3'te verilmiştir.

Tablo 2.1. Takım sporlarında bireysel görüşme yapılan katılımcıların demografik özellikleri

KOD	CİNSİYET	YAŞ	BRANŞ	EĞİTİM DURUMU	SPOR YILI	MİLLİLİK DURUMU
B1	ERKEK	15	BASKETBOL	LİSE	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
B2	ERKEK	16	BASKETBOL	LİSE	4	MİLLİ SPORCU DEĞİL
B3	ERKEK	15	BASKETBOL	LİSE	4	MİLLİ SPORCU DEĞİL
B4	ERKEK	15	BASKETBOL	LİSE	4	MİLLİ SPORCU DEĞİL
B5	ERKEK	15	BASKETBOL	LİSE	8	MİLLİ SPORCU DEĞİL
B6	ERKEK	15	BASKETBOL	LİSE	3	MİLLİ SPORCU DEĞİL
B7	ERKEK	16	BASKETBOL	LİSE	10	MİLLİ SPORCU DEĞİL
B8	ERKEK	16	BASKETBOL	LİSE	8	MİLLİ SPORCU DEĞİL
B9	ERKEK	17	BASKETBOL	LİSE	8	MİLLİ SPORCU DEĞİL
B10	ERKEK	16	BASKETBOL	LİSE	4	MİLLİ SPORCU DEĞİL
K1	ERKEK	17	KRİKET	LİSE	7	MİLLİ SPORCU DEĞİL
K2	KADIN	17	KRİKET	LİSE	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
K3	KADIN	16	KRİKET	LİSE	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
K4	KADIN	17	KRİKET	LİSE	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
K5	KADIN	17	KRİKET	LİSE	5	MİLLİ SPORCU DEĞİL
K6	KADIN	17	KRİKET	LİSE	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
K7	ERKEK	17	KRİKET	LİSE	5	MİLLİ SPORCU DEĞİL
K8	KADIN	18	KRİKET	LİSE	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
K9	KADIN	18	KRİKET	LİSE	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
K10	KADIN	16	KRİKET	LİSE	5	MİLLİ SPORCU DEĞİL
S1	ERKEK	17	SUALTI HOKEYİ	LİSE	11	MİLLİ SPORCU
S2	ERKEK	17	SUALTI HOKEYİ	LİSE	6	MİLLİ SPORCU
S3	KADIN	20	SUALTI HOKEYİ	LİSANS	8	MİLLİ SPORCU
S4	KADIN	26	SUALTI HOKEYİ	LİSANS	13	MİLLİ SPORCU
S5	KADIN	22	SUALTI HOKEYİ	LİSANS	12	MİLLİ SPORCU
S6	KADIN	17	SUALTI HOKEYİ	LİSE	9	MİLLİ SPORCU
V1	KADIN	17	VOLEYBOL	LİSE	7	MİLLİ SPORCU DEĞİL
V2	KADIN	18	VOLEYBOL	LİSE	8	MİLLİ SPORCU DEĞİL
V3	KADIN	17	VOLEYBOL	LİSE	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
V4	KADIN	17	VOLEYBOL	LİSE	5	MİLLİ SPORCU DEĞİL
V5	KADIN	17	VOLEYBOL	LİSE	7	MİLLİ SPORCU DEĞİL
V6	KADIN	16	VOLEYBOL	LİSE	5	MİLLİ SPORCU DEĞİL
V7	KADIN	17	VOLEYBOL	LİSE	4	MİLLİ SPORCU DEĞİL
V8	KADIN	16	VOLEYBOL	LİSE	8	MİLLİ SPORCU DEĞİL
V9	KADIN	16	VOLEYBOL	LİSE	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
V10	KADIN	15	VOLEYBOL	LİSE	4	MİLLİ SPORCU DEĞİL

Tablo 2.1.'de bireysel görüşme yapılan takım sporlarındaki katılımcıların demografik özellikleri verilmiştir. Katılımcılara kodlar verilmiştir. Katılımcılar 12 erkek 14 kadından oluşmaktadır. Yaş ortalamaları 17,4, Eğitim durumları 3 lisans, 33 lise branşları ise 10 basketbolcu, 10 kriketçi, 6 sualtı hokeyi, 10 voleybolcu olan ve branşlarında 6 milli sporcu 30' da Türkiye şampiyonasına katılmış ama derece alamamış sporculardan oluşmaktadır.

Tablo 2.2. Mücadele sporlarında bireysel görüşme yapılan katılımcıların demografik özellikleri

KOD	CİNSİYET	YAŞ	BRANŞ	EĞİTİM DURUMU	SPOR YILI	MİLLİLİK DURUMU
BKS1	ERKEK	15	BOKS	LİSE	5	MİLLİ SPORCU DEĞİL
BKS2	KADIN	19	BOKS	LİSE	4	MİLLİ SPORCU
BKS3	ERKEK	16	BOKS	LİSE	4	MİLLİ SPORCU DEĞİL
BKS4	ERKEK	15	BOKS	LİSE	4	MİLLİ SPORCU DEĞİL
BKS5	KADIN	15	BOKS	LİSE	3	MİLLİ SPORCU DEĞİL
BKS6	ERKEK	17	BOKS	LİSE	4	MİLLİ SPORCU DEĞİL
BKS7	ERKEK	15	BOKS	LİSE	5	MİLLİ SPORCU DEĞİL
BKS8	KADIN	17	BOKS	LİSE	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
BKS9	ERKEK	15	BOKS	LİSE	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
B1KS10	KADIN	18	BOKS	LİSE	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
G1	ERKEK	18	GÜREŞ	LİSE	9	MİLLİ SPORCU DEĞİL
G2	ERKEK	15	GÜREŞ	LİSE	3	MİLLİ SPORCU DEĞİL
G3	ERKEK	33	GÜREŞ	YÜKSEK L.	22	MİLLİ SPORCU
G4	ERKEK	15	GÜREŞ	LİSE	3	MİLLİ SPORCU DEĞİL
G5	ERKEK	17	GÜREŞ	LİSE	7	MİLLİ SPORCU DEĞİL
G6	ERKEK	15	GÜREŞ	LİSE	3	MİLLİ SPORCU DEĞİL
G7	ERKEK	16	GÜREŞ	LİSE	3	MİLLİ SPORCU DEĞİL
G8	KADIN	16	GÜREŞ	LİSE	6	MİLLİ SPORCU
G9	ERKEK	15	GÜREŞ	LİSE	8	MİLLİ SPORCU DEĞİL
G10	ERKEK	37	GÜREŞ	DOKTORA	26	MİLLİ SPORCU
J1	ERKEK	15	JUDO	LİSE	8	MİLLİ SPORCU
J2	ERKEK	17	JUDO	LİSE	7	MİLLİ SPORCU
J3	KADIN	24	JUDO	LİSANS	12	MİLLİ SPORCU
J4	KADIN	16	JUDO	LİSE	7	MİLLİ SPORCU
J5	KADIN	17	JUDO	LİSE	10	MİLLİ SPORCU
J6	ERKEK	17	JUDO	LİSE	8	MİLLİ SPORCU
J7	ERKEK	16	JUDO	LİSE	7	MİLLİ SPORCU
J8	KADIN	18	JUDO	LİSE	8	MİLLİ SPORCU
J9	KADIN	17	JUDO	LİSE	8	MİLLİ SPORCU
J10	KADIN	17	JUDO	LİSE	10	MİLLİ SPORCU

Tablo 2.2’de bireysel görüşme yapılan mücadele sporlarındaki katılımcıların demografik özellikleri verilmiştir. Katılımcılara kodlar verilmiştir. Katılımcılar 19 erkek 11 kadından oluşmaktadır. Yaş ortalamaları 17,8, Eğitim durumları 1 lisans,1 yüksek lisans, 1 doktora, 27 lise branşları ise 10 boks, 10 güreş, 10 judocu olan ve branşlarında 14 milli sporcu 16’ da Türkiye şampiyonasına katılmış ama derece alamamış sporculardan oluşmaktadır.

Tablo 2.3. Bireysel sporlar da bireysel görüşme yapılan katılımcıların demografik özellikleri

KOD	CİNSİYET	YAŞ	BRANŞ	EĞİTİM DURUMU	SPOR YILI	MİLLİLİK DURUMU
A1	KADIN	20	ATLETİZM	LİSANS	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
A2	ERKEK	17	ATLETİZM	LİSE	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
A3	KADIN	15	ATLETİZM	LİSE	5	MİLLİ SPORCU DEĞİL
A4	KADIN	16	ATLETİZM	LİSE	7	MİLLİ SPORCU DEĞİL
A5	KADIN	17	ATLETİZM	LİSE	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
A6	ERKEK	16	ATLETİZM	LİSE	8	MİLLİ SPORCU DEĞİL
A7	KADIN	16	ATLETİZM	LİSE	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
A8	ERKEK	15	ATLETİZM	LİSE	5	MİLLİ SPORCU DEĞİL
A9	KADIN	16	ATLETİZM	LİSE	6	MİLLİ SPORCU DEĞİL
A10	ERKEK	20	ATLETİZM	LİSANS	8	MİLLİ SPORCU DEĞİL
Y1	KADIN	35	YÜZME	YÜKSEK L.	30	MİLLİ SPORCU
Y2	ERKEK	15	YÜZME	LİSE	7	MİLLİ SPORCU DEĞİL
Y3	ERKEK	17	YÜZME	LİSE	12	MİLLİ SPORCU DEĞİL
Y4	ERKEK	18	YÜZME	LİSANS	8	MİLLİ SPORCU
Y5	ERKEK	15	YÜZME	LİSE	10	MİLLİ SPORCU
Y6	ERKEK	17	YÜZME	LİSE	8	MİLLİ SPORCU DEĞİL
Y7	ERKEK	16	YÜZME	LİSE	10	MİLLİ SPORCU
Y8	KADIN	17	YÜZME	LİSE	10	MİLLİ SPORCU
Y9	ERKEK	31	YÜZME	YÜKSEK L.	24	MİLLİ SPORCU
Y10	KADIN	19	YÜZME	LİSANS	6	MİLLİ SPORCU

Tablo 2.3'te bireysel görüşme yapılan bireysel sporlarındaki katılımcıların demografik özellikleri verilmiştir. Katılımcılara kodlar verilmiştir. Katılımcılar 8 erkek, 4 kadından oluşmaktadır. Yaş ortalamaları 18,4, Eğitim durumları 4 lisans,2 yüksek lisans, 14 lise branşları ise 10 atletizm, 10 yüzme olan ve branşlarında 7 milli sporcu 13' te Türkiye şampiyonasına katılmış ama derece alamamış sporculardan oluşmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanması amacıyla; araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ile yarı yapılandırılmış görüşme formu (Ek-2) kullanılmıştır. Katılımcılarla veli onam formu (Ek-3) veya kendilerinden onam formu (Ek-4) alınarak görüşmelerde ses kaydı yapılmıştır. Ayrıca araştırmacı tarafından antrenman gözlem formu aracılığıyla antrenman gözlemi yapılmıştır.

Tablo 2.4 Veri toplama araçları

Veri Kaynağı	Veri Toplama Aracı/ Yöntemi		Katılımcılar	Nitel/ Nitel Veri Toplama
Aktif spor yapan sporcular	Bireysel Görüşme		Sporcular	Nitel
Beden eğitimi ve spor öğretmeni	Bireysel Görüşme		1 öğretmen	Nitel
Antrenörler	Bireysel Görüşme		3 antrenör	Nitel
Ders gözlemi	Gözlem		10 saat antrenman programı gözlemi	Nitel

2.3.2. Bireysel görüşme

Nitel araştırmalarda en çok kullanılan veri toplama aracı bireysel görüşmedir. Bireysel görüşme güven, anlayış, empati ve uzman yaklaşımı gerektirmektedir. Yapılan bu görüşmelerin temelindeki amaç sporcuların iç dünyalarına girmek ve düşünce tarzlarını anlamlandırmaktır. Araştırmada yapılan görüşmeler 15 ile 25 dakika arasında sürmüştür ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmeler yazılı hale getirilmiş ve katılımcılara metinlerini okuyup onaylamaları için verilmiştir. Ayrıca, görüşmelere katılan 18 yaş altı katılımcılardan veli-vasi izinleri (Ek-3), 18 yaşından büyük olan katılımcılardan gönüllülük onam formu (Ek-4) alınmıştır.

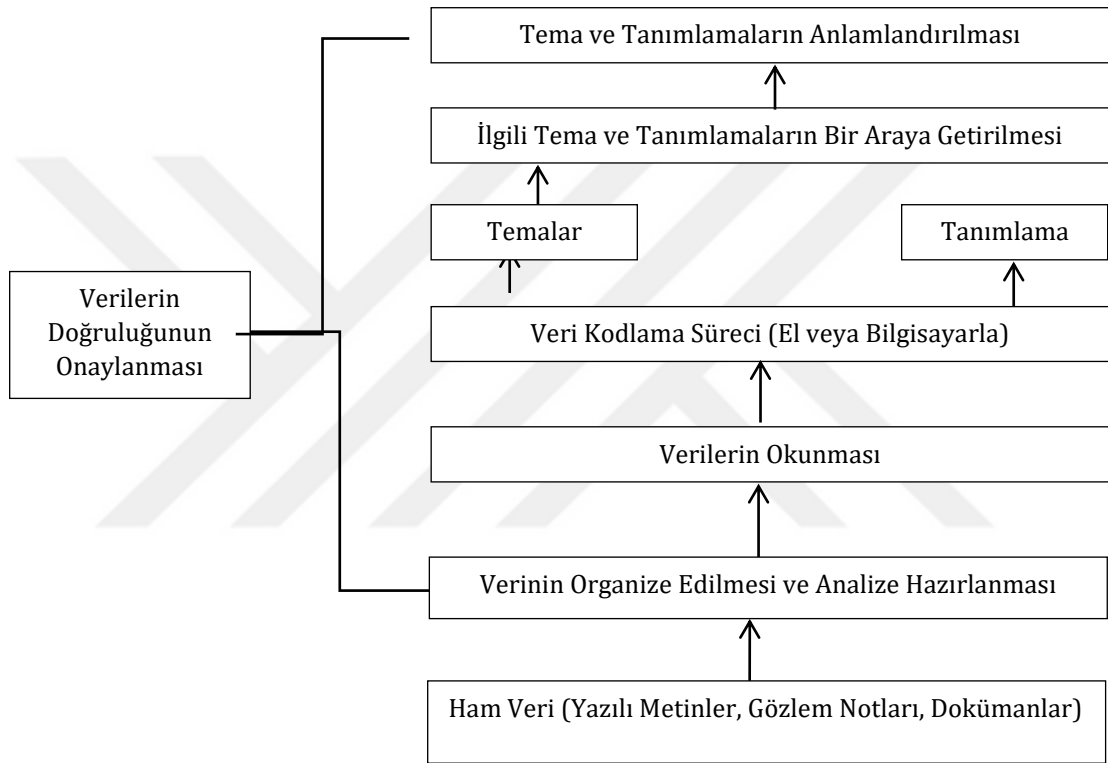
2.3.3. Gözlem

Gözlem, bir durumu ya da olayı dikkatle incelemek, izlemek ve bilgi toplamak amacı ile kullanılan bir yöntemdir. Bu araştırmada yapılan gözlemler 60 dk sürmüş olup doğal antrenman ortamlarında yapılmıştır. Antrenman gözlemleri 2024-2025 yılları içerisinde gerçekleştirilmiştir. Gözlem yapılırken hiçbir şekilde antrenman akışına müdahale edilmemiştir.

2.4. Veri Analizi

Nitel veri analizinde yaygın olarak kullanılan üç yaklaşım bulunmaktadır. İlk yaklaşım, toplanan verinin orijinaline olduğu gibi betimlemek, katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar yaparak veriyi betimsel bir şekilde analiz etmeyi amaçlamaktadır. İkinci yaklaşım, ilk yaklaşımı da kapsayarak, nedensel ve açıklayıcı sonuçlara ulaşmak için sistematik bir analiz yapılmasını öngörmektedir. Üçüncü yaklaşım ise, birinci ve ikinci yaklaşımları temel alarak araştırmacının yorumlarını da analiz sürecine dahil etmektedir. Bu üç yaklaşım birbirleriyle ilişkilidir; birinci yaklaşım betimsel analiz, ikinci ve üçüncü yaklaşımlar ise içerik analizi olarak kabul edilmektedir (Patton, 2002; Creswell, 2012). Bu araştırma kapsamında elde edilen verilere hem betimsel analiz hem de içerik analizi uygulanmıştır. Betimsel analizde, araştırma soruları ve alt sorulara dayanarak genel bir çerçeve çizilmiş ve veriler bu çerçeve içinde analiz

edilmiştir. Veriler okunarak kodlama yapılmıştır. İçerik analizi sürecinde ise veri daha derinlemesine analiz edilerek yeni temalar keşfedilmeye çalışılmıştır. Araştırma süresince yapılan tüm görüşmeler kayıt cihazları aracılığıyla kaydedilmiş, sonrasında dikkatlice dinlenip yazıya dökülmüştür. Yazılı metin, betimsel ve içerik analizi ile incelenmiş ve araştırma için gerekli bulgular, kodlama ve ilgili kategorilere ayırma yoluyla sınıflandırılmıştır. Aşağıda, nitel veri analizi sürecinin aşamaları gösterilmektedir.

Şekil 2.1. Nitel Araştırmada Veri Analizi Süreci
(Creswell, 2012)

Veri Analizi Sürecinin Aşamaları

1. Yazılı hale getirilmiş metinler, araştırmacı tarafından dikkatlice okunmuştur.
2. Metinler tekrar okunmuş ve notlar alınarak kategori ve alt kategoriler oluşturulmuştur.
3. Araştırmacı, katılımcıların kategori ve alt kategorilerle ilgili dile getirdiği konu ve temaları tanımlayan bir kod listesi oluşturmuştur.
4. Araştırmacı, yazılı metinleri kodlamak ve gerektiğinde yeniden tanımlamak için kod listesini kullanmıştır.

5. Kodlama sürecinin güvenilirliğini sağlamak için, nitel veri analizi konusunda deneyimli bir uzmandan görüş alınmıştır.
6. Kod listesi, uzmanla yapılan tartışmalar sonucunda yeniden düzenlenmiştir.
7. Yazılı metinlerde kodlama tamamlandıktan sonra, araştırmacı her bir kategorinin altındaki kodlanmış ifadeleri okuyarak özetlemiştir.
8. Araştırmacı, ifade ve özetleri gözden geçirmiş ve kategorilerin hangi açılardan birbirleriyle ilişkili olduğunu açıklamıştır.
9. Araştırmacı önce içerik analizi ve tematik analizleri tamamlamış son olarak karşılaştırmalı tematik analizleri yapmıştır.

2.5 Geçerlilik ve Güvenirlilik

2.5.1. İnandırıcılık (Credibility)

Nitel araştırmalarda inandırıcılık, iç geçerlilikle ilişkilidir ve araştırmanın güvenilirliği ile özgülüğünü ortaya koyar (Bryman, 2012). Bu çalışmada iç geçerliliğin sağlanabilmesi amacıyla veri çeşitliliğinden yararlanılmış; katılımcı doğrulaması ve meslektaş değerlendirmesi yöntemleri uygulanmıştır (Yin, 2011; Creswell, 2007; Patton, 1990; Maxwell, 2013; Stake, 2010; Yıldırım & Şimşek, 2013).

2.5.2. Transfer edilebilirlik (Transferability)

Transfer edilebilirlik, nitel araştırmalarda dış geçerlilikle ilişkilidir ve elde edilen bulguların benzer bağlamlara aktarılabilirliğini ifade eder (Merriam, 2009). Bu bağlamda, araştırma yönteminin, çalışma sahasının, katılımcıların özelliklerinin, bireysel görüşme süreçlerinin, veri analizinin ve bulguların ayrıntılı biçimde betimlenmesine özen gösterilmiştir.

2.5.3. Uygunluk (Conformability)

Uygunluk, araştırmacının tarafsızlığına ve elde edilen bulguların nesnelliğine işaret eder. Veri toplama ve analiz süreçlerinde, kategori ve temaların belirlenmesinde uzman görüşlerinden faydalanılmış ve standart bir uygulama formatı temel alınmıştır. Güvenirlilik ve uygunluk, araştırma sürecinin dikkatlice planlanması ve yürütülmesiyle sağlanmıştır (Creswell, 2007). Ayrıca, araştırmanın farklı ortamlarda da uygulanabilmesini sağlamak adına standartlaştırılmış bir uygulama protokolü geliştirilmiştir (Yin, 2011).

2.5.4. Araştırmacının rolü

Nitel araştırma yaklaşımında araştırmacı, çalışmanın temel bir parçası olarak olayları kendi perspektifinden gözlemler, anlamlandırır ve yorumlar. Bu sürece dâhil olmak, araştırmacı açısından bir sorumluluktan öte, olaylara dair derinlemesine içgörü geliştirme fırsattır. Araştırmacının aktif katılımı, nitel araştırmalarda değerli ve yapıcı bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir (Eisner, 1991). Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nde Rekreasyon ile Beden Eğitimi Öğretmenliği alanlarında lisans eğitimi almış olan araştırmacı, aynı zamanda Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir eğitim kurumunda 10 yılı aşkın süredir beden eğitimi öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Beş yaşından itibaren sporun çeşitli alanlarında aktif olarak yer alması, araştırmacıya konuyla ilgili hem teorik hem de pratik bir birikim kazandırmıştır. Bu deneyim, verilerin yorumlanması ve analizinde daha derinlemesine bir anlayış geliştirilmesine katkı sağlamıştır. Ayrıca, araştırmacının saha deneyimi, çalışmanın uygulanabilirliğini artırmış ve katılımcılarla kurulan etkileşimin güvenilirliğini desteklemiştir.

2.6. Araştırmada Alınan Etik Önlemler

Çalışma öncesinde Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulu'ndan etik kurul izni alınmıştır (Ek-1). Çalışma grubumuzun 18 yaşından küçük olanlardan ailelerinden bilgilendirilmiş veli-vasi gönüllü olur formları (Ek-3), 18 yaşından büyük olanlardan bilgilendirilmiş gönüllü olur formları (Ek-4) imzalatılarak ölçümlere katılmaları için gerekli izinler alınmıştır. Çalışmaya katılacak sporculara ölçümler sırasında karşılaşılabilecek muhtemel riskler ve olumsuz durumlar detaylı olarak anlatılmıştır. Çalışma ve kontrol grubunun istedikleri zaman çalışmadan çıkabilecekleri katılımcılara sözlü ve yazılı olarak iletilmiştir.

3. BÖLÜM

BULGULAR

3.1. Nitel Veriler ile İlgili Bulgular

Araştırmanın nitel verilerden elde edilen bulgularına dayanarak, katılımcıların takım- mücadele ve bireysel spor branşı tercihini etkileyen faktörler, takım- mücadele ve bireysel spora yönelik tepkiler, takım- mücadele ve bireysel sporun hayatlarına etkisi, takım- mücadele ve bireysel spor yapan genç sporculara spor branşının sağladığı fırsatlar, takım- mücadele ve bireysel spor yapan genç sporcuların spordan beklentileri, takım- mücadele ve bireysel sporu yapan genç sporcuların yaşadıkları zorluklar, takım- mücadele ve bireysel spor yapan genç sporcuların spor branşının geleceğine ilişkin beklentileri ve genç sporcuların yaptıkları spor branşlarının kendileri için anlamının ne olduğuna ilişkin görüşleri alınmıştır.

Araştırmaya katılan aktif spor yapan lisanslı sporcular, öğretmenler ve antrenörler ile yapılan bireysel görüşme ve gözlem analizleri sonucunda; “ Spor branşı tercihini etkileyen faktörler, spora yönelik tepkiler, sporun hayatlarına etkisi, spor branşının sağladığı fırsatlar, spordan beklentileri, spor da yaşadıkları zorluklar, spor branşının geleceğine ilişkin beklentileri, genç sporcuların yaptıkları spor branşlarının kendileri için anlamı ” olmak üzere sekiz tema ortaya çıkmıştır. Bu 8 tema aşağıda verilen 64 alt temadan oluşmaktadır. Bu alt temalar Bireysel ve Psikolojik faktörler, Sosyal ve İlişkisel Faktörler, Çevresel ve Dışsal Faktörler, Fiziksel ve Sağlıkla İlgili Faktörler, Sosyal ve Duygusal Faktörler, Motivasyonel ve Dışsal Faktörler, Spor Branşının Özellikleri ve Bireysel Uyum, Kişisel ve Sosyal Etmenler, Ailenin Yaklaşımı, Çevrenin Yaklaşımı, Sosyal ve Psikolojik Etkiler, Bireysel Gelişim ve Kişisel Beceriler, Spor branşının sağladığı maddi manevi imkanlar, Kişisel ve Mesleki Gelişim, Fiziksel Sağlık ve Performans Gelişimi, Sosyal İlişkiler ve Eğlence, Başarı, Performans ve Ödüller, Takım İçi İletişim ve Uyum Sorunları, Rekabet ve Performans Baskısı, Fiziksel Yorgunluk ve Zedelenmeler, Zaman Yönetimi ve Kişisel Hayat, Fiziksel Yorgunluk ve Sakatlıklar, Zihinsel ve Psikolojik Baskı, Antrenman Yoğunluğu ve Zaman Yönetimi, Rekabet ve Performans Baskısı, Sporun Popülerliğinin Artması, Profesyonel Fırsatların Gelişmesi, Uluslararası Başarı ve Rekabet, Fiziksel ve Psikolojik Sağlığa Yararları, Popülerlik ve Tanınırlık Artışı, Profesyonel Kariyer Fırsatlarının Gelişmesi, Fiziksel ve Psikolojik Gelişim, Sosyal ve Kültürel Değişim, Bireysel Sporların Popülerliğinin Artması, Profesyonel Kariyer Fırsatlarının Gelişmesi, Fiziksel ve Psikolojik Sağlık Üzerindeki Etkiler, Toplumsal Kabul ve Kadın Sporcuların Artan Katılımı, Takım sporcuları için anlamı (metafor), Mücadele sporcuları için anlamı (metafor), Bireysel sporcuları için anlamı (metafor) tespit edilmiştir. Ayrıca elde edilen 64 alt temadan 1333 koddan oluşmuştur. Nitel analiz sonucu ortaya çıkan tema ve alt temalar ve kodlar tablo 3.1, 3.2, 3.3, 3.4; 3.5, 3.6, 3.7, 3.8; 3.9, 3.10, 3.11, 3.12; 3.13, 3.14, 3.15, 3.16; 3.17, 3.18, 3.19, 3.20; 3.21, 3.22, 3.23, 3.24; 3.25, 3.26, 3.27, 3.28; 3.29, 3.30’ da verilmiştir.

3.1. Verilerden elde edilen kodlar

Tablo 3.1. Takım spor branşı tercihini etkileyen faktörler

Tema1	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	f
Takım Spor Branşı Tercihini Etkileyen Faktörler	Bireysel ve Psikolojik faktörler	Çekişme	B1	1
		Tutku	B2	1
		Sabır	B3- V1	2
		Fizik- Güç	B4- B8- K9	3
		Özgüven- Özsaygı	B5-B6	2
		Zeka	B7- B8- B9- B10- K8- K10- V7	7
		İletişim	B7- V3	2
		Bencillik	B8- B9	2
		Estetik	B10	1
		Zevk	B10- S2- V5	3
		Takım Ruhu	S1- S2- S3- S4- S5- V7	6
		Dayanıklılık	S3- S5- K6	2
		Sosyalleşme	B7- S6	2
		Hız	K9- K10- K1- K4- K5-	2
		Hırs- Azim	V2	1
		Başarı	V4	1
		Enerji	V6	1
		Mutluluk	V2- V8- V9- V10	4
		Odaklanma	K2- K3	2
	Kendimi Keşfetmem	B2- B6- S4	3	
	Sosyal ve İlişkisel Faktörler	Arkadaşım	B5- K1- K7- V1- V5	5
		Ailem	B1- B4- B7- B9- K10- V2- V10	7
		Öğretmenim- Antrenörüm	B5- S2- S3- S5- K2- K3- K4- K5- K6- K8- K9- V4- V6- V8- V9	15
		Spor Yapma İsteği	B3- S6- V7	3
	Çevresel ve Dışsal Faktörler	TV-Dergi-Oyun	B8- V3	2
		Okul Takımı	B10	1
		Sağlıklı Yaşam	S1	1
Toplam				82

Tablo 3.1.'de Takım spor branşı tercihini etkileyen faktörlerinin değerlendirilmesi sonucunda 1. Temada, 3 Alt Tema ortaya çıkmıştır. Bu alt temalar; Bireysel ve Psikolojik Faktörler, Sosyal ve İlişkisel Faktörler, Çevresel ve Dışsal Faktörlerdir. Bireysel ve Psikolojik Faktörlerde sporcuların spor branşını tercih etmelerini etkileyen Çekişme, Tutku, Sabır, Fizik- Güç, Özgüven- Özsaygı, Zeka, İletişim, Bencillik, Estetik, Zevk, Takım Ruhu, Dayanıklılık, Sosyalleşme, Hız, Hırs- Azim, Başarı, Enerji, Mutluluk, Odaklanma gibi etkilerinin olduğu görülmektedir. Sosyal ve İlişkisel Faktörlerde sporcuların spor branşını tercih etmelerini etkileyen Arkadaşım, Ailem, Öğretmenim- Antrenörüm, Spor Yapma İsteği, Kendimi Keşfetmem gibi etkilerinin olduğu ortaya konmuştur. Çevresel ve Dışsal Faktörlerde de TV-Dergi-Oyun, Okul Takımı, Sağlıklı Yaşam gibi etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

B3 " Basketbol oyunun tek amacı topu potaya sokmaktan ziyade aslında kolay kıskırtılmamak ve sabrını koruyabilmektir. "

S3 " Bana göre bu sualtı hokeyi sporu, dayanıklılığı artıran, takım uyumunu güçlendiren ve suya olan sevgiyi pekiştiren eşsiz bir deneyimdir. "

K9 " Kriket sporu kuvvet, hız ve risk almayı bilmektir. "

V3 "Voleybol sporu iletişim özelliklerimi arttıran bir takım oyunu. "

B8 " Basketbol maçı izlemiştım izlediğim atmosfer çok hoşuma gitmişti bu şekilde başlamıştım. "

S5 "Öncesinde yüzüyordum. Antrenörlerim bana bu sporu anlattığında çok ilgimi çekti ve denemek istedim. "

K7 "Çevremdeki arkadaşlarımlın çoğu kriket sporu yapıyordu bende o sebeple başladım. "

V3 "Sporu sevmem ve ailemin desteğı. "

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere her katılımcının spor branşını seçerken etkilendiğı faktörler kendi benliklerindeki beklentilerin karşılanması doğrultusunda olmuştur.

Tablo 3.2. Mücadele spor branşı tercihini etkileyen faktörler

Tema1	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	f
Mücadele Spor Branşı Tercihini Etkileyen Faktörler	Bireysel ve Psikolojik Faktörler	Disiplin	BKS1- J7	2
		Saygı	BKS3- J4- J7	3
		Sevgi	BKS3	1
		Özgüven	G5- G8- J1- J4	4
		Gelişim	BKS4	1
		Mutluluk	G9- J8	2
		Azim	G2- G6- J2- J9- J10	5
		Emek	BKS10- G6	2
		Stres	BKS6- BKS8	2
		Kendim Keşfettim	BKS5- BKS6- G1- J3- J6	5
	Fiziksel ve Sağlıkla İlgili Faktörler	Sağlıklı Yaşam	BKS8- BKS9-	2
		Sağlık	BKS5- G7- J7	3
		Güç	G3- G4- G6	3
		Dayanıklılık	BKS10- G1- G2- G4- G7-	5
		Hareket	G10- J6	2
	Sosyal ve Duygusal Faktörler	Ailem	BKS1- BKS3- BKS4- BKS7- BKS10- G3- G4- G5- G10- J1-	10
		Öğretmenim- Antrenörüm	G1- J2- J7- J8- J9- J10	6
		Arkadaşım	BKS9- G7- G8- J4	4
		Ün	BKS8	1
		Centilmenlik	BKS9	1
	Motivasyonel ve Dışsal Faktörler	Başarı	BKS8- G3- J4- J5	4
		Savunma	BKS2- G8- J3- J5	4
		Kandırma	BKS7	1
		Önyargı	BKS3	1
		TV-Dergi-Oyun	BKS2- G6- G9-	3
Toplam				77

Tablo 3.2.'de Mücadele spor branşı tercihini etkileyen faktörlerinin değerlendirilmesi sonucunda 1 Tema ve 4 Alt Tema ortaya çıkmıştır. Bireysel ve Psikolojik Faktörler, Fiziksel ve Sağlıkla İlgili Faktörler, Sosyal ve Duygusal Faktörler, Motivasyonel ve Dışsal Faktörler etki ettiği elde edilen veriler sonucu görülmüştür. Bireysel ve Psikolojik Faktörlerde sporcuların spor branşını tercih etmelerini etkileyen Disiplin, Saygı, Sevgi Özgüven, Gelişim, Mutluluk, Azim, Emek, Stres, Kendimi Keşfetmem gibi etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Fiziksel ve Sağlıkla İlgili Faktörlerde sporcuların spor branşını tercih etmelerini etkileyen Sağlıklı Yaşam, Sağlık, Güç, Dayanıklılık, Hareket gibi etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Sosyal ve İlişkisel Faktörlerde sporcuların spor branşını tercih etmelerini etkileyen Ailem, Öğretmenim- Antrenörüm, Arkadaşım, Ün, Centilmenlik gibi etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Motivasyonel ve Faktörlerde sporcuların spor branşını tercih etmelerini etkileyen Başarı, Savunma, Kandırma, Önyargı, TV-Dergi-Oyun gibi etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

BKS3 "Boks önyargıyı engelleyen, saygı ve sevgiyi kendime disiplin almamı sağlayan bir branştır."

G4 "Güreş güç- kondisyon- dayanıklılığın sağladığı insanın karakterine olumlu etki eden bir branştır."

J8 "Judo mutluluk sağlayan bir spordur."

BKS2 "Televizyonda izlediğim bir spordu boks ve başlamaya karar verdim. Başlamamdaki en büyük etkisi kendimi savunma isteği oldu."

G2 "Okuldan kaçmak için spora yöneldim."

J6 "Merak ettim ve başladım."

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere her katılımcının spor branşını seçerken etkilendikleri faktörler kendi benliklerindeki beklentilerin karşılanması doğrultusunda olmuştur

Tablo 3.3. Bireysel spor branşı tercihini etkileyen faktörler

Tema1	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	f
Bireysel Spor Branşı Tercihini Etkileyen Faktörler	Bireysel ve Psikolojik Faktörler	Disiplin	A5- Y1- Y2	3
		Eğlence	Y2	1
		Rekabet	Y2	1
		Sağlık	A3- A9- Y3	3
		Başarı	A7- Y3	2
		İstek	Y4- Y5- Y10	3
		Yetenek	A6- Y4	2
		Azim- Hırs	A5- Y5- Y9	3
		Emek	A8- Y6- Y8	3
		Sporun Temeli	A1	1
		Tutku- Heyecan	A2- A4- A10	3
	Kendimi Keşfetmem	A5- A6- A8	3	
	Sosyal ve Duygusal Faktörler	Ailem	Y2- Y3- Y4- Y5- Y6- Y7- Y9- Y10	8
		Öğretmenim- Antrenörüm	A1- A2- A4- A7- A9- Y6	6
		TV-Dergi-Oyun	A3	1
		Arkadaşım	Y5	1
Fiziksel ve Sağlıkla İlgili Faktörler	Sağlıklı Yaşam	Y1- Y4- Y8- Y9- A10	5	
Toplam			49	

Tablo 3.3.'te bireysel spor branşı tercihini etkileyen faktörlerinin değerlendirilmesi sonucunda 1Tema ve 3 Alt Tema ortaya çıkmıştır. Bireysel ve Psikolojik Faktörler, Sosyal ve Duygusal Faktörler, Fiziksel ve Sağlıkla İlgili Faktörlerin etki ettiği elde edilen veriler sonucu görülmüştür. Bireysel ve Psikolojik Faktörler, Eğlence, Rekabet, Sağlık, Başarı, İstek, Yetenek, Azim- Hırs, Emek, Sporun Temeli, Tutku- Heyecan gibi etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Sosyal ve Duygusal Fiziksel ve Sağlıkla İlgili Ailem, Öğretmenim- Antrenörüm, TV-Dergi-Oyun, Kendimi Keşfetmem, Sağlıklı Yaşam, Arkadaşım gibi etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Fiziksel ve Sağlıkla İlgili Faktörler, Sağlıklı Yaşam gibi etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

A1 " Atletizm bütün sporların temeli olduğundan tercih ettim. "

Y7 " Yüzme sporu pes edenlerin devam edenlerden daha çok olduğu spordur. Pes etmeyi sevmediğim için tercihim devam etmekten yana kullandım. "

A5 " Bu spora karşı istekli olduğum için kendim keşfettim. "

Y8 " Kilo vermek amacıyla başlamıştım sonra devam ettirdim. "

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere her katılımcının spor branşını seçerken etkilendikleri faktörler kendi benliklerindeki beklentilerin karşılanması doğrultusunda olmuştur.

Tablo 3.4. Sporcuların bireysel, mücadele ve takım sporlarını seçmelerini etkileyen faktörlerin karşılaştırmalı tematik analizi

Temalar- Altılar	Takım Sporları	Mücadele Sporları	Bireysel Sporlar
1. Bireysel ve Psikolojik Faktörler	✓	✓	✓
Çekişme, Tutku, Sabır	✓	-	✓
Özgüven, Özsaygı	✓	✓	✓
Zeka, Odaklanma	✓	-	-
Estetik, Zevk, Mutluluk	✓	✓	✓
Hırs, Azim, Emek	✓	✓	✓
Kendini Keşfetme	✓	✓	✓
Disiplin, Saygı	-	✓	✓
Stres	-	✓	-
2. Sosyal ve İlişkisel Faktörler	✓	✓	✓
Aile	✓	✓	✓
Arkadaş	✓	✓	✓
Öğretmen / Antrenör	✓	✓	✓
Sosyalleşme, Takım Ruhu	✓	-	-
Ün, Centilmenlik	-	✓	-
3. Fiziksel ve Sağlıkla İlgili Faktörler	✓	✓	✓
Güç, Dayanıklılık	✓	✓	✓
Sağlık, Sağlıklı Yaşam	✓	✓	✓
4. Motivasyonel ve Dışsal Faktörler	✓	✓	✓
TV- Dergi- Oyun	✓	✓	✓
Başarı	✓	✓	✓
Savunma, Önyargı, Kandırma	-	✓	-
Okul Takımı	✓	-	-
Spor Yapma İsteği	✓	-	-

Takım sporları tercihlerinde en baskın etki sosyal ilişkilerden gelmekte özellikle antrenörlerin ve takım ruhunun rolünün önemli olduğu görülmektedir. Ayrıca, zekâ gibi bilişsel yeterliklerin öne çıkması dikkat çekicidir. Mücadele sporlarda "kendini tanıma", "disiplin" ve "özgüven" gibi bireysel farkındalıklar ve kişilik gelişimi ön plandadır. Ayrıca savunma güdüsü ve aile desteği de önemlidir. Bireysel spor tercihlerinde öne çıkan temel faktör "öz motivasyon" ve "kişisel gelişim" dir ve sağlıklı yaşam kaygısı diğer spor türlerine göre daha ön plandadır.

Tablo 3.5. Takım sporuna yönelik tepkiler

Tema2	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	F
Takım Sporuna Yönelik Tepkiler	Ailenin Yaklaşımı	Ailem destekliyor	B1- B2- B3- B4- B5- B6- B7- B8- B9- B10- S1- S2- S3- S4- S5- S6- K1- K2- K3- K4- K5- K6- K7- K10- V1- V2- V3- V4- V5- V6- V7-V9- V10	33
		Ailem en başta desteklemediler sonra destek oldular	K8- K9- V8	3
	Çevrenin Yaklaşımı	Olumlu düşünüyorlar İyi etkileniyorum	B5-B6- B8- B9- S5- K2- K5- K9- V1- V2- V3- V4- V5- V6	14
		Olumsuz düşünüyorlar Kötü etkilenmiyorum	B1- B2- B3- B4- B7- B10- S1- S2- S3- S4- S6- K7- K8- V7- V8- V9- V10	16
		Sporu bilmedikleri için yorumsuzlar	K1- K3- K4- K10	4
Toplam				70

Tablo 3.5.'de aile ve çevresinin takım sporuna yönelik tepkilerinin araştırılmasında ise 2 Tema 2 Alt Tema ortaya çıkmıştır. Bu alt temalar ailenin yaklaşımı ve çevrenin yaklaşımı tepkileri olarak görülmektedir. Sporcuların spor branşlarını yaparken ailenin yaklaşımında ailem destekliyor, ailem en başta desteklemediler sonra destek oldular sonuçları elde edilmiştir. Çevrenin yaklaşımında olumlu düşünüyorlar iyi etkileniyorum, olumsuz düşünüyorlar kötü etkilenmiyorum, sporu bilmedikleri için yorumsuzlar sonuçları elde edilmiştir.

B2 " 1-2 sene önceye kadar ailem derslerim kötü olduğu için basketbol sporunu yapmamı istemiyorlardı ama artık destekliyorlar. "

S5 " Ailem spor yapmamı her zaman çok desteklediler ama asıl odağımın her zaman okulum olmasını da istiyorlar. "

K8 " Kriket sporunu yapmamdan dolayı destekçiler fakat antrenmanlar akşam geç saatlerde olduğu için tedirginliklerinden desteklemiyorlar. "

V10 " Voleybol sporunu yaptığım günden bu yana ailem her zaman destek oldu. "

B9 " Etrafımdaki kişiler basketbol oynadığımı duyduklarında saygı gösterdiklerinden basketbol sayesinde saygınlık elde ettim. "

S4 " Sürekli antrenmanlara gittiğimden kaynaklı arkadaşlarımla buluşmalara katılamadığımdan ama arkadaşlarım üzgün oluyorlardı buna rağmen arkadaşlarım beni destekliyorlardı. Bende arkadaşlarımla vakit geçiremediğimden üzüldüğüm zamanlar olsa da bu sporla birlikte yaşadığım güzel anlar ve deneyimler için mutluyum. "

K1 " Kriket branşı ülkemizde çok bilinen bir spor olmadığından çevremdeki insanlar başta garipsiyorlar. "

V7 “ Voleybol sporunun formasını özelliklede kısa şort giyilmesini ön yargı ile karşılayan bir kesim çevrem var fakat ben sevdiğim sporu yaptığım için söylemlerden etkilenmiyorum. ”

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere her katılımcının spor branşını yaparken etkilendikleri tepkilerin olumlu ve olumsuz sonuçları olmuştur fakat sporcular bu tutumlara karşı spor branşlarını yapmaya devam etmişlerdir.

Tablo 3.6. Mücadele sporlara yönelik tepkiler

Tema2	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	F
Mücadele Sporlara Yönelik Tepkiler	Ailenin Yaklaşımı	Ailem destekliyordu	BKS5- BKS6- BKS10- G2- G3- G4- G5- G7- G8- G9- G10- J1- J2- J3- J6- J7- J8- J9- J10	19
		Babam destekliyordu	BKS1- BKS3- BKS4- BKS7- BKS9-	5
		Ailem en başta desteklemediler sonra destek oldular	BKS2- BKS8- G1- J4- J5	5
		Ailem desteklemiyordu.	G6	1
	Çevrenin Yaklaşımı	Olumlu düşünüyorlardı İyi etkileniyorum	BKS4- BKS5- BKS6- BKS9- BKS10- G1- G3- G4- G5- G7- G8- G9- G10- J1- J2- J3- J5- J6- J9	19
		Olumsuz düşünüyorlar Kötü etkilenmiyorum	BKS1- BKS2- BKS3- BKS7- BKS8- G2- G6- J4- J7- J8- J10	11
Toplam				60

Tablo 3.6.’de aile ve çevresinin mücadele sporuna yönelik tepkilerinin araştırılmasında ise 2 Tema 2 Alt Tema ortaya çıkmıştır. Bu alt temalar ailenin yaklaşımı ve çevrenin yaklaşımı tepkileri olarak görülmektedir. Sporcuların spor branşlarını yaparken ailenin yaklaşımında ailem destekliyor, babam destekliyordu, ailem en başta desteklemediler sonra destek oldular, ailem desteklemiyor sonuçları elde edilmiştir. Çevrenin yaklaşımında olumlu düşünüyorlar iyi etkileniyorum, olumsuz düşünüyorlar kötü etkilenmiyorum sonuçları elde edilmiştir.

BKS9 “ Babam hep arka oldu ama annem boks sporu şiddetli olduğu için en başta istemedi ama şu an destekliyor. ”

G6 “ Annem- babam sakatlandığımdan dolayı desteklemiyorlar ama ben bir şekilde ikna edip desteklemelerini sağlıyorum. ”

J6 “ Ailem derslerimi aksatmadığım sürece destekliyorlar. ”

BKS8 “ Akraba çevrem hiç desteklemedi kapalı bir bayan olduğum için tepki verdiler boks sporuna. Kız kısmının ne işi var, kız kısmı dövüşür mü gibi diyerek tepki verdiler. ”

G5 “ Çevrem ata sporu olduğu için mutlular ve destekliyorlar. ”

J9 “ İlk başlarda judoyu geçici sanıyorlardı sonraları benim ciddi olduğumu görünce desteklediler. ”

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere her katılımcının spor branşını yaparken etkilendikleri tepkilerin olumlu ve olumsuz sonuçları olmuştur fakat sporcular bu tutumlara karşı spor branşlarını yapmaya devam etmişlerdir.

Tablo 3.7. Bireysel spora yönelik tepkiler

Tema2	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	F
Bireysel Spora Yönelik Tepkiler	Ailenin Yaklaşımı	Ailem destekliyordu	A3- A5- A10- Y1- Y2- Y3- Y4- Y5- Y6- Y7- Y8- Y9- Y10	13
		Babam destekliyordu	A7	1
		Ailem an başta desteklemediler sonra destek oldular	A1- A2- A4- A8	4
		Ailem desteklemiyordu.	A6- A9	2
	Çevrenin Yaklaşımı	Olumlu düşünüyorlardı İyi etkileniyorum	A3- Y3- Y4- Y6- Y10	5
		Olumsuz düşünüyorlar Kötü etkilenmiyorum	A1- A2- A4- A5- A6- A7- A10- Y1- Y2- Y5- Y7- Y8- Y9	13
Toplam				38

Tablo 3.7.'de aile ve çevresinin bireysel sporlara yönelik tepkilerinin araştırılmasında ise 2 Tema 2 Alt Tema ortaya çıkmıştır. Bu alt temalar ailenin yaklaşımı ve çevrenin yaklaşımı tepkileri olarak görülmektedir. Sporcuların spor branşlarını yaparken ailenin yaklaşımında ailem destekliyor, babam destekliyordu, ailem en başta desteklemediler sonra destek oldular, ailem desteklemiyor sonuçları elde edilmiştir. Çevrenin yaklaşımında olumlu düşünüyorlar iyi etkileniyorum, olumsuz düşünüyorlar kötü etkilenmiyorum sonuçları elde edilmiştir.

A8 “ Antrenman sonrası çok yorulduğumu gördükleri için ailem benim için üzülüyorlar. ”

Y5 “ Ailem bana her anlamda destek çıktı. ”

A2 “ Para kazanılıp kazanılamayacağına göre değerlendirdikleri için çok fazla bilgi sahibi değiller. Daha para kazanılacak işler yapmam yönünde konuşuyorlar. ”

Y5 “ Bazı akranlarım vücut tipi olarak erkeklere benzetiyor ama arkadaşlarım buna rağmen beni örnek alıyor. ”

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere her katılımcının spor branşını yaparken etkilendikleri tepkilerin olumlu ve olumsuz sonuçları olmuştur fakat sporcular bu tutumlara karşı spor branşlarını yapmaya devam etmişlerdir.

Tablo 3.8. Spor türlerine göre aile ve çevre tepkilerinin karşılaştırmalı tematik analizi

Tema	Alt Tema	Kodlar	Takım Sporları (f)	Mücadele Sporları (f)	Bireysel Sporlar (f)
Ailenin Yaklaşımı	Ailem destekliyor	Ailem destekliyor	33	19	13
	Babam destekliyor	Babam destekliyor	-	5	1
	Başta desteklemedi sonra destek oldu	Ailem en başta desteklemediler sonra destek oldular	3	5	4
	Ailem desteklemiyor	Ailem desteklemiyordu	-	1	2
Çevrenin Yaklaşımı	Olumlu- iyi etkileniyorum	Olumlu düşünüyorlar, iyi etkileniyorum	14	19	5
	Olumsuz- kötü etkilenmiyorum	Olumsuz düşünüyorlar, kötü etkilenmiyorum	16	11	13
	Yorumsuz / Bilgisiz çevre	Sporu bilmedikleri için yorumsuzlar	4	-	-
Toplam Katılımcı Sayısı (f)			70	60	38

Takım sporları yapanların aile desteği diğer gruplara göre daha yüksek (f=33). Bu, takım ruhu ve sosyal çevre etkisinin ailelerce daha kabul edilebilir bulunabileceğini göstermektedir. Mücadele sporlarında, özellikle "babam destekliyor" alt teması öne çıkmakta (f=5). Bu, ataerkil normların etkisi olarak yorumlanabilir. Bireysel sporlarda aile desteği daha düşüktür (f=13), bu da bireysel çabaların yeterince görünür ya da kazançlı bulunmaması ile ilgili olabilir. Mücadele sporlarına yönelik çevre desteği en yüksektir (f=19 olumlu); bu, millî sporlar veya geleneksel sporlarla ilişkilendirilmeleriyle açıklanabilir. Mücadele ve bireysel sporlarda az da olsa "ailem desteklemiyor" doğrudan yer alırken, takım sporlarında böyle bir açık olumsuz destek görülmemektedir.

Tablo 3.9. Takım sporunun genç sporcuların hayatlarına etkisi

Tema3	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	F	
Takım Sporunun Genç Sporcuların Hayatlarına Etkisi	Sosyal ve Psikolojik Etkiler	Hayata bakış açımı değiştirdi	B2- S6- K1- K3	4	
		Hayatımı düzenledi	B1- B4- S3- S5- V5- V6- V8- V10	8	
		Hayatın daha anlamlı olduğunu öğretti	B8	1	
		Hayata karşı daha kararlı olmayı öğretti	B6- S1- V7- V9	4	
		Hayatı uyum içinde yaşamayı öğretti	B9- K6- V1	3	
		Hayatımda beni daha dinamik hissetmeyi öğretti	B7- K7	2	
		Hayata karşı pes etmemeyi öğrendim	B3- B5- S2- S4- K8- K9- K10	7	
		Hayata karşı daha hırslı olmayı öğretti	K4	1	
	Bireysel Gelişim ve Kişisel Beceriler	Kendime güvenmemi öğretti	B5	1	
		Disiplinli olmayı öğretti	B5- V4	2	
		Özgüven sahibi olmayı öğretti	B5	1	
		Önyargılı olmamayı öğretti	K5	1	
		Kaybetme ile başa çıkmayı öğretti	K2	1	
	Toplam				36

Tablo 3.9.'da takım sporlarının genç sporcuların hayatlarına etkisi incelendiğinde ise, Hayata bakış açımı değiştirdi, Hayatımı düzenledi, Hayatın daha anlamlı olduğunu öğretti, Hayata karşı daha kararlı olmayı öğretti, Hayatı uyum içinde yaşamayı öğretti, Hayatımda beni daha dinamik hissetmeyi öğretti, Hayata karşı pes etmemeyi öğrendim, Hayata karşı daha hırslı olmayı öğretti, Kendime güvenmemi öğretti, Disiplinli olmayı öğretti, Özgüven sahibi olmayı öğretti, Önyargılı olmamayı öğretti, Kaybetme ile başa çıkmayı öğretti gibi kodlar ortaya çıkmıştır.

B5 " Kendime güvenmeyi, disiplinli olmayı, pes etmemeyi ve özgüven sahibi olmayı öğrendim. "

S6 " Öncelikle kişiliğimi değiştirdi. Olaylara bakış açım farklı oldu. "

K6 " Takım olmayı ve grup içerisinde uyumlu olmayı öğrendim. "

V7 " Bir şeyleri başarmak için savaşmayı öğrendim. "

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere sporcular spor branşları sayesinde hayatlarını olumlu şekilde yaşamayı ve olumsuzluklar karşısında da başa çıkmayı öğrenmişlerdir.

Tablo 3.10. Mücadele sporlarının genç sporcuların hayatlarına etkisi

Tema3	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	F	
Mücadele Sporlarının Genç Sporcuların Hayatlarına Etkisi	Sosyal ve Psikolojik Etkiler	Kaybetme ile başa çıkmayı öğretti	BKS5	1	
		Hayatımı düzenledi	BKS1- BKS7- G1- G2- G7- G9- G10- J1- J6- J9	10	
		Hayatımda daha dinamik ve dayanıklı olmayı öğretti	BKS10- J10	2	
		Hayata karşı daha hırslı olmayı öğretti	BKS9	1	
	Bireysel Gelişim ve Kişisel Beceriler	Olumsuz ortamlardan uzak durmayı öğretti	G6	1	
		Özgüven sahibi olmayı öğretti	BKS6- G8	2	
		Disiplinli olmayı öğretti	BKS1- BKS3- BKS4- BKS8- G3- G4- J2- J4	8	
		Saygılı olmayı öğretti	G5	1	
		Nefsimi, bedenimi terbiye etmeyi öğretti	J3- J8	2	
		Kendimi sürekli geliştirmeyi öğrendim	J7	1	
	Toplam				29

Tablo 3.10.'da mücadele sporlarının genç sporcuların hayatlarına etkisi incelendiğinde ise, Kaybetme ile başa çıkmayı öğretti, Hayatımı düzenledi, Hayatımda daha dinamik ve dayanıklı olmayı öğretti, Hayata karşı daha hırslı olmayı öğretti, Olumsuz ortamlardan uzak durmayı öğretti, Özgüven sahibi olmayı öğretti, Disiplinli olmayı öğretti, Saygılı olmayı öğretti, Nefsimi, bedenimi terbiye etmeyi öğretti, Kendimi sürekli geliştirmeyi öğrendim gibi kodlar ortaya çıkmıştır.

BKS5 " Karşıma çıkan olumsuzluklara karşı nasıl davranacağımı öğrendim. "

G5 " Etrafıma daha saygılı biri olmamı sağladı. "

J3 " Nefsimi terbiye etmeyi öğretti. "

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere sporcular spor branşları sayesinde hayatlarını olumlu şekilde yaşamayı ve olumsuzluklar karşısında da başa çıkmayı öğrenmişlerdir.

Tablo 3.11. Bireysel sporun genç sporcuların hayatlarına etkisi

Tema3	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	F
Bireysel Sporun Genç Sporcuların Hayatlarına Etkisi	Sosyal ve Psikolojik Etkiler	Olumsuz ortamlardan uzak durmayı öğretti	Y10	1
		Hayatımı düzenledi	A3- Y3- Y7- Y9-	4
		Hayatta benden de daha iyilerinin olduğunu ve örnek alınması gerektiğini öğretti	A6- A7- A9-	3
	Bireysel Gelişim ve Kişisel Beceriler	Disiplinli olmayı öğretti	A1- A5- A8- Y1- Y2- Y3- Y4- Y5- Y6- Y8-	10
		Daha sağlıklı hayat sürmemi sağladı	A2-	1
		Çabalamayı ve pes etmemeyi öğretti	A4- A10	2
Toplam				21

Tablo 3.11.'de Bireysel sporların genç sporcuların hayatlarına etkisi incelendiğinde ise, Olumsuz ortamlardan uzak durmayı öğretti, Hayatımı düzenledi, Hayatta benden de daha iyilerinin olduğunu ve örnek alınması gerektiğini öğretti, Disiplinli olmayı öğretti, Daha sağlıklı hayat sürmemi sağladı, Çabalamayı ve pes etmemeyi öğretti gibi kodlar ortaya çıkmıştır.

A7 " Kaybetmekle başa çıkmayı, kazanmakla gurur duymayı öğrendim. "

Y6 " Sporun disiplini sayesinde hedefime odaklanmayı öğrendim. "

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere sporcular spor branşları sayesinde hayatlarını olumlu şekilde yaşamayı ve olumsuzluklar karşısında da başa çıkmayı öğrenmişlerdir.

Tablo 3.12. Genç sporcuların hayatlarına sporun etkisinin karşılaştırmalı tematik analizi

Alt Tema	Kodlar	Takım Sporları (f)	Mücadele Sporları (f)	Bireysel Sporlar (f)
Sosyal ve Psikolojik Etkiler	Hayata bakış açımı değiştirdi	✓ (4)	-	-
	Hayatımı düzenledi	✓ (8)	✓ (10)	✓ (4)
	Hayatın daha anlamlı olduğunu öğretti	✓ (1)	-	-
	Hayata karşı daha kararlı/hırslı olmayı öğretti	✓ (5)	✓ (1)	-
	Hayatı uyum içinde yaşamayı öğretti	✓ (3)	-	-
	Hayatımda daha dinamik hissetmeyi / dayanıklı olmayı öğretti	✓ (2)	✓ (2)	-
	Hayata karşı pes etmemeyi öğrendim / çabalamayı öğrendim	✓ (7)	-	✓ (2)
	Olumsuz ortamlardan uzak durmayı öğretti	-	✓ (1)	✓ (1)
	Hayatta daha iyilerin olduğunu ve örnek alınması gerektiğini öğretti	-	-	✓ (3)
Bireysel Gelişim ve Kişisel Beceriler	Kendime güvenmemi / özgüven sahibi olmayı öğretti	✓ (2)	✓ (2)	-
	Disiplinli olmayı öğretti	✓ (2)	✓ (8)	✓ (10)
	Önyargılı olmamayı öğretti	✓ (1)	-	-
	Kaybetme ile başa çıkmayı öğretti	✓ (1)	✓ (1)	✓ (1)
	Saygılı olmayı öğretti	-	✓ (1)	-
	Nefsimi, bedenimi terbiye etmeyi öğretti	-	✓ (2)	-
	Kendimi sürekli geliştirmeyi öğrendim	-	✓ (1)	-
Daha sağlıklı bir yaşam sürmeyi sağladı	-	-	✓ (1)	

Her üç spor türü de genç sporcuların hayatlarında pozitif yönde sosyal, psikolojik ve kişisel gelişim etkileri yaratmaktadır. Ancak bu etkiler spor türünün doğasına göre farklılık göstermektedir. Takım sporları, sosyal uyum, dayanışma ve kararlılık gibi çok yönlü sosyal-psikolojik gelişim sağlarken, Mücadele sporları, öz-disiplin, kontrol, dayanıklılık ve değer temelli gelişimlere katkı sunmaktadır. Bireysel sporlar ise içsel motivasyon, kişisel hedef belirleme, örnek alma ve yaşam düzeni oluşturma konularında etkili olmaktadır.

Tablo 3.13. Takım sporu yapan genç sporculara spor branşının sağladığı fırsatlar

Tema4	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	F	
Takım Sporlu Yapan Genç Sporculara Spor Branşının Sağladığı Fırsatlar	Spor branşının sağladığı maddi manevi imkanlar	Emeklerimin Karşılığını Aldım	B2- S2- S4- S5- S6- K2- K3- K4- K5- V1- V7	11	
		Emeklerimin Karşılığını Almadım	B1- B3- B4- B5- B6- B7- B8- B9- B10- S1- S3- K1- K6- K7- V2- V4- V5- V9- V10	19	
		Emeklerimin Karşılığını Alacağıma İnanıyorum	B1- B2- B3- B4- B6- B9- S5- K1- K3- K4- K6- K7- K8- K9- K10- V1- V2- V3- V5- V6- V8- V9	22	
		Emeklerimin Karşılığını Alacağıma İnanmıyorum	S1- S3- S4- S6- V4- V10	6	
		Kendimi durdurmayı öğrenmem	B1	1	
		Maddi ve manevi kazançlar elde etmem	B2- B8- V9	3	
	Kişisel ve Mesleki Gelişim	Kendimi keşfetmem	B3- K7- K9- V2- V6	5	
		Düzenli olmak	B4	1	
		Başarılı olabileceğimi öğrenmem kazancım oldu	B5- B6- K3	3	
		Sosyal çevrem ve sosyalleşmem	B6- B7- B10- S1- S3- S5- S6- K1- K2- K4- K5- K6- K10- V1- V3- V4- V5- V7- V8	19	
	Fiziksel Sağlık ve Performans Gelişimi	Milli takım kampına seçilmem ve gitmem	B9-	1	
		Sağlıklı bir vücut ve mantaliteye sahip olmak	S4- V10	2	
		Türkiye şampiyonasını deneyimlemek	K7	1	
	Toplam				94

Tablo 3.13.'de Takım Sporlu Yapan Genç Sporculara Spor Branşının Sağladığı Fırsatlar araştırıldığında ise, Emeklerimin Karşılığını Aldım, Emeklerimin Karşılığını Almadım, Emeklerimin Karşılığını Alacağıma İnanıyorum, Emeklerimin Karşılığını Alacağıma İnanmıyorum, Kendimi durdurmayı öğrenmem, Maddi ve manevi kazançlar elde etmem, Kendimi keşfetmem, Düzenli olmak, Başarılı olabileceğimi öğrenmem kazancım oldu, Sosyal çevrem ve sosyalleşmem, Milli takım kampına seçilmem ve gitmem, Sağlıklı bir vücut ve mantaliteye sahip olmak, Türkiye şampiyonasını deneyimlemek gibi kodlara erişildiği gözlemlenmektedir.

B6 " Emeklerimin karşılığını almadım ama iyi bir guard olduğumda alacağım. "

B9 " Milli takım kampına katılmam. "

S1 " Karamsarım ülkede sporcular da popülerliğe göre saygı duymaya başlıyor. "

S3 " Çok değerli arkadaşlıklar, zaman yönetimi ve iletişim becerileri. "

K6 “ Emeklerimin karşılığını bir gün alacağımı düşünüyorum. ”

K8 “ Türkiye şampiyonası atmosferinde bulunmak. ”

V10 “ Almadım boyumdan dolayısıyla da alabileceğimi sanmıyorum. ”

V9 “ Başarılarım en önemli kazançlarım oldu. ”

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere sporcular yapmış oldukları spor branşının sağladığı fırsatları ifade etmişlerdir. Her bir sporcu için fırsatlar bazen olumlu bazense olumsuz olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 3.14. Mücadele sporu yapan genç sporculara spor branşının sağladığı fırsatlar

Tema4	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	F	
Mücadele Sporlu Yapan Genç Sporculara Spor Branşının Sağladığı Fırsatlar	Spor branşının sağladığı maddi manevi imkanlar	Emeklerimin Karşılığını Aldım	BKS1- BKS3- BKS6- BKS7- BKS8- BKS10- G3- G4- G6- G7- G8- G10- J1- J2- J4- J5- J7- J8- J9- J10	20	
		Emeklerimin Karşılığını Almadım	BKS2- BKS4- BKS5- BKS9- G1- G2- G5- G9- J3- J6	10	
		Emeklerimin Karşılığını Alacağıma İnanıyorum	BKS1- BKS2- BKS3- BKS4- BKS6- BKS7- BKS8- BKS9- BKS10- G1- G2- G3- G4- G5- G6- G7- G8- G9- G10- J1- J2- J3- J4- J5- J6- J7- J8- J9- J10	29	
		Emeklerimin Karşılığını Alacağıma İnanmıyorum	BKS5	1	
		Manevi kazançlar elde etmem	BKS1- BKS2- BKS3- BKS7- BKS8- G9- J8- J9- J10	9	
		Kazandığım madalyalar	G2- G3- J3	3	
	Kişisel ve Mesleki Gelişim	Sosyal çevrem ve sosyalleşmem	BKS4- J6	2	
		Başarılı olabileceğimi öğrenmem	BKS5- BKS10- G1- G8	4	
		Kendimi keşfetmem	BKS6	1	
		Prestijli müsabakaları deneyimlemek (Türkiye, Avrupa, Dünya vb.)	BKS9- G4- G5- G10- J1- J2- J4- J5- J7	9	
	Fiziksel Sağlık ve Performans Gelişimi	Sağlıklı bir birey olmak	G6- G7	2	
	Toplam				90

Tablo 3.14.'de Mücadele sporu yapan genç sporculara spor branşının sağladığı fırsatlar ise, Emeklerimin Karşılığını Aldım, Emeklerimin Karşılığını Almadım, Emeklerimin Karşılığını Alacağıma İnanıyorum, Emeklerimin Karşılığını Alacağıma İnanmıyorum, Manevi kazançlar elde etmem, Kazandığım madalyalar, Sosyal çevrem ve sosyalleşmem, Başarılı olabileceğimi

öğrenmem, Kendimi keşfetmem, Prestijli müsabakaları deneyimlemek (Türkiye, Avrupa, Dünya vb.), Sağlıklı bir birey olmak gibi kodlara erişildiği görülmektedir.

BKS7 “ Şu ana kadar güzel başarılar elde ettim. Türkiye 2. Oldum. Ama daha iyilerini yapmak için hedefliyorum. ”

BKS9 “ Türkiye 3. Olmam benim için güzel bir kazanç oldu. ”

G8 “ Türkiye şampiyonu oldum ve dahada iyi başarılar elde edeceğime inanıyorum. ”

G2 “ Başarılı olup madalya almam ailemin aldığı madalyalar ile mutlu olması ve hocamın gururlanması benim en büyük kazancım. ”

J5 “ Üniversiteye millilik kontenjanından girerek eğitimi mi destekledi. ”

J8 “ Judo sporu yaparken elde ettiğim en büyük kazan mutluluk oldu. ”

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere mücadele sporunu yapan sporcuların elde ettikleri fırsatlar, kazançlar ve emeklerinin karşılığını alıp almadıklarını ifade etmişlerdir. Her bir sporcu için fırsatlar bazen olumlu bazense olumsuz olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 3.15. Bireysel spor yapan genç sporculara spor branşının sağladığı fırsatlar

Tema4	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	F	
Bireysel Spor Yapan Genç Sporculara Spor Branşının Sağladığı Fırsatlar	Spor branşının sağladığı maddi manevi imkanlar	Emeklerimin Karşılığını Aldım	A2- A4- A8- A10- Y1- Y2- Y3- Y5- Y6- Y7- Y8	11	
		Emeklerimin Karşılığını Almadım	A1- A3- A5- A6- Y4- Y9- Y10	7	
		Emeklerimin Karşılığını Alacağıma İnanıyorum	A1- A3- A5- A6- A7- A9- Y1- Y2- Y3- Y4- Y5- Y6- Y7- Y8- Y9- Y10	16	
		Manevi kazançlar elde etmem	A2- A3- A4-A7- A10- Y7- Y8- Y10	8	
	Kişisel ve Mesleki Gelişim	Sosyal çevrem ve sosyalleşmem	A1- A5- A9- Y2- Y3- Y4- Y5	7	
		Başarılı olabileceğimi öğrenmem	Y6	1	
		Kendimi keşfetmem	A6- A8- Y1	3	
	Fiziksel Sağlık ve Performans Gelişimi	Sağlıklı bir birey olmak	Y9	1	
	Toplam				54

Tablo 3.15.'de bireysel sporları yapan genç sporculara spor branşının sağladığı fırsatlar ise, Emeklerimin Karşılığını Aldım, Emeklerimin Karşılığını Almadım, Emeklerimin Karşılığını

Alacağıma İnanıyorum, Manevi kazançlar elde etmem, Sosyal çevrem ve sosyalleşmem, Başarılı olabileceğimi öğrenmem, Kendimi keşfetmem, Sağlıklı bir birey olmak gibi kodlara erişildiği görülmektedir.

A2 “ Emeklerimin karşılığını mutlu olarak aldığımı düşünüyorum. Yarışı sakatlık olmadan bitirmenin verdiği durum en büyük kazancım. ”

A4 “ Anılar ve hem mental hem fiziksel güç kazanmam en büyük kazançlarım oldu. ”

Y2: “ Evet aldım fakat olimpiyata gitmek isterdim. ”

Y3 “ Arkadaş çevrem ve hocalarım. ”

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere bireysel spor yapan sporcuların elde ettikleri fırsatlar, kazançlar ve emeklerinin karşılığını alıp almadıklarını ifade etmişlerdir. Her bir sporcu için fırsatlar bazen olumlu bazense olumsuz olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 3.16. Spor branşlarının sağladığı fırsatlara yönelik karşılaştırmalı tematik analiz

Tema / Alt Tema	Kodlar	Takım Sporları (f)	Mücadele Sporları (f)	Bireysel Sporlar (f)
Spor branşının sağladığı maddi- manevi imkanlar	Emeklerimin Karşılığını Aldım	11	20	11
	Emeklerimin Karşılığını Almadım	19	10	7
	Emeklerimin Karşılığını Alacağıma İnanıyorum	22	29	16
	Emeklerimin Karşılığını Alacağıma İnanmıyorum	6	1	-
	Manevi Kazançlar / Mutluluk / Değerli Kazanımlar	3	9	8
	Kazandığım Madalyalar	-	3	-
	Üniversite veya eğitim avantajı (örn. millilik)	-	1	-
Kişisel ve Mesleki Gelişim	Kendimi Keşfetmem	5	1	3
	Düzenli Olmak	1	-	-
	Başarılı Olabileceğimi Öğrenmem	3	4	1
	Sosyal Çevrem ve Sosyalleşmem	19	2	7
	Prestijli Müsabakalar (Türkiye, Avrupa vb.)	1	9	-
Fiziksel Sağlık ve Performans Gelişimi	Sağlıklı Birey Olmak / Performans Gelişimi	2	2	1
	Milli Takım Deneyimi	1	-	-
	Türkiye Şampiyonası	1	-	-
Toplam f		94	90	54

Her üç grup da spor branşlarını bir gelişim alanı olarak görmekte ve genel olarak geleceğe dair umutlu bir beklenti içindedir. Ancak destek mekanizmalarının bireysel farklılıklara göre tasarlanması gerektiği sonucu çıkmaktadır. Mücadele sporcuları başarı ve ödül odaklı bir kazanım süreci yaşamakta; ödüllendirme sistemlerinin bu branşta daha etkili işlediği anlaşılmaktadır. Takım sporcuları, sosyal kazanımlar açısından öne çıkmakta ancak bireysel görünürlük konusunda dezavantaj yaşamaktadır. Bireysel sporcular, daha çok içsel doyum ve kişisel gelişime yönelik kazanımları vurgulamaktadır.

Tablo 3.17. Takım sporu yapan genç sporcuların spordan beklentileri

Tema5	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	
Takım Sporunu Yapan Genç Sporcuların Spordan Beklentileri	Sosyal İlişkiler ve Eğlence	Yeni yerler keşfetme olanağı buldum	B6- K1- K2- K7- K9	5
		Asosyal bir yapıdan çıkardığı için olumlu etkiledi	B2- B7- K10- V6	4
		Çevremdeki insanlar beni önemseyip değer verdiği için olumlu etkileri	B3	1
		Çevremdeki insanlarla başa çıkmayı öğrettiği için olumlu etkiledi	S2	1
		Okul hayatımdaki çevremi olumsuz etkiledi.	S3- S4- K8- V1- V4- V8- V9- V10	8
		Spor hayatımdaki arkadaş çevremi genişlettiği için olumlu etkiledi	B1- B4- B5- B6- B8- B10- S3- S5- K1- K2- K3- K4- K5- K6- K7- K9- V2- V3- V5- V7-	20
		Çevremde saygınlık kattığı için olumlu etkiledi	B9- S1- S6-	3
	Başarı, Performans ve Ödüller	Burs aldım	B1- S3- S4- S5- V1- V2- V8-	7
		Burs almadım	B2- B3- B4- B5- B7- B10- S1- S2- K1- K2- K3- K4- K5- K6- K7- K8- K9- K10- V3- V4- V5- V6- V7- V9- V10	25
		Milli takım kampına gitme olanağı buldum	B9- S6- K8	3
Toplam				77

Tablo 3.17.'de spor hayatına devam eden sporcuların spordan beklentileri araştırıldığında 5. Temada 2 alt tema elde edildiği gözlemlenmiştir. Alt temalar bakıldığında Yeni yerler keşfetme olanağı buldum, Asosyal bir yapıdan çıkardığı için olumlu etkiledi, Çevremdeki insanlar beni önemseyip değer verdiği için olumlu etkileri, Çevremdeki insanlarla başa çıkmayı öğrettiği için olumlu etkiledi, Okul hayatımdaki çevremi olumsuz etkiledi, Spor hayatımdaki arkadaş çevremi genişlettiği için olumlu etkiledi, Çevremde saygınlık kattığı için olumlu etkiledi, Burs aldım, Burs almadım, Milli takım kampına gitme olanağı buldum gibi kodlara erişilmiştir.

B6 " Basketbol sayesinde sahaları keşfederken yeni yeni insanlarla da arkadaşlıklar kurduğumdan olumlu etkiledi. "

B9 " Burs almadım ama fırsat olarak milli takım kampına katıldım. "

S5 " Takım sporu olduğu için sosyal çevremi genişletti, disiplin ve zaman yönetimi kazandırdı. Okulda ve günlük hayatta insanlarla daha iyi iletişim kurmamı sağladı. "

S5 " Evet milli sporcu bursu alıyorum. "

K8 " Çoğu zaman saatlerce antrenman yapıyoruz bu yüzden kendimize vaktimiz kalmıyor

K1 " Şu anda maddi anlamda bir getirisi yok. "

V9 " Olumsuz etkilediğini düşünüyorum antrenmanlardan dolayı etkinlik yapamıyorum. "

V2 " Evet oldu bundan önce Eczacıbaşı'ndaydım orda bir miktar para alıyorduk. "

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere genç sporcuların yapmış oldukları spor branşlarından beklentileri maddi kazançlar elde etmenin yanı sıra yeni yerler keşfetmek, arkadaşlıklar edinmek, sosyalleşmek ve benzeri etkinlikleri antrenman, müsabaka dışında da yapabilmek istekleri gözlenmektedir.

Tablo 3.18. Mücadele sporu yapan genç sporcuların spordan beklentileri

Tema5	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	f
Mücadele Sporunu Yapan Genç Sporcuların Spordan Beklentileri	Sosyal İlişkiler ve Eğlence	Yeni yerler keşfetme olanağı buldum	G8	1
		Okul- antrenman- ev şeklinde bir hayat olduğu için sosyal yaşamımı olumsuz etkiliyor	BKS3- BKS6- G1- G3- G4	5
		Okul hayatımdaki çevremi olumsuz etkiledi.	BKS10	1
		Spor hayatımdaki arkadaş çevremi genişlettiği için olumlu etkiledi	BKS1- BKS2- BKS4- BKS7- BKS9- BKS10- G5- G6- G7- G8- J1- J2- J3- J4- J5- J6- J7- J8- J9- J10	20
		Çevremde saygınlık kattığı için olumlu etkiledi	BKS5- BKS8- G2- G10	4
		Çevremdeki insanlar beni önemseyip değer verdiği için olumlu etkileri	G2- G9	2
	Başarı, Performans ve Ödüller	Burs aldım	BKS7- G2- G4- G6- G8- G10- J1- J2- J3- J4- J5- J6- J7- J8- J9- J10	16
		Burs almadım	BKS1- BKS2- BKS3- BKS4- BKS5- BKS6- BKS8- BKS9- BKS10- G1- G3- G5- G7- G9	14
		Milli takım kampına gitme olanağı buldum	G2- G4- G8- G10- J4- J5- J6- J7- J8- J9- J10	12
Toplam				65

Tablo 3.18.'de spor hayatına devam eden sporcuların spordan beklentileri araştırıldığında 5. Temada 2 alt tema elde edildiği gözlemlenmiştir. Alt temalar bakıldığında Yeni yerler keşfetme olanağı buldum, Okul- antrenman- ev şeklinde bir hayat olduğu için sosyal yaşamımı olumsuz etkiliyor, Çevremdeki insanlar beni önemseyip değer verdiği için olumlu etkileri, Çevremdeki insanlarla başa çıkmayı öğrettiği için olumlu etkiledi, Okul hayatımdaki çevremi olumsuz etkiledi, Spor hayatımdaki arkadaş çevremi genişlettiği için olumlu etkiledi, Çevremde saygınlık kattığı için olumlu etkiledi, Burs aldım, Burs almadım, Milli takım kampına gitme olanağı buldum gibi kodlara erişilmiştir.

BKS6 " dışarıdaki arkadaşlarımla daha az vakit geçiriyoruz ve çok fazla sosyal birey değilim. "

G10 " Çevremde statü kazandığım için çevremi olumlu etkiledi. "

J6 " Sosyal çevremde bir adım önde hissettirdiği için beni olumsuz etkilemiyor. "

BKS7 " Türkiye 2. Olduğum için burs alıyorum. "

G7 "Burs olanağı olmadı. "

J8 " Millik bursunun yanında değişik ülkeler ve şehirler gördüm. "

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere genç sporcuların yapmış oldukları spor branşlarından beklentileri maddi kazançlar elde etmenin yanı sıra yeni yerler keşfetmek, arkadaşlıklar edinmek, sosyalleşmek ve benzeri etkinlikleri antrenman, müsabaka dışında da yapabilmek istekleri gözlenmektedir.

Tablo 3.19. Bireysel spor yapan genç sporcuların spordan beklentileri

Tema5	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	f
Bireysel Spor Yapan Genç Sporcuların Spordan Beklentileri	Sosyal İlişkiler ve Eğlence	Okul- antrenman- ev şeklinde bir hayat olduğu için sosyal yaşamımı olumsuz etkiliyor	A8- A9- Y1- Y5- Y7- Y8	6
		Spor hayatımdaki arkadaş çevremi genişlettiği için olumlu etkiledi	A1- A2- A3- A4- A6- A7- Y2- Y4- Y6- Y9- Y10	11
		Çevremde saygınlık kattığı için olumlu etkiledi	Y3	1
		Çevremdeki insanlar beni önemseyip değer verdiği için olumlu etkileri	A10	1
		Okul hayatımdaki çevremi olumsuz etkiledi.	A5	1
	Başarı, Performans ve Ödüller	BESYO'ya girerken ekstra puan alma imkanı olacak	A6	1
		Burs aldım	A3- Y2- Y6	3
		Burs almadım	A1- A2- A4- A5- A7- A8- A9- A10- Y1- Y3- Y4- Y5- Y7- Y8- Y9- Y10	16
Toplam			40	

Tablo 3.19.'da spor hayatına devam eden sporcuların spordan beklentileri araştırıldığında 5. Temada 2 alt tema elde edildiği gözlemlenmiştir. Alt temalar bakıldığında, Okul- antrenman- ev şeklinde bir hayat olduğu için sosyal yaşamımı olumsuz etkiliyor, Spor hayatımdaki arkadaş çevremi genişlettiği için olumlu etkiledi, Çevremde saygınlık kattığı için olumlu etkiledi Çevremdeki insanlar beni önemseyip değer verdiği için olumlu etkileri, Okul hayatımdaki çevremi olumsuz etkiledi, BESYO'ya girerken ekstra puan alma imkanı olacak, Burs aldım, Burs almadım, gibi kodlara erişilmiştir.

A5 " yoğun antrenmanlardan dolayı diğer arkadaşlarıma bazen vakit ayıramıyorum. "

Y2 " Bir mahalle çocuğundan sıyrılıp kaliteli bir çevreye sahip oldum. "

A6 " Besyo da özgeçmiş puanı veriliyor bu bir olanak oluyor. "

Y6 " Fenerbahçe'ye transfer olmam ve lise de milli sporcu olmam bana pek çok olanak sağladı. "

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere genç sporcuların yapmış oldukları spor branşlarından beklentileri maddi kazançlar elde etmenin yanı sıra yeni yerler keşfetmek, arkadaşlıklar edinmek, sosyalleşmek ve benzeri etkinlikleri antrenman, müsabaka dışında da yapabileme istekleri gözlenmektedir.

Tablo 3.20. Genç sporcuların spordan beklentilerinin karşılaştırmalı tematik analizi

Alt Tema	Takım Spor (f)	Mücadele Spor (f)	Bireysel Spor (f)	Toplam (f)	Açıklama
Sosyal İlişkiler ve Eğlence					
Yeni yerler keşfetme	5	1	0	6	Takım sporcuları bu konuda daha fazla fırsat bulduklarını ifade etmişlerdir.
Sosyalleşmeye katkı	4	5	6	15	Tüm gruplarda antrenmanların yoğunluğu sosyal yaşamı sınırlayıcı etken olarak görülmektedir.
Spor çevresi sayesinde sosyal çevre genişlemesi	20	20	11	51	En yaygın olumlu etki, sporun sosyal çevreyi genişletici rolüdür.
Saygınlık kazanma	3	4	1	8	Mücadele sporcuları bu etkiden daha fazla bahsetmiştir.
Değer görme	1	2	1	4	Her üç grupta da az sayıda katılımcı bu beklentiyi belirtmiştir.
Okul çevresine olumsuz etki	8	1	1	10	Takım sporcuları okul çevresiyle uyumsuzluk yaşadıklarını daha sık ifade etmişlerdir.
Başarı, Performans ve Ödüller					
Burs alma	7	16	3	26	Mücadele sporcuları arasında burs alan sayısı daha fazladır.
Burs alamama	25	14	16	55	Burs beklentisinin karşılanmadığı en çok takım sporcularında görülmüştür.
Milli takım kampına katılım	3	12	0	15	Bu olanaktan en çok mücadele sporcuları yararlanmışlardır.
BESYO'ya girişte avantaj	0	0	1	1	Sadece bireysel spor yapan bir katılımcı tarafından belirtilmiştir.

Tüm gruplar açısından değerlendirildiğinde, genç sporcuların spordan beklentileri arasında: sosyalleşme, arkadaşlık ve çevre edinme, maddi kazanım (burs, ücret vb.), yeni deneyimler yaşama ön plana çıkmaktadır. Bununla birlikte, takım sporlarında sosyalleşme ve arkadaşlık ön plandayken; mücadele sporlarda burs ve milli takım deneyimi; bireysel sporlarda ise kişisel gelişim ve akademik avantaj beklentileri öne çıkmaktadır. Sporunun branşına göre beklentilerinin çeşitlendiğini ve sporun sadece fiziksel değil, sosyal ve akademik yaşamla da yakından ilişkili olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3.21. Takım sporu yapan genç sporcuların yaşadıkları zorluklar

Tema6	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	f	
Takım Sporunu Yapan Genç Sporcuların Yaşadıkları Zorluklar	Takım İçi İletişim ve Uyum Sorunları	Takım içi uyumsuzluk	S3- V5	2	
	Rekabet ve Performans Baskısı	Profesyonel ligde oynamak veya daha iyi takımda oynamak hedefi	B1- B2- B3- B4- B5- V1- V5- V10	8	
		Türkiye'yi daha iyi şekilde temsil etmek	K4-K6- K9	3	
		Oynadığım mevkide en iyisi olmak	B6- B8- B10- V8	4	
		Milli sporcu olmak	S1- S2- S3- S4- S5- S6- K1- K2- K7- K8- K10- V2- V3- V7- V9	15	
	Fiziksel Yorgunluk ve Zedelenmeler	Torpil	B1- B3- B7	3	
		Kendi mevkimde değil de başka bir mevkide oynatılmam	B4	1	
		Maçlarda oynatılmamak	B6	1	
		Sakatlık	B8- S2- K2- K3- K4- K5- K6- V4-	8	
		Malzeme- saha eksikliği	S1- S6- K1- K7- K8- K9- V3- V7- V9	9	
	Zaman Yönetimi ve Kişisel Hayat	Aile	B2	1	
		Ev- spor salonu arasındaki mesafenin fazla olması	B3- B5- V8- V9- V10	5	
		Okul- sınavlar	B9- B10- S3- S4- S5- K10- V1	7	
		Kendimi geliştirmek	B9- K3- K5- V4- V6-	5	
		Meslek olarak devam ettirmek hedefim	B7	1	
	Toplam				67

Tablo 3.21.'de takım sporu yapan genç sporcuların yaşadıkları zorluklara bakıldığında 4 alt tema görülmektedir.

Bu alt temalarda ise, Takım içi uyumsuzluk, Profesyonel ligde oynamak veya daha iyi takımda oynamak hedefi, Türkiye'yi daha iyi şekilde temsil etmek, Oynadığım mevkide en iyisi olmak, Milli sporcu olmak, Torpil, Kendi mevkimde değil de başka bir mevkide oynatılmam, Maçlarda oynatılmamak, Sakatlık, Malzeme- saha eksikliği, Aile, Ev- spor salonu arasındaki mesafenin

fazla olması, Okul- sınavlar, Kendimi geliştirmek, Meslek olarak devam ettirmek hedefim gibi kodlar elde edilmiştir.

B1 " Torpilin karşıma çıkması oyunumu sergilememde bir engel teşkil etti. Bir diğer zorlaştıran unsur antrenmandan uzak kaldığım zaman vücudum hamlaması ve yorgunluk hissetmem. "

S3 " Hem okula hem spora yetişmeye çalışmak. Takım içi uyumsuzluklar. "

K7 " Malzeme ve saha sıkıntısının olması sporumu yapmam engel oluyor. "

V8 " Gece geç saatlerde eve dönmek zor olduğu için sporu yapmakta zorlanıyorum. "

B5 " Başlarken hedefim yoktu. İlerleyen zamanlarda takımlardan teklif aldıkça hedeflerim oluşmaya başladı. "

S5 " Hedefim en başından beri milli takımdı. Antrenörlerimin bilgisi ve hedefime yönelik çalıştırması işimi kolaylaştırdı. Kadın takımlarına yeterli önemin verilmemesi zorlaştırdı diyebilirim. "

K10 " Takımın ilk 11 ine girmek istiyordum. Şimdi milli takımda olmak istiyorum. "

V9 " Milli takıma çıkmak istiyorum fakat voleybol branşında bu işin zor olduğunu düşünüyorum. "Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere sporcuların yaşadıkları zorlukların ve hedeflerine ulaşmalarını engelleyen faktörlerin neler olduğu ifade edilmiştir.

Tablo 3.22. Mücadele sporu yapan genç sporcuların yaşadıkları zorluklar

Tema6	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	f	
Mücadele Sporunu Yapan Genç Sporcuların Yaşadıkları Zorluklar	Fiziksel Yorgunluk ve Sakatlıklar	Kilo düşümü	BKS1- BKS2- BKS3- BKS4- BKS7- G1- G3- G5- G6- G7- G8- G10- J1- J2- J3- J4- J5- J6- J7- J9- J10	21	
		Sakatlık	BKS2- BKS5- BKS6- BKS8- G2- G3- G4- G5- G7- G8- G9- J5- J6- J7- J8- J9- J10	17	
	Zihinsel ve Psikolojik Baskı	Müsabaka öncesi- sonrası duygularım	BKS4- BKS10- J9- J10	4	
		Maddi sıkıntı	BKS2	1	
		Aile	BKS8- BKS9- J10	3	
		Okul- sınavlar	BKS6	1	
		Malzeme- saha eksikliği	G6	1	
	Antrenman Yoğunluğu ve Zaman Yönetimi	Antrenman kaçırmak	J6	1	
	Rekabet ve Performans Baskısı	Prestijli yarışlara katılıp başarılar getirmek (Olimpiyat, Dünya, Avrupa, Balkan vb.)	BKS1- BKS3- BKS6- BKS9- G2- G3- G4- G5- G7- G8- G9- G10- J1- J2- J4- J5- J7- J8- J9- J10	20	
		Kendimi geliştirmek	BKS7- J6	2	
		Milli sporcu olmak	BKS2- BKS4- BKS5- BKS8- BKS10- G1- G6- J3	8	
	Toplam				69

Tablo 3.22.'de Mücadele sporu yapan genç sporcuların yaşadıkları zorluklara bakıldığında 4 alt tema görülmektedir. Bu alt temalarda ise, Kilo düşümü, Sakatlık, Müsabaka öncesi- sonrası duygularım, Maddi sıkıntı, Aile, Okul- sınavlar, Malzeme- saha eksikliği, Antrenman kaçırmak, Prestijli yarışlara katılıp başarılar getirmek (Olimpiyat, Dünya, Avrupa, Balkan vb.), Kendimi geliştirmek, Milli sporcu olmak gibi kodlar elde edilmiştir.

BKS4 " Müsabaka öncesi heyecanlı olmam benim için bir engeldir. Kilo düşmek bir engel oluyor. "

G8 " Sakatlık yaşadığımda kilo aldım ve sahalara geri dönmek zor oldu. Mental olarak toparlanmakta zorluk çektim. "

J6 " Sakatlıklar, kilo düşümü, antrenman kaçırmak ve performanstan düşmek. "

BKS8 " İlk başlarda kilo vermek hedefimdi daha sonrasında milli takım hedefim oldu. "

G4 " Hedeflerim vardı ve kademe kademe ulaştım. Türkiye şampiyonu oldum, milli takıma girdim derece sağladım. "

J1 “ Evet bir hedefim vardı milli takıma girmek bunu da başardım sıra dünya şampiyonası. ”

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere sporcuların yaşadıkları zorlukların ve hedeflerine ulaşmalarını engelleyen faktörlerin neler olduğu ifade edilmiştir.

Tablo 3.23. Bireysel sporu yapan genç sporcuların yaşadıkları zorluklar

Tema6	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	f
Bireysel Spor Yapan Genç Sporcuların Yaşadıkları Zorluklar	Fiziksel Yorgunluk ve Sakatlıklar	Sakatlık	A6-A8- Y1- Y7- Y8	5
		Torpil	Y2	1
		Psikolojim	Y10	1
	Zaman Yönetimi ve Denge Kurma	Antrenman kaçırmak veya antrenmanların erken saatte olması	Y4	1
		Ailem	A1	1
		Ev- spor salonu arasındaki mesafenin fazla olması	A7- Y3	2
		Okul- sınavlar	A3- Y8- Y9	3
	Finansal Zorluklar ve Kaynak Bulma	Malzeme- saha eksikliği	A1- A2- A4- A5- A6- A9- A10- Y5- Y7	9
	Rekabet ve Performans Baskısı	Kendimi geliştirmek	A1- A2- A4- A8- A9- A10- Y1- Y5- Y7- Y8- Y9	11
		Milli sporcu olmak	A3- A6 Y3- Y4	4
		Prestijli yarışlara katılıp başarılar getirmek (Olimpiyat, Dünya, Avrupa, Balkan vb.)	A5- A7- Y2- Y6- Y10	5
	Toplam			43

Tablo 3.23.’te bireysel spor yapan genç sporcuların yaşadıkları zorluklara bakıldığında 4 alt tema görülmektedir. Bu alt temalarda ise, Sakatlık, Torpil, Psikolojim, Antrenman kaçırmak veya antrenmanların erken saatte olması, Ailem, Ev- spor salonu arasındaki mesafenin fazla olması, Okul- sınavlar, Malzeme- saha eksikliği, Kendimi geliştirmek, Milli sporcu olmak, Prestijli yarışlara katılıp başarılar getirmek (Olimpiyat, Dünya, Avrupa, Balkan vb.) gibi kodlar elde edilmiştir.

A4 “ insanların düşünceleri bana engeldi ve koşacak alan bulamamak zor. ”

Y5 “ Bir dönem havuzumuzda istenmedik, kas ağrıları ve dinlenecek süre yok. ”

A7 “ Olimpiyat sporcusu olmak istiyorum ama bu spora küçük yaşlarda başlanması gerektiği için geç başlamanın engelini yaşıyorum. ”

Y6 “ Sporcular kendi hedefini kendi koyar, ben olimpiyat hariç bütün hedeflerime ulaştım. ”

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere sporcuların yaşadıkları zorlukların ve hedeflerine ulaşmalarını engelleyen faktörlerin neler olduğu ifade edilmiştir.

Tablo 3.24. Genç sporcuların yaşadıkları zorlukların karşılaştırmalı tematik analizi

Temalar	Takım Sporları	Mücadele Sporları	Bireysel Sporlar	Genel Değerlendirme
1. Fiziksel Yorgunluk ve Sakatlıklar	Sakatlık, mevkide oynatılmama, yorgunluk	Kilo düşümü, sakatlık	Sakatlık	Tüm spor türlerinde sakatlık ortak bir zorluk olarak öne çıkmaktadır. Mücadele sporlarında kilo düşümü fiziksel yükü artırırken; takım sporlarında mevkide oynatılmama da fiziksel ve mental yükü tetiklemektedir.
2. Zihinsel/Psikolojik Baskı ve Rekabet	Milli sporcu olma, prestijli hedefler, performans baskısı	Müsabaka öncesi psikoloji, prestijli yarışlara katılım, milli takım hedefi	Kendini geliştirme, prestijli yarışlar, milli sporcu olma	Tüm gruplarda üst düzey hedefler (milli takım, olimpiyat vb.) önemli bir motivasyon kaynağı olmakla birlikte baskı unsuru olarak da görülmektedir. Takım sporlarında rekabet içi uyum da psikolojik baskıyı artırmaktadır.
3. Sosyal ve Duygusal Faktörler	Takım içi uyumsuzluk, aile, torpil	Aile, maddi sıkıntılar	Aile, torpil, sosyal baskı (psikoloji, düşünceler)	Aile faktörü üç grupta da zorluk olarak vurgulanmıştır. Takım ve bireysel sporlarda "torpil" ve adaletsizlik algısı dikkat çekicidir. Bireysel sporlarda sosyal izolasyon ve öz algı da psikolojik bir yük olarak hissedilmiştir.
4. Zaman Yönetimi ve Eğitimle Uyum	Okul-sınavlar, ev-spor salonu mesafesi	Okul-sınavlar, antrenman kaçırma	Okul-sınavlar, antrenman saatleri	Eğitim- spor dengesi üç grup için de ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Zaman yönetimi ve mekânsal erişim (mesafe vb.) özellikle takım ve bireysel sporcular için öne çıkmaktadır.
5. Altyapı ve Kaynak Yetersizliği	Malzeme ve saha eksikliği	Malzeme-saha eksikliği	Malzeme-saha eksikliği	Tüm sporlarda ortak sorun: altyapı ve kaynak eksikliği. Özellikle bireysel sporcularda daha yoğun dile getirilmiştir.
6. Kişisel Hedef ve Kariyer Planları	Meslek olarak sürdürme, oynadığı mevkide en iyi olma	Olimpiyat, milli takım, gelişim hedefi	Olimpiyat, milli takım, geç başlama engeli	Her üç grupta da kişisel hedefler önemli birer motivasyon unsuru. Ancak mücadele ve bireysel sporlarda hedefler bireyin kendi çabasıyla şekillenirken, takım sporlarında süreç daha karmaşık ve takım dinamiklerine bağlıdır.

Her üç spor türü için fiziksel sakatlıklar ve mental baskı en temel zorluklardır. Eğitim hayatı ile sporun dengelenmesinde güçlük yaşanmaktadır. Milli takıma girme ve prestijli yarışmalara katılma arzusu her üç spor branşında ortak özellik olarak göze çarpmaktadır. Mücadele sporlarında kilo düşümü ve müsabaka öncesi psikolojik stres ön plandayken Takım

sporlarında iç rekabet, torpil ve takım uyumsuzlukları daha belirgindir. Bireysel sporlarda ise yalnızlık, dış çevre baskısı ve geç başlama dezavantajı daha çok vurgulanmıştır.

Tablo 3.25. Takım sporu yapan genç sporcuların spor branşının geleceğine ilişkin beklentileri

Tema7	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	f
Takım Sporunu Yapan Genç Sporcuların Spor Branşının Geleceğine İlişkin Beklentileri	Sporun Popülerliğinin Artması	Spor branşının tanıtımlarını daha iyi yapmalarını	B4- B9- B10- S2	4
		Kulüpleri daha fazla arttırıp desteklemelerini	B8- B9- K1- K4- K6- K8- K9- K10- V5	9
	Profesyonel Fırsatların Gelişmesi	Hakemleri iyi yetiştirmelerini ve kontrol etmelerini	B2- V7	2
		Malzeme- saha eksikliğini gidermelerini	B1- B3- B4- B7- S4- K2- K3- K5- K7- V6- V3- V9	12
		İstek ve şikayetleri direk sporcuların iletebilecekleri bir iletişim ağı oluşturmaları	S1	1
		Torpili azaltmalarını	V8- V7- V10	3
	Uluslararası Başarı ve Rekabet	Sporcu taramalarını arttırmalarını	B6-	1
		Türk oyunculara daha önem verilmesini	B5- B8- S3- S5- V2	5
	Fiziksel ve Psikolojik Sağlığa Yararları	Çocuklarını desteklesinler	B1- B2- B3- B6- B7- B9- B10- S1- S3- S4- S5- S6- K3- K4- K5- K6- K7- K10- V1- V2- V3- V4- V5- V7- V8- V9- V10	27
		Çocuklarını spora yönlendirsinler	B4- B5- B8- K1	4
		Çocuklarına uygun spor dallarını seçsinler	S2- K2- K8- K9- V6	5
	Toplam			

Tablo 3.25.'te Takım sporu yapan genç sporcuların spor branşının geleceğine ilişkin beklentileri ise, 4 alt tema ortaya çıkarmıştır. Oluşan bu alt temaların kodları; Spor branşının tanıtımlarını daha iyi yapmalarını, Kulüpleri daha fazla arttırıp desteklemelerini, Hakemleri iyi yetiştirmelerini ve kontrol etmelerini, Malzeme- saha eksikliğini gidermelerini, İstek ve şikayetleri direk sporcuların iletebilecekleri bir iletişim ağı oluşturmaları, Torpili azaltmalarını, Sporcu taramalarını arttırmalarını, Türk oyunculara daha önem verilmesini, Çocuklarını desteklesinler, Çocuklarını spora yönlendirsinler, Çocuklarına uygun spor dallarını seçsinler gibi beklentilerin olduğu görülmüştür.

B5 " Türk oyuncularına daha önem verilmelidir ve torpili önlemleri. "

S4 " Destek. Yaptığım spor zaten tanınan bir spor değil ve her sporcu gibi bende ülkem için bu sporu yapıyorum ama başarılarımız bilinse daha mutlu olurum ve kızların erkek sporcularla eşit değer görmesini istiyorum. "

K3 " Kulüplere finansal destek yapmalarını isterdim. "

V7 " Yandaş hakem sorunu yaşıyoruz bununla ilgili çalışma yapmalarını isterim. "

B6 " Aileler çocuklarına destek vermelidir. Spordan da maddi kazançta elde edileceğini sporun da bir iş olduğunu araştırmalıdır. "

S5 " Çocukları eğer bu spordan keyif alıyorsa özellikle sınav dönemleri ders baskısı kurarak uzaklaştırmamalarını önerebilirim. Çünkü bu dönemlerde tam tersi bu sporun derslerimi engellediğini değil çok daha odaklı çalışmamı sağladığını gördüm. "

K5 " Ailelerin işleri ne kadar yoğun olsa da çocuklarını destek olmalılar. "

V6 " Çocuklarının yeteneklerini keşfetsinler ve doğru branşlara yönlendirsinler. "

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere sporcular beklentilerini ve sporlarının olumsuz yanlarının iyileştirilmelerini ifade etmişlerdir.

Tablo 3.26. Mücadele sporu yapan genç sporcuların spor branşının geleceğine ilişkin beklentileri

Tema7	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	f	
Mücadele Sporunu Yapan Genç Sporcuların Spor Branşının Geleceğine İlişkin Beklentileri	Popülerlik ve Tanınırlık Artışı	Spor branşının tanıtımlarını daha iyi yapmalarını	BKS2	1	
	Profesyonel Kariyer Fırsatlarının Gelişmesi	Millilik kriterlerinin değiştirilmesi	BKS10	1	
		Müsabaka yaş aralığının esnetilmesi	BKS1	1	
		Sporculara daha önem verilmesini	BKS5- BKS6- BKS7- G1- G3- G4	6	
		Antrenman çeşitliliği için yurtdışındaki sporcularla antrenman yapma imkanının verilmesi	BKS9	1	
		Malzeme- saha eksikliğini giderilmesi	B1- B3- B4- B7- S4- K2- K3- G2- G5- G7- J2- J3- J5- J6- J10	15	
	Fiziksel ve Psikolojik Gelişim	Diyetisyenleri çoğaltmalarını	G10	1	
		Kulüpleri daha fazla arttırıp desteklemelerini	BKS2- BKS8- G6- G9- J7- J8- J9	7	
		Kamp eğitim merkezlerinin arttırılması	BKS3	1	
		Isınma odalarını arttırmaları	G8- J1- J4	3	
	Sosyal ve Kültürel Değişim	Çocuklarını desteklesinler	BKS2- BKS3- BKS5- BKS10- G2- G3- G5- G8- G10- J1- J2- J3- J4- J5- J6- J7- J8- J9- J10	19	
		Çocuklarını spora yönlendirsinler ve önyargılı olmasınlar	BKS1- BKS6- BKS7- BKS8- G1- G4- G7	7	
		Çocuklarına uygun spor dallarını seçsinler	BKS4- BKS9- G6- G9	4	
	Toplam				67

Tablo 3.26.'da Takım sporu yapan genç sporcuların spor branşının geleceğine ilişkin beklentileri ise, 4 alt tema ortaya çıkarmıştır. Oluşan bu alt temaların kodları; Spor branşının tanıtımlarını daha iyi yapmalarını, Millilik kriterlerinin değiştirilmesi, Müsabaka yaş aralığının esnetilmesi, Sporculara daha önem verilmesini, Antrenman çeşitliliği için yurtdışındaki sporcularla antrenman yapma imkanının verilmesi, Malzeme- saha eksikliğini giderilmesi, Diyetisyenleri çoğaltmalarını, Kulüpleri daha fazla arttırıp desteklemelerini, Kamp eğitim merkezlerinin arttırılması, Isınma odalarını arttırmaları, Çocuklarını desteklesinler, Çocuklarını spora yönlendirsinler ve önyargılı olmasınlar, Çocuklarına uygun spor dallarını seçsinler gibi beklentilerin olduğu görülmüştür.

BKS10 " Milli eğitim kriterlerini değiştirmelerini isterim. Dünya şampiyonası şartını kaldırmalarını isterim."

BKS3 " Kamp eğitim merkezlerini arttırabilirler."

BKS9 " Yurtdışındaki rakiplerimizle de antrenmanlar maçları yapmamızı sağlayabilirler. "

G10 " Kulüplere diyetisyen görevlendirmelerini ve daha çok eğitimsel seminerlerin verilmesini isterim. "

J4 " Isınma odalarının artırılması. "

J10 " Kıyafetleri biraz daha hafif yapmalarını ve malzeme desteği vermelerini isterim. "

BKS2 " Kız çocuklarına asla boks sporunu yapamaz gibi konuşmasınlar. Yapılan sporun maddi kısmına bakılmamalarını. Başarısız olduklarında devam etmeleri için destek vermelerini. "

G2 " Çocuklarının önünü kapatmasınlar. Güreş kıyafetlerinden dolayı eleştirmesinler. "

J1 " Çocukların kendini korumayı öğreneceği için ailelere bu branşa çocuklarını göndermelerini tavsiye ederim. "

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere sporcular beklentilerini ve sporlarının olumsuz yanlarının iyileştirilmelerini ifade etmişlerdir.

Tablo 3.27. Bireysel sporu yapan genç sporcuların spor branşının geleceğine ilişkin beklentileri

Tema7	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	f
Bireysel Spor Yapan Genç Sporcuların Spor Branşının Geleceğine İlişkin Beklentileri	Bireysel Sporların Popülerliğinin Artması	Spor branşının tanıtımlarını daha iyi yapmalarını	A8- Y6- Y7	3
		Kulüpleri daha fazla arttırıp desteklemelerini	Y2- Y8	2
		Malzeme- saha eksikliğini gidermelerini	A2- A6-A9- Y2- Y3- Y4- Y7- Y9	8
	Profesyonel Kariyer Fırsatlarının Gelişmesi	Hakemleri iyi yetiştirmelerini ve kontrolunu	Y2	1
		Sporculara daha çok önem verilmesini	A1- A2-A3- A4- A5- A7- A10- Y1- Y2- Y4- Y5- Y8-	12
	Fiziksel ve Psikolojik Sağlık Üzerinde	Milli eğitim ile ortak çalışmalar yapmaları	Y10	1
	Toplumsal Kabul ve Kadın Sporcuların Artan Katılımı	Çocuklarını desteklesinler	A1- A6- A7- A8- A9- A10- Y5- Y6- Y7- Y10	10
		Çocuklarını spora yönlendirsinler	A2- A3- A4- A5- Y3- Y4- Y8- Y9	8
		Çocuklarına uygun spor dallarını seçsinler	Y1- Y2	2
	Toplam			

Tablo 3.27.'de takım sporu yapan genç sporcuların spor branşının geleceğine ilişkin beklentileri ise, 4 alt tema ortaya çıkarmıştır. Oluşan bu alt temaların kodları; Spor branşının

tanıtımlarını daha iyi yapmalarını, Kulüpleri daha fazla arttırıp desteklemelerini, Malzeme-saha eksikliğini gidermelerini, Hakemleri iyi yetiştirmelerini ve kontrolünü, Sporculara daha çok önem verilmesini, Milli eğitim ile ortak çalışmalar yapmaları, Çocuklarını desteklesinler, Çocuklarını spora yönlendirsinler, Çocuklarına uygun spor dallarını seçsinler gibi beklentilerin olduğu görülmüştür.

A3 " Sporcu kalitesine dikkat etmelerini istiyorum. "

A5 " Okul okuyan sporculara destek olabilirler. "

Y9 " Yüzme branşı ile ilgili tesis sayısını arttırmalıdır. "

A10 " Aileler çocuklarını ilgilendiği bu spor branşında tüm zorluklarına rağmen başarılıda olsa başarısızda olsa her zaman yanlarında olup destek sağlamalarını öneririm. "

Y5 " Aileler çocuklarını yüzmeye getirilmelidir. Spor olarak yapmasalar da kendilerini kurtaracak kadar yüzmeye öğrenilmelidirler. "

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere sporcular beklentilerini ve sporlarının olumsuz yanlarının iyileştirilmelerini ifade etmişlerdir.

Tablo 3.28. Genç sporcuların spor branşlarının geleceğine ilişkin beklentilerinin karşılaştırmalı tematik analizi

Temalar	Takım Sporları (f)	Mücadele Sporları (f)	Bireysel Sporlar (f)	Genel Değerlendirme
1. Popülerlik ve Tanıtım	Sporun tanıtımı (4), kulüp desteği (9)	Sporun tanıtımı (1), kulüp desteği (7)	Sporun tanıtımı (3), kulüp desteği (2)	Tüm gruplarda spor branşlarının tanıtımının artırılması ve kulüplerin desteklenmesi beklentisi ortak görülmektedir.
2. Altyapı ve Donanım	Malzeme-saha eksikliği (12)	Malzeme-saha eksikliği (15), kamp ve ısınma odaları (4)	Malzeme-saha eksikliği (8)	Altyapı eksiklikleri (malzeme, saha, tesis) tüm spor türlerinde sıklıkla dile getirilmiştir.
3. Profesyonel Fırsatlar	Hakem yetiştirme (2), torpilin azaltılması (3), iletişim ağı (1), sporcu taraması (1)	Millilik kriteri (1), yaş sınırı (1), yurtdışı kampı (1), sporculara önem (6)	Hakem yetiştirme (1), sporculara önem (12), MEB ile iş birliği (1)	Bireysel sporlarda “sporculara değer verme” vurgusu çok belirgindir. Mücadele sporlarda sistemsel yapının değişimi ve fırsat eşitliği öne çıkarken, takım sporlarda daha çok adil yönetim beklentisi vardır.
4. Aile ve Toplum Desteği	Çocukları destekleme (27), spora yönlendirme (4), uygun branş seçimi (5)	Çocukları destekleme (19), spora yönlendirme ve önyargıları kırma (7), uygun branş seçimi (4)	Çocukları destekleme (10), spora yönlendirme (8), uygun branş seçimi (2)	Aile desteği tüm spor gruplarında ortak ve güçlü bir temadır. Mücadele sporlarda toplumsal önyargılar da sıkça dile getirilmiştir.
5. Eğitim ile Entegrasyon	-	-	MEB ile ortak çalışma (1)	Bu tema sadece bireysel sporlarda yer almış, spor ve eğitimin birlikte yürütülmesi vurgulanmıştır.
Toplam f	73	67	47	Takım sporu yapanlar en fazla beklenti dile getiren gruptur. Bireysel sporlarda ise beklentiler daha odaklıdır.

Tüm gruplar spor branşlarının kamuoyuna daha fazla tanıtılması ve görünürlüğünün artırılması gerektiğini ifade etmiştir. Takım sporcuları daha adil bir sistem, mücadele sporcuları ise yurtdışı olanakları ve millilik sistemi gibi yapısal değişiklikler istemektedir. Özellikle kız çocuklarının spora katılımında aile ve toplum desteği vurgulanmakta; önyargıların kırılması gerektiği belirtilmektedir. Tesis, malzeme ve antrenman alanı eksikliği; neredeyse tüm katılımcılar tarafından dile getirilmiş ve ortak bir sorun alanı olarak öne çıkmıştır. Bireysel sporcularda eğitimle sporun birlikte yürütülebilmesi konusunun önemi vurgulanmıştır.

Tablo 3.29. Genç sporcuların yaptıkları spor branşlarının kendileri için anlamları

Tema7	Alt- Tema	Kodlar	Katılımcılar	f
Genç Sporcuların Yaptıkları Spor Branşlarının Kendileri İçin Anlamları	Takım sporcuları için anlamı (metafor)	Kalp	B1- B3- B5- B7- B8- K2- K6- K7- V2- V9	10
		El- Kol	B2- K1- K10	3
		Beyin	B4- B9- B10- S2- S6- K3- K4- K5- K9- V1- V3- V4- V5- V6- V7- V8	16
		Göz	B6- S1- K8- V10	4
		Akciğer	S3- S5	2
	Mücadele sporcuları için anlamı (metafor)	Kalp	BKS5- BKS7- BKS8- BKS10- G1- G3- G4- G8- G9- G10- J3- J5- J6- J7- J8- J10	16
		Beyin	BKS6	1
		Nefes	G7- J1	2
		Göz	J9	1
		El- Kol	BKS1- BKS4- BKS9- G5- G6- J4	6
		Bacak	J2	1
		Göğüs	G2	1
		Dalak	BKS3	1
	Kaval kemiğim	BKS2	1	
	Bireysel sporcuları için anlamı (metafor)	Kalp	A1- A6- A8- A9- A10- Y2- Y3- Y5	8
		El- Kol- Omuz	Y4- Y6- Y8	3
		Beyin	A3- A4- Y1- Y9	4
		Bacak	A7	1
		Dalak	A2- A5	2
		Karaciğer	Y7	1
	Toplam			

Tablo 3.29.'da Genç sporcuların yaptıkları spor branşlarının kendileri için anlamları sorulduğunda sporculardan elde edilen kodlar; Kalp, El- Kol, Beyin, Göz, Akciğer, Kalp, Beyin, Nefes, Göz, El- Kol, Bacak, Göğüs, Dalak, Kaval kemiğim, Kalp, El- Kol- Omuz, Beyin, Bacak, Dalak, Karaciğer gibi eşleştirmeler olmuştur.

B6 " Vücudumda bir organın adı basketbol olsaydı bu gözlerim olurdu görmeden hiçbir şey yapamam. "

S5 " Yapmış olduğum sporu akciğerime benzetiyorum. Akciğerimin adını sualtı hokeyi derdim. "

K1 " Vücudumda bir organın adı kriket olsaydı bu kolum olurdu. "

V5 " Vücudumda bir organın adı voleybol olsaydı bu beyinim olurdu. "

BKS2 " Vücudumda bir organın adı boks olsaydı kaval kemiğim olurdu. "

G2'' Vücudumda bir organın adı güreş olsaydı göğsüm olurdu. ''

J7 '' Vücudumda bir organın adı judo olsaydı kalbim olurdu. ''

A2 '' Vücudumda bir organın adı atletizm olsaydı bu organım dalak olurdu. ''

Y8 '' Vücudumda bir organın adı yüzme olsaydı omuzum olurdu. ''

Katılımcı ifadelerinden görüldüğü üzere sporcular branşlarında en önem verdiği organlarının adlarını yaptıkları branş ile eşleştirdikleri görülmüştür.

Tablo 3.30. Genç sporcuların spor branşlarının metaforik algılarının spor türlerine göre dağılımı

Metafor (Organ)	Takım Sporları (f)	Mücadele Sporları (f)	Bireysel Sporlar (f)	Toplam (f)
Kalp	10	16	8	34
Beyin	16	1	4	21
El- Kol	3	6	-	9
Göz	4	1	-	5
Akciğer	2	-	-	2
Nefes	-	2	-	2
Bacak	-	1	1	2
Göğüs	-	1	-	1
Dalak	-	1	2	3
Kaval kemiği	-	1	-	1
Omuz (El-Kol-Omuz)	-	-	3	3
Karaciğer	-	-	1	1
				Toplam: 85

Kalp metaforu tüm gruplarda en sık kullanılan simge olmuş, özellikle mücadele sporcularında öne çıkmıştır. Beyin metaforu, özellikle takım sporlarında stratejik düşünce ve koordinasyonla ilişkilendirilmiştir. Bireysel sporcular, bazı benzersiz organları (karaciğer, omuz, dalak) kullanarak sporla kurdukları daha kişisel ve öznel ilişkiyi yansıtmıştır. Bu veriler, genç sporcuların spor branşlarını sadece fiziksel bir aktivite olarak değil, bedensel bir metafor üzerinden kimliksel bir aidiyet ve anlam yükleme süreciyle ele aldıklarını ortaya koymaktadır.

4. BÖLÜM

TARTIŞMA

Yapılan bu çalışmada, takım, mücadele ve bireysel sporlar ile aktif olarak spor hayatlarına devam eden genç sporcuların spor yaşamları boyunca yaşadıkları fırsat ve zorlukların ortaya koyulması amaçlanmıştır.

4.1 Genç Sporcuların Spor Yaşamlarında Karşılaştıkları Fırsatlar

Birince bölümde yapılan çalışmanın analizleri ışığında sporcuların karşılaştıkları fırsatları takım, mücadele ve bireysel sporlar olarak 3 başlıkta incelenmiş olup temalar altında toplanmıştır. Tablolardan elde edilen bulgulara göre, fırsatlar genel olarak maddi manevi imkanlar, kişisel ve mesleki gelişim, sosyal çevrenin gelişimi, fiziksel sağlık ve performans gelişimi gibi alt temalarda toplanmıştır.

Yapılan araştırmada tablo 3.4'üne baktığımızda elde edilen bulgular, genç sporcuların spor branşlarını seçme süreçlerinde etkili olan faktörlerin dört ana tema altında toplandığını göstermektedir: bireysel ve psikolojik faktörler, sosyal ve ilişkisel faktörler, fiziksel ve sağlıkla ilgili faktörler ile motivasyonel ve dışsal faktörler. Bireysel ve psikolojik faktörler tüm spor türlerinde etkili olurken; özgüven, sabır, tutku, hırs, azim gibi bireysel özelliklerin spor tercihinde belirleyici olduğu görülmektedir. Takım sporlarında çekişme, estetik ve sosyalleşme gibi unsurlar öne çıkarken, mücadele sporlarında disiplin, stres ve özgüven gibi faktörler ön plandadır. Bireysel sporlarda ise eğlence, öz keşif ve odaklanma gibi unsurlar belirleyici olmuştur. Sosyal ve ilişkisel faktörler açısından tüm branşlarda aile, arkadaş ve antrenör etkisi belirgin şekilde hissedilirken; takım ruhu özellikle takım sporlarında ön plana çıkmaktadır. Fiziksel ve sağlıkla ilgili faktörler, tüm branşlar için ortak bir motivasyon kaynağı olurken; güç, dayanıklılık ve sağlıklı yaşam arzusu spor seçiminde etkili olmuştur. Motivasyonel ve dışsal faktörler açısından ise medya, başarı beklentisi ve spor yapma isteği öne çıkmaktadır. Ancak bu faktörlerin dağılımı branşlara göre farklılık göstermektedir. Örneğin, okul takımı ve medya etkisi takım sporlarında daha baskınken; mücadele sporlarında savunma veya önyargı gibi unsurlar belirginleşmektedir. Literatür incelendiğinde, yürütülen çalışmanın; Kızılet, Özkan ve Arslan'ın (2021) bireysel ve takım sporu yapan sporcular ile yaptıkları araştırmada sporcuları spora teşvik eden unsurların en başında ailenin etkisinin en fazla olduğunu bildirmektedirler. Sunay ile Saraçoğlu'nun (1997) çalışmasında Türkiye'de lisanslı spor yapan sporcuların futbol dışında kalan spor branşlarına yönelmelerinde genellikle sporu sevdikleri için tercih ettikleri ve bu branşlara yönelmelerinde aile, arkadaş çevresi ve antrenörler en etkili unsurlar olduğunu diğer yönelme faktörleri olan televizyon ve basın gibi kitle iletişim araçlarının etkisi oldukça düşük olduğunu ortaya koymaktadırlar. Alibaz ve diğ. (2006) Türkiye'de üst düzeyde Taekwondo, Karate ve Kick-Boks sporcuları ile yaptıkları araştırmada sporcuların spora başlamasında etkili olan faktörlerin başında antrenör ve ailenin geldiğinin sonucuna

varmaktadırlar. Bu araştırma yapılan araştırmalarla benzerlik gösterse de ele alınan konular daha kapsamlı ve ayrıntılı bir biçimde incelenmesi açısından farklılık arz etmektedir. Araştırma kapsamında ayrıntılı olarak ele alınan bir diğer konu, spor türlerine göre aile ve çevre tepkilerinin değerlendirilmesidir.

Tablo 3.8'de sunulan veriler doğrultusunda, genç sporcuların aileleri ve sosyal çevrelerinin spora yönelik olumlu ya da olumsuz tutumları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Veriler incelendiğinde, tüm spor türlerinde en yaygın görülen durumun "aile desteği" olduğu dikkat çekmektedir. Takım sporları yapan katılımcıların %47'si (f=33), mücadele sporları yapanların %31,7'si (f=19) ve bireysel sporlarla ilgilenenlerin %34,2'si (f=13) ailelerinin destekleyici tutum sergilediğini belirtmiştir. Bununla birlikte, bazı katılımcılar başlangıçta aile desteğinin olmadığını ancak zamanla destek görmeye başladıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum özellikle mücadele ve bireysel spor branşlarında (f=5 ve f=4) daha belirgin görülmektedir. Babaların desteği, mücadele (f=5) ve bireysel (f=1) spor branşlarında sınırlı olarak belirtilmiş, takım sporlarında bu kod altında bir görüşe rastlanmamıştır. Aile desteğinin hiç bulunmadığını ifade edenler ise oldukça azdır ve yalnızca mücadele (f=1) ve bireysel sporlarda (f=2) görülmektedir. Çevrenin yaklaşımı açısından değerlendirildiğinde, mücadele sporlarında çevreden olumlu etkilendiğini belirtenlerin (f=19), takım (f=14) ve bireysel sporlarla (f=5) ilgilenenlere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Buna karşın çevresel olumsuzlukların katılımcıları kötü etkilemediğini belirten genç sporcuların sayısı da dikkat çekicidir. Takım (f=16), bireysel (f=13) ve mücadele sporları (f=11) yapan bazı bireyler çevresel olumsuzluklara rağmen motivasyonlarını sürdürdüklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, takım sporlarıyla ilgilenen bazı katılımcılar (f=4), çevrelerinin spor hakkında bilgisiz olduğunu ve bu nedenle yorum yapmadıklarını ifade etmiştir. Bu durum diğer spor türlerinde gözlenmemiştir. Sonuç olarak, aile ve çevre desteği, gençlerin spor branşı tercihlerinde ve devamlılıklarında önemli bir etken olarak öne çıkmakta; ancak bu destek, spor türüne göre farklılık göstermektedir. Takım sporlarında daha yaygın bir aile desteği görülürken, mücadele sporlarında çevresel olumlu yaklaşım daha ön plandadır. Öte yandan, bireysel sporlarda hem aile desteğinin hem de çevresel olumlu etkileşiminin daha düşük olduğu gözlenmiştir. Literatüre baktığımızda; Bulur (2021) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, ebeveynlerin boks sporuna ilişkin beklentilerinin yüksek olduğu, çocuklarının bu spora çeşitli nedenlerle başladığı ve bazı durumlarda endişe duydukları belirlenmiştir. Boks sporuna yönelik olumlu tutum sergileyen ailelerin yanı sıra, olumsuz yaklaşan ebeveynlerin de bulunduğu tespit edilmiştir. Albayrak'ın (2019) yapmış olduğu araştırmada kadın güreş sporcularının karşılaştığı temel sorunlar arasında, toplumun ataerkil değer yargıları, ailenin geleneksel beklentileri, evliliğin kadın için zorunlu bir rol olarak görülmesi ve kadınların ekonomik özgürlüğüne yeterince önem verilmemesi yer almaktadır. Bu durum, kadın sporcuların spor yaşamlarını sürdürmelerinde çeşitli engellerle karşılaştıklarını ortaya koymaktadır. Uğraş'ın (2024) yapmış olduğu araştırmada ailesi ve sosyal çevresinin desteğinin sporcu açısından başarılı olmasını sağladığını ortaya koymuştur. Demiralp'in (2023) Araştırma sonucunda erkekler voleybol

efeler liginde oynayan elit sporcuların voleybol branşına yönelmesinde aile, çevre ve toplum faktörlerinin etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, mevcut araştırma bütüncül bir yaklaşımla konuları daha detaylı ele alması açısından literatüre özgün bir katkı sunmaktadır.

Çalışmamızda, tablo 3.12'sinde yer alan verilere göre, sporun genç bireyler üzerindeki etkileri iki ana tema altında sınıflandırılmıştır: "Sosyal ve Psikolojik Etkiler" ile "Bireysel Gelişim ve Kişisel Beceriler". Spor türlerine göre (takım, mücadele ve bireysel sporlar) kodlanan ifadeler, gençlerin spor yoluyla hayata bakış açılarını değiştirdiklerini, daha düzenli ve disiplinli bir yaşam tarzı benimsediklerini, özgüven ve saygı gibi değerleri kazandıklarını göstermektedir. Bu durum, spora katılımın yalnızca fiziksel gelişim değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyal gelişim açısından da önemli bir etki yarattığını ortaya koymaktadır. Yetim'in (2000) yılında yaptığı çalışmasında sporun, kişisel fayda ve görevlerinin yanı sıra, sosyal açıdan da çok önemli görevlerinin olduğunu sonuçlarını ortaya koymuştur. Batır (2023) tarafından yapılan bu araştırmanın bulgularına göre duygusal zekâ, bireylerin sosyal iyi olma düzeyini anlamlı şekilde yordamakta; özellikle duyguların kullanımı ve değerlendirilmesi gibi alt boyutlar sosyal iyi oluş üzerinde pozitif etki göstermektedir. Kadınların sosyal iyi olma düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu ve artan gelir düzeyinin de sosyal iyi oluşu olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Sporcuların sosyal iyi olma düzeyleri ile başarı ve performansları arasındaki ilişki dikkate alındığında, duygusal zekânın geliştirilmesine yönelik çalışmaların sportif başarıyı artırıcı ve sürdürülebilir kılıcı bir etkiye sahip olacağı sonucunu ortaya koymuştur. Vahapoğlu ve diğerleri (2020) tarafından yürütülen çalışma, sporun insan yaşamındaki yeri, spor eğitiminin gerekliliği ve sporun bir yaşam biçimi olarak benimsenmesinin önemine dikkat çekerek, bu konulara yönelik temel bir kuramsal çerçeve sunduğunu ortaya koymaktadır. Başkan ve Başkan'ın (2022) yaptığı araştırma sonucunda elde edilen bulgular, Z kuşağı öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının; cinsiyet, sınıf düzeyi, lisanslı spor yapma durumu, öğrenim görülen lise türü ve okul sporlarına katılım durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiğini ortaya koyulmuştur. Bununla birlikte, mevcut çalışmanın, özellikle alt temalar ve kodlar düzeyinde daha kapsamlı ve detaylandırılmış bir analiz sunması açısından literatüre özgün katkılar sunduğu görülmektedir.

Yapılan çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda, spor branşlarının bireylere sağladığı çeşitli fırsatların oldukça geniş bir yelpazeye yayıldığı görülmüştür. Bu fırsatların tamamını tek bir başlık altında toplamak güç olduğundan, araştırmaya katılan bireylerin verdikleri yanıtlar doğrultusunda öne çıkan unsurlar derlenmiş ve tablo 3.16.'sında sunulmuştur. Tablodan elde edilen veriler doğrultusunda genç sporcuların spor yaşamlarından elde ettikleri kazanımlar, "Spor Branşının Sağladığı Maddi-Manevi İmkânlar", "Kişisel ve Mesleki Gelişim" ile "Fiziksel Sağlık ve Performans Gelişimi" olmak üzere üç ana tema altında toplanmıştır. Tablo incelendiğinde, takım sporları (f=94), mücadele sporları (f=90) ve bireysel sporlar (f=54) arasında çeşitli frekans farklılıkları göze çarpmaktadır. Spor Branşının Sağladığı Maddi-Manevi İmkânlar; bu tema altında, sporcuların emeklerinin karşılığını alıp almadıkları ya da

alacaklarına dair inançları gibi maddi/manevi kazanımlar değerlendirilmektedir. "Emeklerimin karşılığını alacağıma inanıyorum" kodu, mücadele sporlarında (f=29) en yüksek frekansa sahiptir. Bu durum, sporcuların mücadele branşlarında geleceğe yönelik daha güçlü bir motivasyona sahip olduklarını göstermektedir. Benzer şekilde, "manevi kazançlar, mutluluk ve değerli kazanımlar" kodu da özellikle mücadele (f=9) ve bireysel sporlarda (f=8) öne çıkmaktadır. Kişisel ve Mesleki Gelişim; genç sporcular, sporu kişisel gelişimlerine katkı sağlayan önemli bir araç olarak görmektedir. "Sosyal çevrem ve sosyalleşmem" ifadesi, özellikle takım sporlarında (f=19) yüksek düzeyde vurgulanmıştır. Bu bulgu, takım sporlarının bireyler arası etkileşimi ve sosyal uyumu artırmadaki rolünü ortaya koymaktadır. Ayrıca "başarılı olabileceğimi öğrenmem" ve "kendimi keşfetmem" gibi kodlar da tüm branşlarda çeşitli frekanslarla yer almaktadır. Fiziksel Sağlık ve Performans Gelişimi; fiziksel sağlık ve sportif performans gelişimi, her üç branşta da temel kazanımlar arasında yer almaktadır. Özellikle "sağlıklı birey olmak" kodu, tüm branşlarda (takım: 2, mücadele: 2, bireysel: 1) yer almakta; bu da sporun fiziksel sağlık açısından ortak bir fayda sağladığını göstermektedir. Ayrıca millilik deneyimi veya Türkiye Şampiyonası gibi prestijli platformlarda yer alma da bazı sporcular tarafından ifade edilmiştir. Yapılan çalışma, Öztürk'ün (2022) Araştırma bulgularına göre, sporcuların aktif spor yaşamlarını sonlandırdıktan sonra maddi ve manevi açıdan sürdürülebilir bir yaşam kurabilmeleri için kariyer planlamalarını, sporculuk dönemlerinde edindikleri eğitim doğrultusunda yapmaları gerekmektedir. Özellikle amatör branşlarda yer alan milli sporcuların, sınırlı ya da hiç maddi gelir elde edememeleri nedeniyle kariyer planlamasında çeşitli zorluklarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Üniversite mezunu olmalarına rağmen atama kriterlerini karşılayamayan bu sporcuların, profesyonel branşlara kıyasla daha dezavantajlı konumda oldukları ve bu durumun kariyer planlarını olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur. Mevcut çalışmada, özellikle alt temalar ve kodlar düzeyinde daha kapsamlı ve detaylandırılmış bir analiz sunması açısından literatüre özgün katkılar sunduğu görülmektedir.

Çalışma kapsamında tablo 3.20.'sinden elde edilen veriler doğrultusunda, sporun bireylerin sosyal ilişkileri ile başarı ve performans yönelimleri üzerinde branşlara göre değişen düzeylerde etkiler oluşturduğu belirlenmiştir. "Sosyal İlişkiler ve Eğlence" başlığı altında değerlendirilen bulgulara göre, takım sporlarıyla ilgilenen bireylerin, yeni yerler keşfetme ve sosyal çevre edinme açısından diğer spor branşlarına kıyasla daha fazla fırsata sahip oldukları gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, tüm branşlarda sporun sosyal çevreyi genişletici etkisi katılımcılar tarafından sıklıkla vurgulanmış, ancak yoğun antrenman programlarının bireylerin sosyal yaşamlarını kısıtlayıcı bir unsur olarak değerlendirildiği de dikkat çekmiştir. "Başarı, Performans ve Ödüller" teması çerçevesinde yapılan değerlendirmelerde ise, mücadele sporlarıyla ilgilenen bireylerin burs alma olanaklarından ve milli takım kampı gibi seçkin spor organizasyonlarından daha fazla faydalandıkları tespit edilmiştir. Bu durum, ilgili branşların başarıya yönelik somut çıktılar üretme potansiyelini daha yüksek kıldığını düşündürmektedir. Çalışmamızın bulguları, Göral'ın (2006) yapmış olduğu bu çalışmada, Türk

sporunda geçmişten günümüze uygulanan ödüllendirme yöntemleri incelenmiş ve sporculara verilen maddi ödüller detaylandırılmıştır. Sporcu ödül yönetmelikleri doğrultusunda yapılan analizlerde, ödüllendirmenin sporcuların motivasyonunu artırmada ve sportif başarılarının sürekliliğini sağlamada önemli bir faktör olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda, her iki çalışmada da ödüllendirmenin bireysel gelişim, sosyal etkileşim ve başarı motivasyonları üzerindeki etkisinin önemli ve çok boyutlu olduğu görülmektedir.

4.2 Genç Sporcuların Spor Yaşamlarında Karşılaştıkları Zorluklar

İkinci bölümde ise yapılan araştırma da genç sporcuların spor yaşamları boyunca karşılaştıkları zorluklar detaylı olarak incelenmiştir. Zorluklar, genellikle fiziksel yorgunluk ve sakatlıklar, zaman yönetimi ve eğitimle denge kurma, maddi kaynak eksiklikleri ve psikolojik baskılar gibi kategorilerde toplanmıştır.

Bu araştırmada tablo 3.24.'ünden elde edilen bulgular, genç sporcuların karşılaştıkları zorlukları altı ana tema altında toplamakta ve spor branşlarına göre farklılıklar göstermektedir. Bu temalar, mevcut literatürde yer alan bazı çalışmalarla örtüşmekteyken, çalışmanın özgün yönleri de dikkat çekmektedir.

Fiziksel Yorgunluk ve Sakatlıklar; çalışmada, tüm spor branşlarında sakatlıkların ortak bir problem olduğu, ayrıca mücadele sporlarında kilo düşümü gibi fiziki yüklerin ve takım sporlarında mevkide oynatılmama gibi unsurların da sporcular üzerinde hem fiziksel hem de mental stres yarattığı gözlenmiştir. Bu bulgular, Namli ve Buzdağlı'nın (2020) araştırmasında yapılan analizler sonucunda, cinsiyet ve spor branşı değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak yaş değişkeni ile Yeniden Yaralanma Kaygısı (YYK) alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca, spordan 1-7 gün uzak kalan katılımcıların "Hayal Kırıklığına Uğratma" ve "Sosyal Desteği Kaybetme Kaygısı" alt boyutlarında diğer gruplara göre daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları belirlenmiştir. Genel olarak ölçek alt boyutları incelendiğinde ise, katılımcıların en fazla "Zayıf Algılanma" ve "Sosyal Desteği Kaybetme Kaygısı" yaşadıkları görülmüştür. Her iki çalışmada da sakatlıkların sadece fizyolojik değil, aynı zamanda psikolojik olarak da sporcuları zorladığı, rehabilitasyon sürecinin spora devam kararlılığını etkilediği ifade edilmiştir.

Zihinsel/Psikolojik Baskı ve Rekabet; çalışmada, üst düzey hedeflerin (örneğin milli takım, olimpiyatlar) tüm branşlarda sporcular üzerinde baskı unsuru oluşturduğu, özellikle takım sporlarında rekabetin ve uyum sorunlarının psikolojik yükü artırdığı tespit edilmiştir. Bu durum, Alkan'ın (2019) çalışmasında, elit taekwondo sporcularının müsabaka öncesi durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri incelenmiş; genel olarak sporcuların kaygı düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiş, ancak cinsiyete göre durumluk ve sürekli kaygı puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir. Onat'ın (2023) çalışmasında da farklı spor branşlarında yarışan aktif Türk milli sporcuların tükenmişlik düzeylerini hem nicel hem

de nitel yöntemlerle incelemiş ve önemli demografik değişkenlere göre farklılıklar tespit etmiştir. Nicel bulgulara göre, 19-26 yaş grubundaki sporcuların fiziksel ve duygusal tükenmişlik düzeyleri 14-18 yaş grubuna göre anlamlı şekilde daha yüksektir. Ayrıca erkek sporcuların duyarsızlaşma puanları kadınlara kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Literatür ise kadın sporcularda "azalmış başarı hissi" temalı tükenmişliğin daha yoğun yaşandığını göstermektedir. Bununla birlikte, tükenmişlik semptomlarının cinsiyet fark etmeksizin yaygın olduğu ve direnç, farkındalık ile öz-şefkat gibi psikolojik kaynakların tükenmişliğin önlenmesinde etkili olabileceğini ifade etmiştir.

Sosyal ve Duygusal Faktörler; takım içi uyumsuzluk, aile baskısı, torpil ve sosyal dışlanma gibi unsurlar özellikle bireysel sporlarda belirgin hale gelmiştir. Aile faktörü ise tüm branşlarda yaygın olarak dile getirilmiştir. Bu bulgu, Pehlivan'ın (2013) çalışmasıyla uyumludur. Pehlivan, aile desteğinin eksikliği ve sosyal çevrenin sporcu üzerindeki baskısının, sporu bırakma nedenleri arasında yer aldığını belirtmiştir.

Zaman Yönetimi ve Eğitimle Uyum; eğitimle spor yaşamı arasında kurulan dengeye ilişkin zorluklar, üç branşta da vurgulanmıştır. Spor-sınav dengesi, mekânsal erişim sorunları ve zaman yönetimi problemleri sıklıkla dile getirilmiştir. Bu bağlamda, Mihrioğlu ve Kalfa'nın (2024) çalışmasıyla ciddi benzerlikler mevcuttur. Söz konusu çalışmada da sporcuların hem akademik hem sportif başarıyı sürdürme çabalarının önemli bir stres kaynağı olduğu ve çift yönlü kariyer planlamasının gerekliliği ifade edilmiştir. Altyapı ve Kaynak Yetersizliği Malzeme eksikliği ve tesis yetersizliği tüm gruplarda ortak bir sorun olarak öne çıkmıştır. Bireysel sporcularda bu durum daha yoğun ifade edilmiştir. Bu sonuç, Karavelioğlu'nun (2024) yapmış olduğu derleme çalışmasında yer verilen altyapı eksiklikleri ve sistemsel yetersizlikler ile örtüşmektedir. Çalışmada Türkiye'deki altyapı desteğinin branşlara göre dengesiz dağıldığı ve bu durumun sporcu gelişimini olumsuz etkilediği ifade edilmiştir.

Kişisel Hedef ve Kariyer Planları Her üç branşta da kariyer hedeflerinin sporcular için güçlü birer motivasyon kaynağı olduğu görülmüştür. Mücadele ve bireysel sporlarda bu hedefler daha bireysel çabalarla şekillenirken, takım sporlarında daha karmaşık sosyal yapılar içinde gelişmektedir. Bu bağlamda, Öztürk'ün (2022) çalışması ile önemli benzerlikler mevcuttur. Öztürk, kariyer planlamasının sporcuların spora devam kararında belirleyici rol oynadığını ve destek mekanizmalarının eksikliğinin spor yaşamını tehdit ettiğini ortaya koymuştur. Sonuç olarak bu çalışmada elde edilen bulgular, mevcut literatürle önemli ölçüde uyumluluk göstermektedir. Ancak bu çalışma;

- Spor branşlarını detaylı biçimde karşılaştırması,
- Zorlukları tematik ve branş bazlı ele alması,
- Hem fiziksel hem psikolojik hem de çevresel faktörleri bir arada analiz etmesi bakımından önceki araştırmalardan ayrılmakta ve literatüre daha bütüncül ve karşılaştırmalı bir perspektif sunmaktadır.

Yapılan çalışmanın tablo 3.28.'in verileri kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda spor branşlarının geleceğine ilişkin beklentilerle ilgili literatür karşılaştırması detaylı bir şekilde sunulmuştur. Çalışmanın daha önceki çalışmalarla örtüştüğü yönler kadar, farklılaştığı ve katkı sunduğu yönler de vurgulanmıştır. Bu araştırma kapsamında genç sporcuların spor branşlarının geleceğine ilişkin beklentileri beş temel tema altında analiz edilmiştir: Popülerlik ve Tanıtım, Altyapı ve Donanım, Profesyonel Fırsatlar, Aile ve Toplum Desteği ve Eğitim ile Entegrasyon. Bu bulgular, alan yazınındaki bazı çalışmalarla önemli ölçüde benzerlik göstermekte, ancak çeşitli noktalarda literatüre özgün katkılar da sunmaktadır. Popülerlik ve Tanıtım; Sporun kamuoyunda tanıtılması, görünürlüğünün artırılması ve kulüplerin daha fazla desteklenmesi yönündeki beklentiler tüm spor branşlarında dile getirilmiştir. Bu bulgular, Ayverdi'nin (2023) yapmış olduğu çalışmasıyla örtüşmektedir. Ayverdi, sportif başarının sadece bireysel çaba ile değil, aynı zamanda sistemli tanıtım, medya desteği ve kulüp politikalarıyla ilişkilendirildiğini ifade etmektedir. Çalışmamızda bu konunun branşlara göre farklılık göstererek detaylandırılarak ifade edilmesi literatüre önemli bir katkıdır.

Altyapı ve Donanım Eksiklikleri; Malzeme, tesis ve saha yetersizlikleri üç spor türü için de ortak bir problem olarak dile getirilmiştir. Mücadele sporlarında kamp ve ısınma odalarının eksikliği de dikkat çekmiştir. Bu noktada, çalışmamız önceki araştırmaların yapısal sorunları genellemeci yaklaşımlarla ele alışına karşılık, branşlara özgü detaylı bir ayırım sunarak özgün bir perspektif getirmektedir. Özellikle bireysel sporlarda yaşanan eksikliklerin niteliksel olarak ele alınması, sporcuların ihtiyaçlarının daha net anlaşılmasını sağlamaktadır. Profesyonel Fırsatlar ve Eşitlik Talepleri; *Çalışmada*, hakem yetiştirme, yurtdışı kamp olanakları, torpilin azaltılması, millilik kriterleri gibi beklentilerin altı çizilmiş, mücadele sporcuları sistemsel eşitlik ihtiyacına, bireysel sporcular ise sporculara verilen değerin artırılmasına vurgu yapmıştır. Bu bulgular, Kavasoglu, Özer ve Yenel (2016) ile Öntürk, Şahin, Yıldız ve Yağmur (2021) tarafından yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Her iki çalışma da özellikle mücadele sporlarında torpil, kayırmacılık ve fırsat eşitsizliklerinin sporcuların motivasyonunu olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Ancak bizim çalışmamızda bu sorun yalnızca mücadele sporlarıyla sınırlı kalmayıp, takım sporlarında da adil yönetim beklentisiyle ilişkilendirilmiş ve çok boyutlu ele alınmıştır.

Aile ve Toplum Desteği; Ailelerin çocukları spora yönlendirmesi, uygun branş seçimi ve özellikle mücadele sporlarında önyargıların kırılması gerekliliği tüm gruplarda ortak dile getirilen önemli bir temadır. Bu tema, Esin ve Bayköse (2023) ile Örel ve Kardaş'ın (2022) yapmış oldukları araştırmalarda da ebeveynlerin spora bakışı ve destekleyici rollerinin sporcu motivasyonu üzerinde doğrudan etkisi olduğu ortaya koyulmuştur. Ancak bizim çalışmamız, bu desteğin sadece çocukluk değil, kariyer planlaması aşamasında da önemli olduğunu ortaya koyarak literatürdeki boşlukları tamamlayıcı niteliktedir.

Eğitim ile Entegrasyon; Bu tema yalnızca bireysel sporlarda dile getirilmiştir ve spor ile eğitimin entegre yürütülmesine yönelik bir beklenti ifade edilmiştir. Bu bulgu, literatürde az

yer verilen ancak Mihrioğlu ve Kalfa (2024) tarafından yayımlanan çalışmada, sporcuların hem eğitim hem de spor alanlarındaki süreçleri eş zamanlı olarak yürütme durumları incelenmiştir. Araştırma, özellikle ğrenci sporcuların yoğun antrenman ve ma programları, kamplar ve okul takımı sorumlulukları gibi çok boyutlu yükleriyle baş etme becerilerini ortaya koymuş; biyolojik sınırlamalar ve sakatlık riskinin, spor sonrası yaşamda sürdürülebilirlik açısından çift yönlü kariyer planlamasının önemini ifade etmiştir. Bizim çalışmamız da eğitim ve entegrasyon ile ilgili boşluğun olduğunu ayrıntılı bir şekilde incelediğinden literatürdeki boşlukları tamamlayıcı niteliktedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, takım, mücadele ve bireysel sporlarla aktif olarak ilgilenen genç sporcuların spor yaşamları boyunca karşılaştıkları fırsatlar ve zorluklar ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgular, genç sporcuların spora yönelme süreçlerinde, sporu sürdürme motivasyonlarında ve karşılaştıkları engellerde hem ortak hem de branşa özgü faktörlerin etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırmanın birinci bölümünde, genç sporcuların spor yaşamlarında karşılaştıkları fırsatlar ele alınmış; elde edilen veriler, bu fırsatların maddi-manevi kazanımlar, kişisel ve mesleki gelişim, fiziksel sağlık ve sosyal çevrenin genişlemesi gibi alanlarda yoğunlaştığını göstermiştir. Takım sporları, sosyal çevre ve iş birliği becerileri açısından daha fazla avantaj sağlarken; mücadele sporları motivasyon ve öz disiplin yönünden ön plana çıkmış; bireysel sporlar ise öz keşif ve bireysel gelişime katkı sağlamıştır. Ayrıca, aile ve çevre desteğinin spor branşı tercihlerinde ve spora devamlılıkta belirleyici bir rol oynadığı, ancak bu desteğin branşlara göre değişkenlik gösterdiği görülmüştür.

Araştırmanın ikinci bölümünde ise genç sporcuların yaşadığı zorluklar değerlendirilmiş; bu zorlukların fiziksel yorgunluk ve sakatlıklar, psikolojik baskılar, eğitim ve zaman yönetimi sorunları, maddi imkânsızlıklar, altyapı yetersizlikleri ve sosyal-duygusal engeller gibi başlıklarda toplandığı belirlenmiştir. Özellikle spor-eğitim dengesini kurma, sistemsel destek eksiklikleri ve rekabet baskısı gibi faktörler sporcuların motivasyonunu etkileyen önemli etkenler olarak öne çıkmıştır. Bu çalışma, farklı spor branşlarında yer alan genç elit sporcuların deneyimlerini karşılaştırmalı biçimde ele alarak literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmuştur. Elde edilen nitel bulgular, genç sporcuların sesini doğrudan yansıtarak politika yapıcılara, antrenörlere, eğitimcilere ve ailelere yol gösterici nitelikte özgün veriler sunmuştur. Genç sporculara yönelik destek mekanizmalarının geliştirilmesi, eğitim kurumları ile spor kurumları arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesi gerekmektedir. Sporcu eğitiminde rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması, sporcuların motivasyonunu ve psikolojik dayanıklılığını artırıcı etki yaratacaktır. Özellikle spora erken yaşta yönelim sürecinde aile farkındalığını artırmaya yönelik eğitim programlarının geliştirilmesi önerilmektedir. Bu araştırma doğrultusunda elde edilen bulgular ışığında, genç sporcuların spor yaşamlarını daha sürdürülebilir, dengeli ve verimli kılmak amacıyla aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

1. Spor Politikalarına Yönelik Öneriler

- Branşa özgü ihtiyaçlar dikkate alınarak genç sporculara yönelik spor politikaları oluşturulmalı, takım, mücadele ve bireysel sporların gerektirdiği farklı destek sistemleri yapılandırılmalıdır.
- Spor-eğitim dengesi sağlanabilmesi için, özellikle ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde sporcu dostu esnek eğitim modelleri geliştirilmelidir.

- Sistemsel destek mekanizmaları (psikolojik danışmanlık, sporcu rehberliği, kariyer planlama vb.) yaygınlaştırılmalı; sporcuların yalnızca fiziksel değil, duygusal ve mesleki gelişimlerini de destekleyecek bütüncül politikalar benimsenmelidir.
- Uygulamalara Yönelik Öneriler
- Antrenörler, beden eğitimi öğretmenleri ve spor yöneticileri, sporcunun bireysel farklılıklarını gözeterak motivasyon artırıcı yaklaşımlar benimsemelidir.
- Ailelere yönelik bilinçlendirme programları düzenlenerek, çocuklarının spora devamlılığını desteklemeleri teşvik edilmelidir.
- Okul-spor kulübü iş birliği güçlendirilerek hem akademik başarı hem de spor başarısı desteklenmeli, çift kariyer gelişimi özendirilmelidir.
- Sakatlık önleyici çalışmaların artırılması, dinlenme ve rehabilitasyon süreçlerinin doğru planlanması için kulüplerde sporcu sağlığı ve fizyoterapi birimleri kurulması desteklenmelidir.
- Araştırmalara Yönelik Öneriler
- Gelecekteki araştırmalarda, farklı yaş gruplarındaki (çocukluk, ergenlik, erken yetişkinlik) sporcuların deneyimlerinin karşılaştırmalı biçimde incelenmesi önerilmektedir.
- Bu araştırma nitel veri temellidir; nicel ya da karma yöntemlerle yapılacak çalışmalar, genellenebilir sonuçların elde edilmesine katkı sağlayabilir.
- Ailelerin, antrenörlerin ve öğretmenlerin bakış açılarını içeren çok paydaşlı araştırmalar yapılarak, genç sporcuların gelişimini etkileyen çevresel faktörler daha kapsamlı analiz edilebilir.

Sonuç olarak, sporun genç bireylerin yaşamında sadece fiziksel bir etkinlik değil; aynı zamanda sosyal, duygusal, psikolojik ve mesleki gelişimlerini etkileyen çok boyutlu bir yapı olduğu anlaşılmıştır. Genç sporcuların desteklenmesi, sürdürülebilir spor politikalarının geliştirilmesi, bransa özgü ihtiyaçların karşılanması ve spor-eğitim dengesinin sağlanmasına yönelik sistematik adımların atılması, ülkemizde sporun gelişimi açısından kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, mevcut çalışma hem teorik literatüre hem de uygulayıcılara özgün ve kapsamlı katkılar sunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akarçeşme, C. (2004), "Voleybolda Müsabaka Öncesi Durumluk Kaygı Le Performans Ölçütleri Arasındaki İlişki". Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara. [Alıntı]
- Alaeddinoğlu, V. (2024). "Amatör Sporun Gelişmesinde Belediyeler Spor Liginin Önemi".
- Albayrak, İ. (2019). "Kadın Güreşçilerin Spor Hayatlarında Karşılaştıkları Zorlukların İncelenmesi". İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. [Alıntı]
- Alibaz, A.; Gündüz, N. & Şentuna, M. (2006). "Türkiye'de Üst Düzey Taekwondo, Karate ve Kick-Boks Sporcularının Bu Spor Branşına Yönelmelerine Teşvik Eden Unsurlar, Yapma Nedenleri ve Geleceğe Yönelik Beklentileri". Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, IV (3).
- Alkan, B. (2019). "Elit Taekwondocularda Kaygının Sportif Performans Üzerine Etkisi". Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya,
- Alp, A. F. (2020). "Elit sporcularda çift kariyer". Spor ve rekreasyon araştırmaları kitabı. [Alıntı]
- Amman, M. T. (2000). "Spor Sosyolojisi". Sporda Sosyal Bilimler, Ed. Can İkizler, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Aracı, H. (1999). "Okullarda Beden Eğitimi". Ankara: Bağırğan Yayınevi.
- Ardahan, F. & Lapa, T. (2011). "Açık Alan Rekreasyonu: Bisiklet Kullanıcıları ve Yürüyüşçülerin Doğa Sporunu Yapma Nedenleri ve Elde Ettikleri Faydalar". Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Sayı: 8(1)
- Ardı, F. (2014). "Egzersizsiz Sağlık Yararları". Türk Fizyoterapist ve Rehabilitasyon Dergisi, Sayı: 60,
- Arslan, E.; Özkan, Z. & Kızılet, A. (2021). "Bireysel ve Takım Sporunu Yapanların Bu Spora Başlamalarına Etki Eden Unsurlar ve Beklentileri". Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 3
- Ashdown-Franks, G.; Sabiston, C. M.; Solomon-Krakus, S. & O'loughlin, J. L. (2017). "Sport Participation In High School And Anxiety Symptoms In Young Adulthood". Mental Health And Physical Activity", sayı 12.
- Atasoy, B. & Kuter, F. Ö. (2005). "Küreselleşme ve Spor". Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Bedir, R. (2008). "Taekwondo Milli Takım Sporcularının Durumluk Kaygı Düzeylerinin Başarıya Etkisi". Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Başkan, A. H. & Başkan, A. H. (2022). "Z Kuşağında Yer Alan Öğrencilerin Spora Yönelik Tutumları ve Buna Etki Eden Faktörler". Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, Cilt, 9 Sayı 4.
- Batır, U. (2023). "Mücadele Sporcularında Duygusal Zekâ ve Sosyal İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişki". İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, [Alıntı]
- Batu, B. & Aydın, D. A. (2020). "Elit Yüzme Sporcularının Egzersiz Bağımlılığı Düzeylerinin İncelenmesi". Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, Sayı: 5(4).
- Bertollo, M.; Robazza, C.; Falasca, W. N.; Stocchi, M.; Babiloni, C. & Del Percio, C. (2012). "Temporal Pattern Of Pre-Shooting Psycho Physiological States In Elite Athletes: A Probabilistic Approach". Psychology Of Sport & Exercise (13).
- Bindesen, Z.V & Bindesen, M. (2020). "İnsan, Spor ve Felsefe". Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 4.
- Bull, C. (2003). "Adventure Tourism.". Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Bulut, Ü. (2021). "Genç Boksörlerin Ebeveynlerinin Çocuklarının Spora Katılımı Hakkındaki Düşünceleri". Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, [Alıntı]

- Burton, D. & Martens, R. (1986). "Pinned By Their Own Goals: An Explanatory Investigation Into Why Kids Drop Out Of Wrestling". *Journal Of Sport Psychology*, 8.
- Bryman, A. (2012). "Social Research Methods". New York: Oxford University Press.
- Cankalp, M. (2002). "Sporda Yönetim ve Organizasyon". Ankara: Nobel Yayınları.
- Casey, M. M.; Eime, R. M.; Payne, W. R. & Harvey, J. T. (2009). "Using A Socioecological Approach To Examine Participation In Sport And Physical Activity Among Rural Adolescent Girls". *Qualitative Health Research*, 19.
- Côté, J. & Hay, J. (2002). "Family Influences On Youth Sport Participation And Performance". In Jm Silva & D Stevens (Eds.), *Psychological Foundations Of Sport*. Allyn And Bacon, Boston, [Alıntı]
- Cote, J. (1999). "The Influence Of The Family In The Development Of Talent In Sport". *The Sport Psychologist*, 13.
- Corbin, A.; Courtine, J. & Vigarello, G. (2008). "Bedenin Tarihi- Rönesans'tan Aydınlanma 'Ya". Çev: Saadet Özen, İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık. [Alıntı]
- Chappelet, J. L. (2009). "A Glocal Vision For Sport And Sport Management". *European Sport Management Quarterly*.
- Creswell, J. W. (2007). "Qualitative Inquiry and Research design: Choosing Among Five Approaches". Thousand Oaks: Sage Publications
- Creswell, J. W. (2012). "Educational research: Planning, Conducting, and Evaluating quantitative and Qualitative Research". Boston, MA: Pearson Education.
- Çaha, Ö. (1999). "Spora Yaslanarak Bir Nefes Almak". *Düşünen Siyaset*, Yıl 1, Sayı 2, Mart, Ankara. [Alıntı]
- Daniel, G.; Mac, A. & Kathryn, N. N. (2004). "Genes And Elite Athletes. Chemistry In Australia".
- De Knop, P.; Wylleman, P.; Van Hoecke, J.; De Martalaer, K. & Bollaert, L. (1999). "A European Approach To The Management Of The Combination Of Academics And Elite-Level Sport". *Perspectives: The Interdisciplinary Series Of Physical Education And Sport Science: School Sports And Competition*, 1.
- Demiralp, İ. (2023). "Erkekler Voleybol Efeler Liginde Oynayan Elit Sporcuların Voleybol Branşına Yönelmesinde Aile, Çevre ve Toplum Unsurlarının Etkisi". İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
- Demirtaş, S. (2018). "Spor Yapan ve Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması". Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Dunn, C. R.; Dorsch, T. E.; King, M. Q. & Rothlisberger, K. J. (2016). "The Impact Of Family Financial Investment On Perceived Parent Pressure And Child Enjoyment And Commitment In Organized Youth Sport". *Fam. Relat.*
- Duru, T. (2021). "Ağrı'da Boksör Olmak: Elit Sporcuların Deneyimleri Üzerine Nitel Bir Araştırma". İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Eisner, E. W. (1991). "The Enlightened Eye. Newyork: Macmillan Publishing".
- Eraslan, M. (2016). "Gençlerde Duygusal Zekâ ve Empatik Eğilim Düzeylerinin Yaş, Cinsiyet ve Spor Yapma Değişkenlerine Göre İncelenmesi". *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24.
- Erdoğan, N. (2017). "Psikolojik Sağlık ve Spor". İstanbul: Psikoloji Yayınları.
- Erikson, K. A.; Krampe, R. & Tesch-Reomer, C. (1993). "The Role Of Deliberate Practice In The Acquisition Of Expert Performance". *Psychological Review*.
- Erkal, N. (1998). "Yasam Boyu Spor". Ankara. [Alıntı]

- Erkal, M. E. (1981). "Sosyolojik Açından Spor". İstanbul, [Alıntı]
- Esin, İ. & Bayköse, N. (2023). "Spora Katılımda Aile: Sporcu Ebeveynliği Hakkında Bir Derleme Çalışması". International Journal Of Turkish Sport And Exercise Psychology.
- Espedalen, L. E. & Seippel, O. (2024). "Why Sports? Sketching A Typology Of Young People's Reasons For Taking Part In Sports". Sport In Society.
- Ezelsoy, E. (2015). "Spor Merkezi Mekanlarının Aydınlatma İlkeleri Açısından İncelenmesi". Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Fejgin, N. (2001). "Participation In High School Competitive Sport: A Subversion Of School Mission Or Contribution To Academic Goal". Contemporary Issue In Sport Of Sociology, Ed. Yiannakis, A., Melnick, M., Human Kinetics, United States.
- Fest, G. J. (1990). "Theories Of Personality". Mc Neese State University.
- Fişek, K. (1998). "Spor Yönetimi". 2. Baskı, Bağırhan Yayınevi, Ankara. [Alıntı]
- Fişek, K. (1983). "Spor Yönetimi". A.Ü.S.B.F. Yayınları, Ankara. [Alıntı]
- Frederick, J. A. & Eccles, J. S. (2002). "Children's Competence And Value Beliefs From Childhood Through Adolescence: Growth Trajectories In Two Male-Sex-Typed Domains". Developmental Psychology, 38(4).
- Gould, D.; Feltz, D. & Weiss, M. (1985). "Motives For Participating In Competitive Youth Swimming". International Journal Of Sport Psychology, 5.
- Göral, M. (2006). "Türkiye'de Ödül Yönetmeliklerinin Değerlendirilmesi". Süleyman Demirel Üniversitesi. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi. Cilt: 11, Sayı: 2.
- Güder, E.N & Cerrahoğlu, N. (2023). "Siyasi Parti Programlarında Sporun Siyasal İşlevleri". ÇOMÜ Spor Bilimleri Dergisi, Cilt:6 Sayı:4.
- Güler, İ. & Erhan, S.E. (2022). "Sporcularda Duygusal Zekâ ile Motivasyon Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi, 4(1).
- Gündoğdu, S. D. (2017). "Türkiye'de Tenis Sporunu Yapan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri ve Beklentileri (Diyarbakır Örneği)". İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul,
- Grant, M. A. & Schempp, P. G. (2013). "Analysis And Description Of Olympic Gold Medalists' Competition-Day Routines". Sport Psychologist, 27.
- Hedstrom, R. & Gould, D. (2004). "Research In Youth Sports: Critical Issues Status, White Paper Summaries Of The Existing Literature". East Lansing, MI: Institute For The Study Of Youth Sports, Michigan State University; 2004.
- Hotchkiss, J. L.; Moore, R. E. & Zobay, S. M. (2003). "Impact Of The 1996 Summer Olympic Games On Employment And Wages In Georgia". Southern Eco Nomic Journal, 69(3).
- Hsu, C. J.; Meierbachtol, A.; George, S. Z. & Chmielewski, T. L. (2017). "Fear Of Reinjury In Athletes: Implications For Rehabilitation". Sports Health, 9(2).
- İlter, İ. (2021). "Ergen Sporcuların Sportif Karakter Yapıları ile Hedef Yönelimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". Yüksek Lisans Tezi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- İmamoğlu, O. (1992). "Spor- Sağlık İlişkisi". On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(1).
- İnal, A. N. (2000). "Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş". Konya, Desen Ofset Matbaacılık. [Alıntı]
- İnal, A. N. (2003). "Beden Eğitimi ve Spor Bilimi". Nobel Yayın Dağıtım, Ankara. [Alıntı]
- İkizler, H. C. (1997). "Karagözoğlu C: Sporda Başarının Psikolojisi". 3. Baskı, Alfa Basım Yayım, İstanbul.

- Johns, D. P. (1980). "Status Cultures In North American Schooling". In P. Klavora & K. Wipper (Eds.), Psychological And Sosyological Factors In Sport. Toronto: University Of Toronto
- Jordet, G. & Elferink Gemser, M. (2012) "Stress, Coping, And Emotions On The World Stage: The Experience Of Participating In A Major Soccer Tournament Penalty Shootout". Journal Of Applied Sport Psychology, 24.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1982). "Sex Roles, Family And Community In Turkey". Indiana Univer Sity Turkish Studies 3, Indiana.
- Kara, H. (1991). "Liselerde Sportif Yarışmalarda Derece Alan Öğrencilerin Akademik Başarıları". Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karadağ, C. C. (2023). "Bireysel ve Takım Sporcularında Bilişsel Esneklik, Sportif Öz Güven ve Spora Özgü Başarı Motivasyonunun İncelenmesi". Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Aksaray. [Alıntı]
- Karaküçük, S. (1999). "Rekreasyon". Ankara: Bağırhan Yayın Evi
- Karataş, Ö.; Yücel, A. S.; Karademir, T. & Karakaya, Y. E. (2011). "Malatya'da Sporun Yaygınlaştırılması Açısından Spor Tesislerinin Yeterlilik Düzeyinin İncelenmesi". Spor Bilimleri Dergisi, 22 (4).
- Kavasoğlu, İ.; Özer, U. & Yenel, İ. F. (2016). "Sporda Favoritizm: Mücadele Sporları Üzerine Bir İnceleme". Ankara Üniversitesi Spor Bil Fak, 14 (2).
- Kavuncuoğlu, Z. (2006). "Güreşçilerde ve Sedanter Popülasyonda Enos Gen Polimorfizminin Karşılaştırılması". Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Ens., Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006.
- Keten, M. (1993) "Türkiye'de Spor". Polat Ofset, Ankara. [Alıntı]
- Kılıçgil, E. (1988). "Sosyal Çevre-Spor İlişkileri". Ankara. [Alıntı]
- Kıran, Z (2021). "Spor Sonrası Yaşamda Elit Sporcuların Psikolojik İyi Oluşları". Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- Koca, C. (2006). "Beden Eğitimi ve Spor Alanında Toplumsal Cinsiyet İlişkileri". Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. Of Sport Sciences, 17 (2).
- Koçak, F., Sönmez B.Y. & Doğusan S.N. (2023). "Türkiye'de Çift Kariyer Yolunda Öğrenci Sporcular: Eğitim Mi Spor Mu İkilemi?". Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Cilt:8, Sayı:2.
- Koivula, N. (2001). "Perceived Characteristics Of Sports Categorized As Gender-Neutral, Feminine And Masculine". Journal Of Sport Behavior. 24 (4).
- Kuru, E. (2003). "Farklı Statüdeki Beden Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri". G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. 23
- Mayer, J. D.; Caruso, Dr. & Salovey, P. (2000). "Emotional İntelligence Meets Tradi Tional Standarts For An İntelligence". Intelligence, 27(4).
- Maxwell, J. A. (2013). "Qualitative Research Design: An Interactive Approach". Thousand Oaks: Sage Publications.
- Merdan, H. E. & Çağlar, E. (2022). "Ergen Sporcularda Spora Bağlılık ile İlişkili Bireysel ve Sosyal Faktörler: Sistemik Derleme". Spor Bilimleri Dergisi, Hacettepe Journal Of Sport Sciences, 33(3).
- Merkel, D. L.; Joseph, T. & Molony, Jr. (2012). "Recognition And Management Of Traumatic Sports Injuries In The Skeletally Immature Athlete". International Journal Of Sports Physical Therapy.
- Merkel, D, L. (2013). "Youth Sport: Positive And Negative İmpact On Young Athletes". Open Access Journal Of Sports Medicine.

- Merriam, S. B. (2009). "Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation". San Francisco: Jossey-Bass.
- Moliner, O.; Salguero A.; Álvarez E. & Márquez S. (2009). "Reasons For Dropout In Youth Soccer: A Comparison With Other Team Sports". European Journal Of Human Movement.
- Mcperson, Bd.; Curtis, J. & Loy, Jw. (1986). "The Social Significance Of Sport: Human Kinetics Publisher". 2nd Ed. Usa, Champaign Company, 1986.
- Mungan, S. (1995). "Sporda Motivasyon Faktörü Olarak Ödül ve Ceza". Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Namlı, S. & Buzdağlı, Y. (2020). "Aktif Sporcuların Yaralanma Sonrası Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi". Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 25(4).
- Nirun, N. C. & Özönder, M. C. (1990). "Türk Sosyo-Kültür Yapısı İçinde Normlar ve Fonksiyonları". Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Nixdorf, R. (2018). "Depression And Burnout In (Junior) Elite Athletes: Re Viewing The State Of Knowledge And Analysing Their Relationship". Doktora Tezi. Fakültat Für Sport Gesundheitswissenschaften. [Alıntı]
- Nordqvist, D. (2003). "Physical Activity Levels In Children And Youth, The Degree Of Master Of Scienc". Dalhousie University. (Proquest Online Veri Tabanı Umi No: 79605, 11/05/2005) [Alıntı]
- Orhan, R. ve Ayan, S. (2018). "Psiko-Motor ve Gelişim Kuramları Açısından Spor Pedagojisi". Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(2).
- Oyar, Z. B.; Aşçı F. H.; Çelebi, M. & Mülazımoğlu, Ö. (2001). "Spora Katılım Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması". Spor Bilimleri Dergisi, Sayı:12 (2)
- Örnek, S. & Biçer, T. (2021). "Üst Düzey Tenis Sporcularının Tenisi Bırakma Nedenlerinin İncelenmesi". Avrasya Spor Bilimleri Araştırmaları, Cilt 6, Sayı 1, Sayfa: 15-28.
- Özbek, O. & Şanlı, E. (2011). "Karate Branşındaki Üniversite Elit Sporcularının Bu Branşa Yönelme Nedenleri ve Beklentileri". Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi Cilt 5, Sayı 3.
- Özdemir, D. (2023). "Profesyonel Sporcularda Tükenmişlik Sendromu ve Depresyon Hakkında Bir Derleme Çalışması". Aydın İnsan ve Toplum Dergisi, Sayı: 2.
- Özdenk, S. (2018). "Beden Eğitimi ve Spor, Faydaları, Önemi ve Sınıflandırılması". Spor Bilimlerinde Akademik Araştırmalar. [Alıntı]
- Özer, D. & Baltacı, G. (2008). "İş Yerinde Fiziksel Aktivite". Klasmat Matbaacılık, Ankara
- Özkarlı, F. (2023). "Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutum ve Sağlıklı Yaşam Becerilerinin İncelenmesi". Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Özmutlu, İ. & Arı, Y. (2022). "Spor Bilimlerinde Betimsel Metinler". Efe Akademik Yayın.
- Öztürk, P. & Koca, C. (2017). "Sporcu Ergen Kızların Spora Katılımının Sosyo-Ekolojik Model ve Toplumsal Cinsiyet Yaklaşımı Bağlamında Analizi". Spormetre, 15 (3).
- Öztürk, F. (1998). "Toplumsal Boyutlarıyla Spor". Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- Patton, M. Q. (1990). "Qualitative evaluation and research methods". Beverly Hills, CA: Sage.
- Pavlıdıs, G. & Gargalianos, D. (2014). "High performance athletes' education: value, challenges and opportunities". Journal of Physical Education and Sport, 14(2).
- Pehlivan, Z. (2013). "Okullararası Spor Yarışmalarına Katılanların Sporu Bırakma ve Devam Etme Nedenleri". Spor Bilimleri Dergisi, 24 (3).

- Pişkiner, Y. T.; Yüksel, O. & Çakto, P. (2024). "Aktif Spor Hayatına Ara Veren Sporcuların Spora Geri Dönüşlerinde Yaşanan Sorunlar". *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*.
- Polat, Y. & Altungül, O. (2022). "Fırat Üniversitesindeki Kadın Akademisyenlerin Spora Yönelik Tutumlarının Araştırılması". İksad Yayınevi. Ankara.
- Polat, M. (2023). "Antrenörlerin Bakış Açısından Olumsuz Ebeveyn Davranışları". *Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya*.
- Rowe, D. (1996). "Popüler Kültürler". (Çeviren: Küçük M), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Sarman, Ç. (1998). "Spor Psikolojisi". Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- Siyahtaş, A.; Tükenmez, A.; Avcı S.; Yalçınkaya, B. & Çavuşoğlu, S. B. (2020). "Bireysel ve Takım Sporunu Yapan Sporcuların Spor Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi". *International Social Mentality And Researcher Thinkers Journal*, (Issn:2630-631x) 6(34).
- Sivri, S. & Özbek, P. (2023). "Sporun Sosyal Etkisi Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması". *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 6.
- Sunay, H. (2002). "Türkiye'de Sporun Yaygınlaştırılması Kapsamında Çağdaş Spor Yöneticilerinin Rolü ve Önemi". 7.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Kitapçığı, Antalya.
- Sunay, H. & Saraçoğlu, S. (2003). "Türk Sporcusunun Spordan Beklentileri ile Spora Yönelen Unsurlar". *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1).
- Shackelford, T. K. (2001). "Self-Esteem İn Marriage". *Personality And Individual Differences*, 30.
- Stambulova, N.; Alfermann, D.; Statler, T. & Côté, J. Iss (2009). "Position Stand: Career Development And Transitions Of Athletes". *International Journal Of Sport And Exercise Psychology*, 7.
- Stake, R. E. (2010). "Qualitative Research: Studying How Things Work. Newyork: The Guilford Press".
- Snyder, E. E. & Spreitzer, E. A. (1973). "Family Influence and Involvement in Sports". *Research Quarterly. American Association for Health, Physical Education and Recreation*, 44:3.
- Stark, D. R. (2017). "A Qualitative Examination Of The Social Manifestations Of Participating İn Fantasy Sports". Phd Thesis, University Of Kansas.
- Steiner, H.; Denny, K. & Stemmler, P. (2010). "Adaptive Styles İn Elite Collegiate Athletes: The Role Of Activation And Self-Regulation". *Personality And Mental Health*, 4.
- Spaaij, R.; Knoppers, A. & Jeanes, R. (2020). "We Want More Diversity But. Resisting Diversity İn Recreational Sports Clubs". *Sport Management Review*, 23(3)
- Şahan, H. (2008) "Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü". *KMU İİBF Dergisi*, Sayı: 10.
- Şanlısoy, F. (2009). "Ege Bölgesi Elit Sporcularının Genetik Alt Yapılarının Spordaki Performansına Olumlu Katkısının Multidisipliner Yöntemlerle Araştırılması". *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. [Alıntı]*
- Şentürk, Ü. (2007). "Popüler Bir Kültür Örneği Olarak Futbol". *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 31(1).
- Tabuk, M. E. (2009). "Elit Sporcularda İş-Aile Çatışması ve Yaşam Tatmini İlişkilerinin İncelenmesi". *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Kayseri Sayfa:1-2-6*.
- Tamer, K. (1998). "Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi". *Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir*.
- Tanrıverdi, H. (2012). "Spor Ahlakı ve Şiddet". *Publication Of Association Esprit, Societe Et Rencontre*,
- Taşdemir, D. Ş. (2024). "Olimpiyat Oyunlarında Ülkelerin Sporcu Ödül Politikaları ve Başarı Durumlarının İncelenmesi". *Hitit Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi*.

- Tazegül, Ü. (2014). "Sporun Kişilik Üzerindeki Etkisinin Araştırılması". The Journal Of Academic Social Science Studies, Sayı: 25.
- Teke, M. S. & Karakuş, S. (2022). "Sporun Sosyal Gelişim Sürecine Etkisi". International Journal Of Social, Humanities And Administrative Sciences, Cilt 8.
- Tiryaki, Ş. (2000). "Spor Psikolojisi, Kavramlar, Kuramlar ve Uygulama". Eylül Kitap ve Yayınevi, Ankara.
- Tuncel, S. (2022). "Sporda Meslek Etiği". 1. Baskı, Efe Akademik Yayıncılık, İstanbul.
- Tuzcuoğulları, Ö. T. (2014). "Takım Sporlarıyla Uğraşan Elit Genç Sporcularda Boyun Eğici Davranışların Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi". Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep.
- Trudeau, F. & Shephard, R. (2008). "Physical Education, School Physical Activity, School Sports And Academic Performance". International Journal Of Behavioral Nutrition And Physical Activity, 5(10).
- Uğraş, S. (2024). "Olimpiyata giden yol: Öyküleyici Bir Araştırma". Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 11(3).
- Urban, Ş & Fişne, M. (2022). "Çift Kariyer Yapan Milli Sporcu Öğrencilerin Yaşadıkları Problemlerin İncelenmesi". Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Journal of Sport Sciences. Cilt: 3 Sayı: 3
- Urban, Ş. & Gü, İ. M. (2024). "Elit Seviyedeki Sporcuların Kayırmacılığa Yönelik Karşılaştıkları Sorunlar ve Baş Etme Yöntemleri". CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. Cilt: 19, Sayı: 1
- Uslu, T. (2022). "Sporda Eş Zamanlı (Paralel) ve Çift (Dual) Kariyer Sorunu: Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Öğrenci Sporcuların Okul-İş-Yaşam Ara Bağlamına Yönelik Görüşler". Fenerbahçe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi Cilt 2, Sayı 1.
- Üçkardeş, E. (2020). "Düzenli Spor Yapan Rehber Öğretmenlerin Spor Yapma Düzeylerine Göre Psikolojik İyi Hal Düzeylerinin Bazı Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi". Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Mersin. [Alıntı]
- Voss, M. W.; Kramer, A. F.; Basa, C.; Prakash, R. S. & Roberts, B. (2010). "Are Expert Athletes 'Expert' In The Cognitive Laboratory? A Meta-Analytic Review Of Cognition And Expertise". Applied Cognitive Psychology, 24.
- Walker, L. M. & Berger, B. G. (1990). "The Psychological and Social Benefits of Sport and Physical Activity". Journal of Leisure Research, Vol. 22, No.2.
- Wylleman, P. & Reints, A. (2010). "A Lifespan Perspective On The Career Development Of Talented And Elite Athletes: Perspectives On High-Intensity Sports". Scandinavian Journal Of Medicine And Science In Sports, 20(Suppl. 2).
- Wylleman, P., Alfermann, D. & Lavallee, D. (2004). "Career Transitions In Sport". European Perspectives, Psychology Of Sport And Exercise, 5(1).
- Yalçın, K. Y. (2006). "Yerleşik ve Taşınabilir Eğitim Yapan İlköğretim Okullarındaki Öğrencilerin Toplumsallaşmasında Beden Eğitimi ve Sporun Önemi (Kütahya İli Örneği)". Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. [Alıntı]
- Yetim, A. (2000). "Sosyoloji ve Spor". Ankara, Topkara Matbaacılık, Ankara.
- Yetim, A. A. (2000). "Sporun Sosyal Görünümü". Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1.
- Yıldırım, C. (2003). "Spor Kulüplerinde Spor Yapan ve Spor Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması". Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). "Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri". Ankara: Seçkin Yayıncılık

Yıldız, S. M. (2009). "Spor ve Fiziksel Etkinlik Hizmetleri: Geniş Bir Sınıflama". Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 12 Sayı 22.

Yıldız, D. (1979). "Türk Futbol Tarihi". Eko Matbaası, İstanbul,

Yılmaz, R. (2015). "Egzersiz Kas ve İskelet Sistemi Üzerindeki Etkileri". Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Dergisi, 22(1)

Yin, R. K. (2011). "Qualitative Research From Start to Finish. London: Guilford Publications".

Yüksel, M. (2020). "Sporun Sosyal Hareketlilik Üzerindeki Rolü". Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, Sayı: 10 (3).

Yüksel, M. (2014). "Cinsiyet ve Eğitim Düzeyi Eksenlerinde Popüler Spor Branşlarındaki Farklılıklar". International Periodical For The Languages, Volume 9/5.

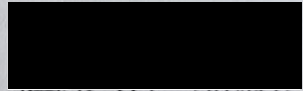
Zorba, E.; İkizler, H. C., & Tekin A. (2006). "Herkes İçin Spor". İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Zhang, T.; Solmon, M. A.; Gao, Z. & Kosma, M. (2012). "Promoting School Students' Physical Activity: A Social Ecological Perspective". Journal Of Applied Sport Psychology, 24(1).

EKLER

EK-1. Etik Kurulu

	T.C. HİTİT ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
Sayı : 2025-66	05/03/2025
Konu: Başvuru Değerlendirme Sonucu	
Sayın Prof. Dr. Erkan DEMİRKAN	
Etik Kurulumuza yapmış olduğunuz başvurunuzla ilgili kurul kararımız ve ilgili bilgiler aşağıda yer almaktadır.	
Bilgilerinize rica ederim.	
 Prof. Dr. Mehmet KUTLU Başkan	
Başvuru Numarası	2025-0094
Sorumlu Araştırmacı	Prof. Dr. Erkan DEMİRKAN
Araştırma Başlığı	Genç Sporcuların Spor Yaparken Yaşadıkları Fırsat ve Zorluklar
Toplantı Tarihi	26.02.2025
Karar Numarası	2025-04
☒ Araştırma başvurunuz etik açıdan uygun bulunmuştur.	
☒ Araştırmaya Kurum İzni/İzinleri alındıktan sonra başlanması uygun bulunmuştur.	
☐ Başvurunun, ekte belirtilen düzeltmelerin yapılması halinde tekrar değerlendirilmesine karar verilmiştir.*	
☐ Araştırma projesi etik açıdan uygun olmadığından başvurunun reddine karar verilmiştir.	

EK-2. Bireysel Görüşme Formu ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

GENÇ SPORCULARIN SPOR YAŞAMLARI BOYUNCA YAŞADIKLARI FIRSAT VE ZORLUKLAR

BİREYSEL GÖRÜŞME FORMU

Bu çalışmanın amacı, genç sporcuların spor branşlarını yaparken yaşadıkları fırsat ve zorluklara ilişkin sporcuların görüşlerini belirlemektir. Sizden beklenen araştırma sorularına içten cevap vermenizdir. Toplanan veriler sadece araştırma amacı ile kullanılacak ve kimseyle paylaşılmayacaktır. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Araştırmaya kendi isteğimle gönüllü olarak katıldığımı beyan ederim.

Yaş:

Cinsiyet: Kadın

Erkek

Eğitim Durumu:

Akademik Başarı:

İyi

Orta

Kötü

Anne eğitimi:

Baba eğitimi:

Aile maddi gelir durumunuz:

Askeri Ücret

Askeri Ücret Altı

Askeri Ücret Üstü

Kardeş sayısı:

Senden önce evde spor yapan kişi var mıydı?

Evet

Kaç Kişi:

Hayır

Evde spor yapan kişi sayısı:

Bu spora kaç yaşında başladınız:

Kaç yıldır spor yapıyorsunuz:

1) Genç sporcuların yaptıkları spor branşını seçmelerini etkileyen faktörler nelerdir?

- Yapmış olduğun sporun genel özelliklerini bize anlatır mısın?
- Yapmış olduğun spora başlamada en büyük etken neydi hiç düşündün mü?
- Bu spora karşı ailenin yaklaşımını anlatır mısın?
- Yaşadığın çevrenin bu sporla ilgili düşünceleri nasıldır? Bu düşünceler olumlu ve olumsuz anlamda seni nasıl etkiliyor?
- Yapmış olduğun sporu yeni başlayacak sporculara önerir misin? Neden önerirsin? Neden önermezsin?
- Bu spora başlarken kendine koyduğun bir hedef var mı? Bu hedefe ulaşmanı kolaylaştıran ya da zorlaştıran faktörler neler olabilir?
- Bu sporu yeni yapmaya başlayacak kişilere ne tür tavsiyelerde bulunursun?
- Bu spora bugüne kadar verdiğin emeklerin karşılığını aldığını ya da alabileceğini düşünüyor musun?
- Yapmış olduğun sporu vücudunun hangi organına benzetiyorsun? (BİR ORGANININ ADINI DEĞİŞTİRMEK İSTESEN BU HANGİ ORGANIN OLURDUR)

2) Genç sporcuların yaptıkları spor branşının kendilerine hangi imkân ve fırsatları sağladığına yönelik görüşleri nasıldır?

- Bu sporun sosyal yaşamını nasıl etkilediğini düşünüyorsun? (Çevre, okul, arkadaş ilişkilerinde vb.)
- Bu sporun sana sağladığı burs vb. olanaklar oldu mu?
- Bu spor yaşam felsefeni nasıl etkiledi?
- Bu sporu yaptığından dolayı elde ettiğin en önemli kazanç sana göre nedir?

3) Genç sporcuların yaptıkları spor branşında yaşadıkları zorluklara ilişkin görüşleri nasıldır?

- Bu sporu yaparken karşınıza ne tür engeller çıktı bu engeller sizi ve yaşamınızı nasıl etkiledi?
- Bu sporu yapmaktan dolayı en önemli gördüğünüz bir kaybınız var mıdır? Varsa nedir?

4) Genç sporcuların yaptıkları spor branşının geleceğine ilişkin görüşleri nasıldır?

- Bu sporu yöneten federasyon yöneticilerine ne önerebilirsin?
- Ailelere ne önerebilirsin?

Ek-3. Hitit Üniversitesi Ait 18 Yaş Altı Veli Vasi Onay Formu

14. ARAŞTIRMAYA KATILMA ONAYI

Velisi/vasisi bulunduğum ..... Yukarıda detayları yazılı olan araştırmada yer almak için sorumlu araştırmacı.....tarafından “katılımcı” (denek) olarak davet edilmiştir. Aklıma gelen tüm soruları araştırmacıya sordum, yazılı ve sözlü olarak bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Araştırmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir sebep göstermeden araştırmadan çekilme hakkına sahip olduğumu biliyorum (Ancak araştırmacıları zor durumda bırakmamak için olası bir çekilme durumunda bunu önceden bildirmemim uygun olacağı bilincindeyim). Araştırmaya katılım konusunda karar vermem için bana yeterli zaman tanındı. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerin özenle korunacağı konusunda bana gerekli güvence verildi. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Araştırmacılar tarafından da herhangi bir ödeme yapılmayacaktır. Bu koşullar altında, velisi/vasisi bulunduğum ve aşağıda ismi yazılı kişinin bilgilerinin gözden geçirilmesi, transfer edilmesi ve işlenmesi konusunda araştırma yürütücüsüne yetki veriyor ve söz konusu araştırmaya ilişkin bana yapılan katılım davetini hiçbir zorlama ve baskı olmaksızın büyük bir gönüllülük içerisinde kabul ediyorum. Bu formu imzalamakla yasaların bana sağladığı hakları kaybetmeyeceğimi biliyorum.

Bu formun imzalı ve tarihli bir kopyası bana verildi.

GÖNÜLLÜ		İMZASI
ADI SOYADI TELEFON		
VELİ/VASİ		İMZASI
ADI SOYADI ADRES TELEFON TARİH		
SORUMLU ARAŞTIRMACI		İMZASI
ADI SOYADI GÖREVİ ADRES TELEFON TARİH		

Diğer Araştırmacı

Sorumlu Araştırmacı

Ek-4. Hitit Üniversitesine Ait 18 Yaş Üstü Gönüllülük Onay Formu

14. ARAŞTIRMAYA KATILMA ONAYI

Yukarıda detayları yazılı olan ve tarafıma anlatılan bu araştırmada yer almak için sorumlu araştırmacı Sayın .....tarafından “katılımcı” (denek) olarak davet edildim. Aklıma gelen tüm soruları araştırmacıya sordum, yazılı ve sözlü olarak bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Araştırmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir sebep göstermeden araştırmadan çekilebilirim (Ancak araştırmacıları zor durumda bırakmamak için araştırmadan çekileceğimi önceden bildirmemim uygun olacağına bilincindeyim). Araştırmaya katılmayı isteyip istemediğime karar vermem için bana yeterli zaman tanındı. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda bana gerekli güvence verildi. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana da bir ödeme yapılmayacaktır. Bu koşullar altında, bana ait bilgilerin gözden geçirilmesi, transfer edilmesi ve işlenmesi konusunda araştırma yürütücüsüne yetki veriyor ve söz konusu araştırmaya ilişkin bana yapılan katılım davetini hiçbir zorlama ve baskı olmaksızın büyük bir gönüllülük içerisinde kabul ediyorum. Bu formu imzalamakla yasaların bana sağladığı hakları kaybetmeyeceğimi biliyorum.

Bu formun imzalı ve tarihli bir kopyası bana verildi.

GÖNÜLLÜ		İMZASI
ADI SOYADI		
ADRES		
TELEFON		
TARİH		
SORUMLU ARAŞTIRMACI		İMZASI
ADI SOYADI		
GÖREVİ		
ADRES		
TELEFON		
TARİH		

Diğer Araştırmacı

Sorumlu Araştırmacı

